

- V Jugoslaviji je 71 premogovnikov.
- Jam (odkopov) imamo 138.
- Leta 1965 smo v vseh rudnikih »pridelali« skoraj 30 milijonov ton premoga.
- V 11 rudnikih nakopljemo več kot štiri petine, v 60 pa manj kot petino premoga.
- Glede višine osebnih dohodkov so jugoslovanski premogovniki po podatkih zvezne statistike na 15. mestu med 22. industrijskimi panogami; od vseh 64 gospodarskih in negospodarskih dejavnosti pa kar na 48. mestu.
- Statistični letopis OZN za 1964. leto kaže, da so rudarji v posameznih državah glede osebnih dohodkov na prvem mestu. Tako denimo v Sovjetski zvezi, ZDA, Belgiji, Franciji, DR Nemčiji, ZR Nemčiji, na Madžarskem in na Poljskem; na drugem mestu so na Švedskem in na tretjem mestu na Japonskem, v Italiji, itd.

BARVA ZA LASE VELIKA IZBIRA MODERNIH TONOV L'OREAL Pariz NEVA - Zagreb

IMEDIA

Crema "D"

TEDENSKA TRIBUNA

48 Ljubljana, 5. decembra 1966
Leto XIV • Cena 80 par (80 starih dinarjev)

ALI BOMO V JUGOSLAVIJI V KRATKEM ZAPRLI Približno 60 RUDNIKOV?

QUO VADIS - RUDARSTVO?

Ko smo začeli z našim »Letečim uredništvom« in ko je bilo kot drugo mesto na vrsti Velenje, smo se lahko srečali z nič kaj mikavnim in še manj razveseljivim problemom našega rudarstva. Grmade neprodanega premoga, ki smo jih lahko videli, so zlovesče opozarjale. Še bolj pa smo zaskrbljenost nad prihodnostjo rudnika slišali iz ust številnih rudarjev in prebivalcev tega rudarskega središča.

— Kaj bo z našim rudnikom? Kaj bo s premogom, ki ga nakopljemo iz meseca v mesec več? Kje je naša perspektiva?

Tako so nas spraševali, dokler se nismo tudi sami začeli spraševati in ugibati. Zglasili smo se marsikje in, žal, izvedeli za nič kaj lepe obete rudarstva v Jugoslaviji.

• S srednjeročnim družbenim načrtom SFRJ je predvideno, da bomo v naših rudnikih nakopali do leta 1970 kar 41,5 milijona ton premoga. Vse to z obstoječimi rudniki; hkrati pa je predvideno, da bomo odpirali še nove za proizvodnjo 12,5 milijona ton premoga. Danes pa je položaj tak, da se prodaja premoga nenehno manjša in da kolektivi razmišljajo ali bodo sploh še razširjali svoje obrate! V zadnjih petnajstih letih je letošnji položaj rudnikov že četrtrici zelo negotov in prodaja premoga ne gre v klasje. Navajeni smo že imenovati tako stanje sprejemovna kriza. Dosele so take skrizne redoma trajale je kakih osem mesecev do enega leta, a se je takoj naslednje leto pojavilo pomanjkanje »črnega zlata«. Od rudarjev smo potem terjali, naj delajo v vseh izmenah in tudi ob nedeljah, da bi lahko zadostili potrebam. Torej — sedanjí položaj v našem rudarstvu ni nekaj novega, ni nekaj, česar ne bi že doslej poznali.

• Novost, če lahko tako rečemo, je zgolj v tem, da je sedanja »kriza« v našem rudarstvu zajela tudi tako imenovane perspektivne rudnike (mnogo bolj kot kdaj doslej!) in da so posledice tega stanja precej težje!

• Novo je tudi to, ker smo v vsakem podobnem položaju doslej kolektivom rudnikov jasno in glasno povedali, da je to zgolj trenuten, prehodni polo-

žaj. Položaj, ki je nastal zaradi nekkih vzrokov ali sprememb v našem gospodarskem sistemu. In kolektivi so to tudi vedeli... Danes tega nihče še ni povedal. Nihče namreč tudi ne pričakuje mane z neba ali v kakem predalu skritega žaklja predpisov oziroma celo denarja, ki naj bi čez noč rešil vse probleme. Vendar so predstavniki kolektivov rudnikov nemalo jezni in celo besni, ker predstavniki zveznega zavoda za gospodarsko planiranje (na seji v Beogradu v okviru sindikatov, konec oktobra letos!) še vedno trdijo, da se proizvodnja premoga odvija »tako, kot je predvideno...«

Resnica pa je naslednja: • za letošnje leto predvideva družbeni načrt povečanje proizvodnje premoga za nadaljnjih 7 odstotkov v primerjavi z lanskim letom, dejansko pa bo proizvodnja za 7 odstotkov manjša kot lani!

To rudarje jezi in ne morejo razumeti, da tega nihče noče od krito priznati!

LETOS PRVIČ - KORAK NAZAJ

V povojnem obdobju je proizvodnja premoga, kot enega najpomembnejših energijskih virov, rasla dokaj hitro, saj so naši rudarji nakopali letno vedno po milijon ton premoga več kot leto poprej. Ta porast proizvodnje je kajpada doživljal svetle pa tudi temne trenutke, saj je bil

odvisen od investicij v nove rudnike. Toda — nikoli doslej še ni bila proizvodnja manjša v enem letu, kot pa je bila leto poprej. Jasno je tudi, da je bila doslej investicijska politika v rudnike bolj »široka«, manj pa »globoka«. Ali, če rečemo z gospodarskim jezikom — bila je ekstenzivna. Zategadelj tudi ni nič čudnega, če smo mehanizirali odkopavanje in nalaganje premoga v jamah le za dvanajst odstotkov proizvodnje.

• Letos prvič grozi — polom. Prvič bomo nakopali manj premoga kot prejšnje leto!

To je v prvi vrsti posledica položaja na tržišču, saj rudniki že od februarja letos dalje čutilo, da premog sne gre. Težave se iz meseca v mesec večajo. Zaloge, tako pri rudnikih kot pri potrošnikih, se iz dneva v dan večajo in znašajo že poldruge milijon ton premoga. Če upoštevamo naposled še manjšo letošnjo proizvodnjo in večje zaloge, potem pridemo do ugotovitve, da se je potrošnja v letošnjem letu zmanjšala skoraj za tri milijone ton!

Kako to, naemkrat?

ZASKRBLJUJOČA DEJSTVA

Zmanjšanje proizvodnje premoga je prišlo do izraza skoraj pri vseh premogovnikih rjavega in črnega premoga v državi. Pri majhnih, srednjih in tudi velikih. Toda bolj kot to zbuja

pozornost ugotovitev, da je proizvodnja manjša tudi v velikih rudnikih lignita, kar se doselej še nikoli ni primerilo.

To brez dvoma niso za lase privlečene skrbi, kajti če se bo vse to nadaljevalo do 1970. leta, smo lahko prepričani, da razen termoelektrarn pri rudnikih in še tistih, ki jih bomo zgradili, ne bo več nobenega večjega potrošnika v državi. To pa spet pomeni, da bi se potrošnja premoga v industriji od sedanjih dvanajst milijonov ton zmanjšala na polovico, ker bodo drugi potrošniki prešli na izrabo nafte in naftnih derivatov.

Kaj pa spet to pomeni? Zelo preprosto...

• Če bi torej od tega prišlo (in vse kaže, da bo!), se bo potrošnja naftnih derivatov povečala za 2,5 do 4,5 milijona ton, kar terja še uvoz 8 milijonov ton surove nafte. To pa velja — reči in pisati! — STO DVAJSET MILIJONOV DOLARJEV LETNO! (Zgolj za primerjavo: devizni priliv od turizma v Jugoslaviji, cenimo v letošnjem letu na približno tako vsoto...)

• Kje pa so še zasebni potrošniki? Vedeti moramo (in to je spet naša druga vprašanja), da imamo v državi že kar petnajst proizvajalcev peči na naftni žgolj v Beogradu, so jih v letošnjem letu pokupili okoli sto tisoč in zanj je treba čakati v vrsti kot pred leti za meso.

• nadaljevanje na 5. str.

MODNE PLETENINE ZA JESEN

PRODAJNI SERVIS

modna hiša

LJUBLJANA - MARIBOR

TT ODMEVI

PRI MILIJONARJIH NA OBISKU

O problemu nagrajevanja, ki se ga je dotaknil tudi vaš tehnik v članku »Pri milijonarjih na obisku«, je občinska skupščina Ljubljana-Center na zadnji seji obširno razpravljala in se med drugim postavila na naslednje stališče:

Občinska skupščina meni, da ne gre samo za moralno politični, temveč za ekonomski problem in negativne tendence pri izvajanju reforme, ki lahko resno ogrozijo dosežene rezultate reforme in ponovno povzročijo inflacijo. Moralno politični aspekt tega problema je v tem, da neupravičeno visoki osebni dohodki v nekaterih podjetjih rušijo solidarnost, kajti v marsikateri delovni organizaciji naši delovni ljudje delajo zelo pridno, pa so njihovi osebni dohodki znatno nižji. Pri tem velja poudariti, da v načelu ne gre odtsek visokim osebnim dohodkom, če so ti izključno rezultat opravljenega dela. Neupravičeno visoki osebni dohodki utegnejo namreč privedi do določenega pritiska tudi na vseh drugih področjih, kar lahko povzroči rušenje stabilnosti našega gospodarstva zaradi večjega povpraševanja. Končno ne prepreži tudi ugotovitve, da so pretirano visoki osebni dohodki čisto posledica neustreznih aktov in nepravilnih razmerij v delitvi osebnih dohodkov.

Zato je kritika takih negativnih pojavov po vsem v skladu s priporocilom zvezne skupščine, ki nalaga prav občinski skupščini dolžnost družbenega nadzorstva na politiko delitve dohodkov in osebnih dohodkov v delovnih organizacijah.

Ob opisanih vlogi, ki jo ima občinska skupščina kot najvišji organ družbenega samoupravljanja v občini tudi pri delitvi dohodkov je nerazumljiv odziv nekaterih delovnih organizacij, ki so na informacijo o osebnih dohodkih reagirale, kot da je delitev osebnega dohodka absolutna pravica delovne organizacije same.

Občinska skupščina nima namena posegati v delitvene odnose, ker je to pravica delovnih kolektivov samih, ima pa pravico in dolžnost oceniti najaktualnejše probleme, ki zadevajo naše občane, in predlagati ustrezne ukrepe, da bi negativne pojave odpravili.

Zato je občinska skupščina sklenila, da bo na eni prihodnjih sej proučila, katere spremembe predpisov bi bile potrebne, da bi bila odpravljena nesorazmerja in izjemni položaji nekaterih delovnih organizacij.

PREDSEDSTVO SKUPŠČINE LJUBLJANA-CENTER

teden se začne s TT

POSTOJNČANI, POZOR!

LETEČE UREDNIŠTVO TT V MOTELU „PROTEUS“

V sredo, dne 7. decembra bo v Postojni v posebni sobi motela »Proteus« gostovalo naše »Leteče uredništvo«. Prepričani smo, da bi bilo sedaj že povsem odveč še posebej razlagati pomen naše akcije, saj si je »Leteče uredništvo TT« že priborilo svoj sloves in pomen.

Torej, dragi Postojnčani in pa seveda tudi bližnji in daljni okoličani, v sredo vas od 15. do 19. ure čakata v posebni sobi motela »Proteus« — naša reporterja Iztok Ausec in Tone Fornezzi.

Če imate torej težave in probleme, ki bi sočile v časopis oziroma menite, da bi vam naše uredništvo lahko kakorkoli pomagalo, potem na svidenje v Postojni!

LETEČE UREDNIŠTVO TT V NOVEM MESTU

OBCINA NI KRIVA

Tudi Novomeščani niso brez težav. O tem sta se prepričala naša novinarja ANTE MAHKOTA in EDI HRAUSKY, ko sta prejšnji teden na seji letčega uredništva prislusnila številnim občanom, pazljivo zapisovala njihove kritične misli in potem vse skupaj od primera do primera premlela na občini. Pri analizi ugotovitev letčega uredništva so sodelovali predsednik občinske skupščine Sergej Thorževsky, tajnik Franc Kuhar in načelnik oddelka za upravno pravne zadeve Jože Suhadolnik.

upravnih trgovine v pokoj, ker je bil bolan, sedaj je ozdravel, in so mi odpovedali. Verjamem, da so to storili zakonito, toda človeško gotovo ni, če kmetijca polieti nastavijo, na zimo pa mu odpovedo, ko nima kje dobiti delo!»

SEKRETAR zadruga tovariš Povi: »Janez Klobčar je bil naš študent. Bil je dober učenec, in zaposlil smo ga v trgovini. Še posebej, ker je bil poslovodja bolan. Pa se je izkazalo, da za trgovino ni sposoben...«

INTERESI MIMO PRAVICE

JOZICA KRISTAN, Koštianova 33, učiteljica: »Pred sedmimi leti sva z možem začela graditi hišo tamle nad Krko. Pomagala sva si s posojilom in seveda z lastnimi sredstvi. Oktobra leta 1963 sva oddala žgornje prostore in se ustno dogovorila, da bodo plačali pet tisoč dinarjev najemnine. Lani smo povisali najemnino na deset tisoč dinarjev, ki jo je Bošković plačeval vse do prvega julija leto, potem pa je nehaj. Vse to je pravzaprav malo pomembno. Krivica se nama je zgodila s tem, da sva 6. julija dobila od občine odločbo, s katero so točkvali stanovanje. Krivica se nama je zgodila zato, ker so prišli točkvalci v najini odsotnosti in ker občina nima za to zakonite osnove. V lastni hiši ima le lastnik pravico odhajati stanovanje in sklepati pogodbo, v kateri se dogovorijo o najemninah in drugem. Občina nima pravice točkovati mojega stanovanja, najemnik pa je dolžan plačati stanovanje tako, kot smo se dogovorili.

TAJNIK: Mi smo delali po predpisih. Ali je povedala tudi

to, da je najemnika zavrnila v hišo zato, da je laže dobila posojilo? Najemnik Bošković je nosilec stanovanjske pravice, kar je postal v hipu, ko se je vselil z družino. Vse drugo je njihov civilni pravni odnos, ki nas ne zanima.

PREDSEDNIK: Konkretno zadeve ne pomam. Stanovanja je točkovalo stanovanjsko podjetje. Vem le, da je bilo veliko pritožb na delo točkovalnih komisij, ki so bile povrne.

HROVATIČ, direktor podjetja za stanovanjsko izgradnjo in urejanje naselij: Moram povedati, da je bila stanovanjska evidenca v naši občini zelo pomanjkljiva, ker ni bilo za to odgovornih ljudi pa tudi stališče. V konkretnem primeru povem, da ne gre za našo krivdo, ampak za pomanjkljivo evidenco. Mi bomo držali podpisovalca, svoje pa bo povedalo tudi sodišče.

TRUNKELI, sodnik občinskega sodišča: V resnici imamo petnajst tožb v zvezi z odmero stanarine oziroma točkovanja v privatnih hišah. Interesi se pač križajo. Zadeve bodo presodile razprave, ki bodo decembra.

SNEG GNJE

ALOJZ BORSTNAR, 78-letni: upokojeni rudar, ki ima 47.000 pokojnine: Ali nameravajo nam upokojencem kaj izplačati iz prejšnjega dohodka ali zdajšnje izgube? V splošnem pokojninskem zakonu je rečeno, da bodo povisali pokojnine vsako leto, in sicer za toliko, za kolikor se bo podražilo življenje. Lani enkrat smo dobili razliko, ampak takrat smo dobili vsi enako. Tisti s tridesetimi tisočaki prav toliko

• Nadaljevanje na 4. strani

VREME V SLOVENIJI IN OB JADRANU

V minulem tednu je bilo zelo spremenljivo. V prvi polovici so bile povprečne dnevne temperature 5 stopinj pod dolgoletnim povprečjem, v drugi polovici pa so bile 6 stopinj nad njim. Nad severno Evropo se še vedno zadržuje področje nizkega zračnega pritiska, ki pa se že počasi polni. V začetku tedna predvidevamo izboljšanje vremena brez bistvenih padavin in nekoliko hladnjeje.

VREME V PRIHODNJEM TEDNU:

NAJ »PODNAJEMNIKOV« OTROK SPI V SNEGU?

»Ali boste res, v imenu zakona, sredi zime, 6. decembra, postavili na cesto podnajemnika TONETA NOVAKA, ŠESTLETNO HČERKO, ŽENO in pohištvo?« smo vprašali na okrognem sodišču v Novem mestu.

• TONE NOVAK, 31, delavec v steklarni INIS, je bil namreč takole potožil letošnjo uredništvo: »Bil sem avtobusni spremljevalnik in tako mi je leta 1961 podjetje »Gorjanci« pomagalo dobiti sobo na Cesti komandanta Staneta 13. Iz Senogave, kjer sem imel stanovanje, sem se preselil v Novo mesto. Bil sem neumen in pristal sem, da bom podnajemnik. Lani v jeseni me je nosilec stanovanjske pravice Jeraj začel poditi iz sobe. Tožil me je in zmagal. Sedaj me bodo s silo izselili. Kam naj grem!»

Vedeli smo, da je odločba o pristini izselitvi zakonita. Toda ali je zakon res tako trd, da se mora »podnajemnikova« otrok spat v snegu? Na sodišču se je izkazalo, da so pristni izselitev ukazali že poliet, da pa se je izvršitev odložila zavlečla do zime. In tako so kar takoj odločili: »Prisilne izselitve družine z majhnim otrokom posilni ne bo. Odložena je do pomlad!»

STANOVANJA SO PRAZNA, NAM PA SE PIZIRA NAD GLAVO

ŠTEFAN ALIŠIČ, 25, teraer: »Vem, da so v Novem mestu prazna stanovanja, mene in družino — hčerko, ženo in staro mater — pa mečejo iz vialnega Seidlovega malna, ki se nam bo podri nad glavo. Na občini so nam sicer obljubili, da bomo dobili stanovanje, in potrpežljivo čakamo. Toda ne morem razumeti, da nas iz starega malna meče gospodar, ki sam stanuje v bloku.»

TAJNIK: »Res je, da so v Novem mestu nekatera stanovanja prazna, toda ta so last podjetij in hraniljo jih za strokovnjake.»

ZAKONITO JE, NI PA CLOVEŠKO

JANEZ KLOBČAR, 19, kmetijski tehnik: »Le to bi rad vprašal, ali Kmetijska zadruga v Novem mestu misli, da sem se zoned? Letos sem dokončal sredi bloka kmetijsko šolo na Grmni ulici, so me nastavili za pomočnika poslovodje v kmetijski trgovini Brusnice. Jeseni je bilo veliko dela, in takrat sem bil dober. Sedaj, na zimo, ga ni, pa s mi odpovedali, češ da nimam uspeha v trgovini. Res pa je, da so prej mislili, da bo šel stari

IGRAČE - IGRAČKE - DOMAČE IN UVOŽENE - IGRAČE - IGRAČKE - DOMAČE IN UVOŽENE - IGRAČE - IGRAČKE

v IV. nadstropju TRGOVSKE HIŠE »NAMA« V TOMSIČEVI ULICI 2

NA OTROŠKEM SEJMU

od 21. novembra do 31. decembra 1966

— mehanične, — resbarska prodaja, — piškate, — lutke, — lesene, — železnice, — plastične, — sestavljence, — silkanke,

VELIKA IZBIRA — ZA OTROKE VSEH STAROSTI

TT TELEGRAMI

- MOSKVA — Vse o vesolju: sovjetska enciklopedija bo natisnila poseben zvezek o vesolju in vesoljskih poskusih (znanih), v katerem bo več kot 2.000 gesel.
- HANNOVER — Kijakasti krizi in nacistični gesla po zidovih in avtomobilih v Rintelnu nedaleč od Hannovera. Med drugim: »Naš vodja je Adolf Hitler!«
- TUNIS — Tunizanov je po zadnjem ljudskem štetju 4.457.466. Leta 1921, ko so jih zadnjič prešteli, jih je bilo 2.093.000.
- BAJKONUR — Ugotovili so, da se je sovjetski satelit, ki so ga izstrelili letos septembra razletel v 57 kosov in da vsi kosi krožijo okrog Zemlje.
- LUXEMBURG — Strokovnjaki Euratom so izračunali: čez trideset let bo 80 odstotkov elektrarn EGS na jedrski pogon.
- OTTAWA — Precejšnje presenečenje po ka toliškem svetu: kanadski episkopat ne na sprotuje prodaji kontracepcijskih sredstev.
- NEW DELHI — Indija bo začela z nasprotnim napadom po etru: indijski zunanji minister je napovedal, da bodo začeli s propagandnimi oddajami v kitajščini.
- PRETORIA — Tudi Južnoafriška unija s zanimaja za zahodnonemške raketne strokovnjake, ki so do pred letom dni delali v ZAB.
- DZAKARTA — Avstralija je privolila na po prevrta meje z Indonezijo na Novi Gvineji Indonezija je tako sedaj večja za dvesto kvadratnih metrov.
- TEL AVIV — Mladi Izraelci bodo spet pet trideset mesecev v vojaški uniformi. Pred tremi leti so znižali vojaško obveznost na 26 mesecev. Za dekleta nespremenjeno: dvajset mesecev.

nama

LJUBLJANA

ZR NEMCIJA

ŠIROK HRBET NOVEGA KANCLERJA

Po sporazumu med krščanskimi demokrati in socialističnimi demokrati je postal novi zahodnonemški kancler Kurt-Georg Kiesinger. Ze ko so prvič omenili to možnost, so i v Zahodni Nemčiji i v tujini mnogi opozorili na njegovo nacistično preteklost, toda kandidat za kanclerja je vse obtožbe zavrnil s trditvijo, da je že leta 1934 »poklaskal hrbeta« nacional-socialistični stranki. Kako je pa v resnici bilo s tem »skazanjem hrbta« na sedaj pisa na podlagi ohranjenih dokumentov vzhodnonemški časnik »Neues Deutschland«.

Kurt-Georg Kiesinger. Umetnost obračanja hrbta

nje. Po Kiesingerjevih navodilih so aprila 1941 razposlali posebno tajno navodilo za uporabljanje tem na teh oddajah. V odstavku C piše dobesedno: »I. Vesti o zločinih: a) o Angležih; na primer — ne pije vode, Angleži so z bakterijami okužili maratonski vodovod itd.; b) o Američanih: našli so ameriške načrte o tem, kako naj bi uničili grško trgovino, ugrabili muzejske vrednote in ukradli grški kronski zaklad.«

Da bi še bolj okrepil nacistično propagando, je Kiesinger leta 1942 dal pobudo za ustanovitev Nemške družbe za radiofonijo v inozemstvu — Internatio AG. Naloga te družbe je bila nacistična propaganda v okupiranih deželah. Kiesinger je postal član nadzornega odbora te družbe, kateri so uradno priznali, da je pomembna za uspeh vojne. Avgusta 1943 je Kiesinger ustanovil komite za Severno Ameriko, ki je začel nadzorovati oddaje za inozemstvo, ki so napadale ZDA.

»Kiesinger torej res ni bil droben človek v nacistični mašineriji,« piše vzhodnonemški časnik. »Bil je eden izmed organizatorjev nacistične propagande Goebbelsovega stila, prav pri njem si je nabiral izkušnje in tudi dobil priznanja za svoje vztrajno delo. To so vedeli tudi zahodni zavezniki. Zato ni nič čudnega, če se je po kapitulaciji Nemčije ta funkcionar, ki je bil zveza med Goebbelsom in Ribentropom, znašel v taborišču Ludwigsburg, kjer je tudi ostal 18 mesecev.«

FRANCIJA

ŠOLA ZA KANDIDATE

V majhnem hotelu, skritem sredi gozdov pri Poigny-la-Forêt preživljajo degolistični kandidati za prihodnje parlamentarne volitve v skupinah pa 50 svoje »učne« ​​weekende: Gre za posebne, povsem nove seminarje, v katerih veliki mojster reklame in propagande Michel Bongran, direktor reklamne agencije »Services et Methodes« ​​po posebnem receptu »ustvarja« ​​poslance. Bongran je res mojster svojega poklica, če nič drugega se lahko pohvali s tem, da je na francoskem tržišču »Anstrale« ​​Jamesa Bonda in tako poskrbel, da so razna podjetja zaslužila 7,5 milijard starih frankov in da je med zadnjimi predsedniškimi volitvami skoraj prav tako uspešno »Anstrale« ​​na politično tržišče Jeana Lecanqueta. Zlasti po slednjem podvigu se je Bongran

S STRANSKIH TIROV

NAVODILO. Svet NATO je naročil svojemu vrhovnemu poveljniku generalu Lemnitzeru, naj na sestanku s francoskim generalom Ailleretom ne predlaga ničesar, pač pa samo počaka, kaj bodo pomdili Francozi.

KITAJSKI FRANKI. Po Sovjetski zvezi, ki je že odprla svojo banko v Zürichu, sedaj še predstavniki LR Kitajske skušajo dobiti od švicarskih oblasti dovoljenje, da odpre v Švici svojo banko.

GVATEMALSKI NOGOMET. Med radijskim prenosom neke nogometne tekme se je nenadoma zamenjal napovedovalec, ki je potem deset minut spodbujal v imenu gvatemalskih upornikov ljudstvo, naj zruši režim. Skupina upornikov je namreč med to najbolj poslušano oddajo zasedla radijsko postajo.

ZASLUŽNEJSI. Ruski car Aleksander III. je ob svojo ulico v Parizu. Pred dnevi so namreč preimenovali ulico Aleksandra III. v ulico Winstonona Churchilla.

PROTIKOMUNISTIČNE LOČITVE. Indonezijska časopisna agencija »Antara« ​​poroča, da se bodo lahko žene zaprtih komunistov (menda naj bi jih bilo 100.000) kar skupinsko ločile od svojih mož. Vzrok: »Možje ne verujejo v boga.«

POVOLILNI RACUN. Izraelska študijska organizacija komentira nedavne volitve na Bavarskem, kjer je nova nacistična stranka dobila 7 odstotkov glasov, in opozarjajo, da je Hitler začel svojo pot k oblasti z manj privrženci.

prodal najboljšemu ponudniku, to pa je bila Unija za novo republiko, ki mu je ponudila kar dve milijardi starih frankov. Bongran je zbral »smožganski« ​​trst šestdesetih ljudi in se oprjel dela. Operacijo so krstili »250+50«: v francoskem parlamentu je sedaj 250 degolističnih poslancev, v novem parlamentu pa naj bi jih bilo 300. Njegova agencija naj bi poslanski kandidatovi povedala, kakšne teme naj bi obravnavali v svojih govorih, kakšna gesla naj bi ponujali volivcem, kako naj bi se prilagajali lokalnim problemom posameznih volilšč in kako naj bi se sploh vedli pred volivci.

Poslanski kandidati, ki prihajajo v to čudno šolo, dode posebno mapo z 10 učbeniki (»Umetnost prodajanja«, »Kako pripraviti javno razpravo«, »Vademecum poslanca kandidata« ​​itd.), v katerih je poleg načelnih razglabljanj vse polno praktičnih navodil in celo nasvetov, kako izrabiti razne luknje v volilnem zakonu. Poslanski kandidati dobe prav tako primer

OSE V NAPADU

Hanojski časniki so pred dnevi poročali o precej nenavadni epizodi iz vojne v Južnem Vietnamu. Partizanske enote naj bi 30. oktobra odbile napad oddelka 7. južnovietnamske pehotne divizije z roji os. Vlade enote so namreč v pokrajini Mi To skušale iztrgati iz rok partizanov odsek avtomobilske ceste št. 4, ki je sicer nadvse pomembna prometna zveza. Kot poročajo hanojski časniki, pa so partizani uporabili za obrambo nekaj velikih osilj rojev, ki so potem s svojimi piki huje ranile kar 11 vojakov, odbile tri naskoke južnovietnamskega oddelka in tako se za nekaj ur preprečile promet po avtomobilski cesti. Potem pa so partizani pustili oslje roje kot zaščitnico in se umaknili nazaj v džunglo.

volilnega časnika, v katerem je vse polno fotografij in celo stripov. Med metodami, ki naj bi pomagale kandidatom do zmage, je najljubši »metodo judov«, »metodo zakaj«, televizijsko metodo in celo »metodo diverzijev«.

Kandidat mora v tej šoli slediti tudi govorniškim tečajem in se vaditi govoriti na pamet ter tudi improvizirati na dano temo: po pravih šoli naj bi bili govori

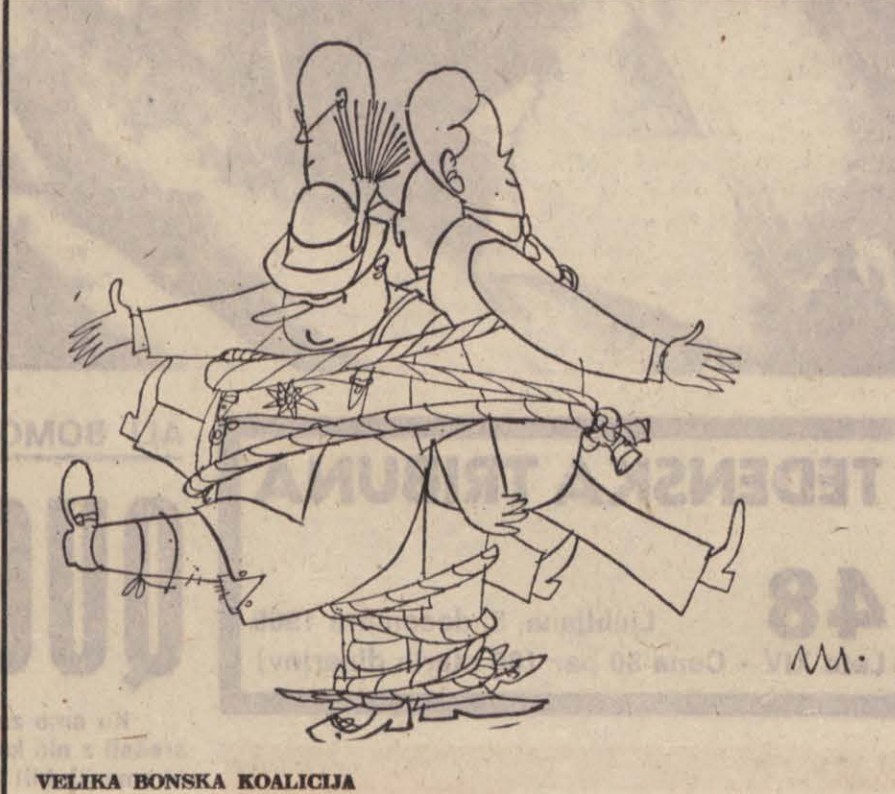
kratki in oblikovani okrog kake pri-spodobe, ki spodbuja domišljijo (dobra prispodoba je vredna več kakor 10.000 besed). Vsak kandidat naj bi se trudil »pomiriti« ​​desnico, ne prestrašiti levice, dobiti polno podporo mladih, obdržati stare, predvsem pa pridobiti kar največje število neopredeljenih. Zato naj bi se v svojih govorih pred volivci držal le splošnih in ne preveč opredeljenih tem: mir je zelo primerna tema, red in varnost še nekako gre, čeprav je že nekoliko zastarelo, razvoj in napredek sta reči, ki jih je moč kar dobro prodajati, le pri meri je treba biti previden. Zanimivo, mogoče pa hkrati tudi značilno: gospod Bongran prav nič ne verjame v učinkovitost steme de Gaulle: njegovo ime omenjajo kandidatom le enkrat, pa še takrat bolj kot nekaj, česar se je najbolje izogniti. Ena izmed zapovedi tega čudnega predvolilnega katekizma namreč pravi: »skupščinska večina pripravila postgaulizem, po de Gaulle bodo degolisti«. In potem še dodaten nasvet: med volivci je treba uničiti vtis, da je v stavku »za menoj kaos« ​​resnica. Prav ta stavek pa je bil temeljno geslo de Gaulleove predsedniške kampanje. Prav nekatero novejšo anketo o razpoloženju francoskih volivcev pa kažejo, da zna imeti reklama agencija, ki je za nekaj milijard posegla v predvolilno kampanjo, bolj prav kot general.

VIETNAM

SKRIVNOSTNI STROŠKI

Najbolj varovana skrivnost Johnsonove dobe je še vedno cena vojne v Vietnamu. Strokovnjaki sicer ugotavljajo, da med stroške za vojno sicer ne sodijo samo izdatki za oboroževanje, marveč marsikaj drugega — konstrukcije novega orožja, ki ga pripravljajo pogosto zasebne, nedržavne korporacije in podobno —, vendar to ni opravičilo za temo, ki obema izdatke za vojno v Vietnamu. Dejanski razlog za to je po pisanju ameriškega tiskarja »The Nation« ​​v tem, da vlada podatke in dejstva o vietnamski vojni skriva naravnost sistematično. Guverner Scranton je pred kratkim dvignil zavezo za nekaj centimetrov, ko je po posvetovanju v Beli hiši častnikarjem izjavil, da bo vietnamska vojska v prihodnjem letu stala kakih deset milijard dolarjev več kot letos. Izjavlo pa so brž nato uradno demantirali. Senator Russell, ki vodi senatni odbor za obrambo, je pred kratkim naravnost povedal, da člani njegovega odbora nimajo podatkov o stroških vietnamske vojne, da pa se po njegovem mnenju giblje neke med milijardo in pol in dvema milijardama na mesec. Senator Stennis, ki vodi odbor za vojno pripravljenost, ocenjuje te stroške na dve milijardi mesečno. Predsednik proračunskega odbora Mills se jezi, ker nima nobenih podatkov o teh stroških, pri čemer postavlja v čudno luč prav delo svojega odbora, ki bi takšne podatke moral imeti. Jezijo se tudi ameriški finančni strokovnjaki, ki skušajo planirati državne izdatke ter v zvezi s tem premisle v ponovni razdelitvi nacionalnega dohodka, pri tem pa nimajo pred seboj zanesljivih podatkov, na katere bi se lahko oprli. Vse, kar je o stroških za Vietnam znanega doslej, je to, da so visoki in da bodo v prihodnosti še višji. To je moč sklepati iz izjave senatorja Morseja, ki ugotavlja, da so ZDA samo doslej zmetale na Vietnam več bomb kot na Evropo in Afriko v drugi svetovni vojni. Da bodo večji v prihodnje, pričajo načrti saigonskih generalov, ki menijo, da se bodo Američani v prihodnjem letu odločili za tisto, česar niso mogli letos: »ščiščanje« ​​in zasedanje ozemelj, ki so pod nadzorom FNO, to pa pomeni, da bo moralo na bojišče še več vojakov in še več orožja, kajti bombardirani je eno, držati v rokah pa drugo. Po podatkih iz Saigona je v rokah vlade okoli 35 odstotkov ozemlja, v rokah FNO pa 25 odstotkov; preostalih 40 odstotkov ozemlja pa živi večeno negotovo usodo. V prihodnjem letu naj bi po podatkih iz Saigona začeli Američani ofenzive zoper območja, ki so pod nadzorom FNO, saigonske čete pa naj bi ob pomoči Američanov zasedale ozemlja ter se skušale na njih tudi obdržati.

MILAN MAVER

VELIKA BONSKA KOALICIJA

ETIOPIJA

ZA SPOMENIK GRE

Ze večkrat napovedani obisk etiopskega cesarja v Italijo bo, kot vse kaže, še nekajkrat preložen: s obiskom namreč ne bo nič, dotler ne bo rešen problem aksumskega obeliska, se pravi glavnega spomenika, ki so ga za časa Mussolinivega poohoda na Etiopijo prinesli v Italijo kot vojni plen. Zadnjič je bil obisk Haile Selassija Italiji napovedan za 21. november in pripravljen je bil že ves program tega obiska. Toda že prve dni novembra je postalo očito, da s tem obiskom ne bo nič. Uradno sporočilo je sicer zatrdilo, da etiopski cesar ni prišel v Italijo zaradi poplav (med drugim naj bi obiskal tudi Firence), toda izkazalo se je, da je v resnici Haile Selassie čakal, da še pred njegovim prihodom v Italijo vlada uradno

Cesar Haile Selassie Najprej obelisk

razčisti, kako je pravzaprav s aksumskim obeliskom. Gre za zelo star problem v odnosih med obema državama in italijanski predstavnik je že 5. marca 1946 podpisal v Adis Abebi listino, ki zagotavlja, da bo Italija vrnila Etiopiji ta spomenik. Kasneje, deloma tudi zaradi mnenja zboljševanja odnosov med Etiopijo in Italijo, je bilo videti, da je cesar voljan »priateljelsko« ​​uređiti vso zadevo: obelisk naj bi namreč ostal v Italiji, toda ne več kot vojni plen, pač pa kot darilo etiopske vlade. In prav na podlagi tega tihega dogo-

vora so se tudi domenili za cesarjevo potovanje v Italijo. Toda potem pa italijanska vlada ni pravočasno uredila uradno vse zadeve, kaže pa, da je tudi Haile Selassie izrazil to italijansko počasnost in pod pritiskom mlajših vlad, ki so bolj občutljivi za vprašanja nacionalnega ponosa, spremeni svoje mnenje. Tako je sedaj ves obisk še vedno v zraku.

ZDA

NENAKLONJENA EVROPA

Ugled ZDA v Evropi ni bil nikoli manjši kot je danes, pod predsednikom Johnsonom — s to ugotovitvijo se je vrnil kentuckijski senator in predsednik nacionalnega komiteja republikanske stranke Thurston Morton s »študijskega« ​​poto-vanja po petih zahodnoevropskih deželah. Morton je s pomočjo Opinion Research Corporation iz ZDA ter nekaj evropskih organizacij za raziskovanje javnega mnenja prišel do zanimivih rezultatov, ki kažejo, da Johnson ni izgubil ugleda samo doma, marveč tudi na tujem. Anketo so opravili v Veliki Britaniji, Franciji, Belgiji, Zvezni republiki Nemčiji in na Nizozemskem, zajela pa je 6000 ljudi. Od teh jih je na vprašanje, ali se po zaslugi sedanje ameriške politike svet približuje miru ali oddaljuje od njega, 46 odstotkov odgovorilo, da se oddaljuje, medtem ko jih je bilo 14 odstotkov mnenja, da sedanja ameriška politika stremi k utrditvi trajnega miru na svetu; preostalih štirideset odstotkov ni imelo nobenega posebnega mnenja o tem ali pa so menili, da se ameriška politika v zadnjih letih ni prav nič spremenila. Kar zadeva posamezne dežele, so bili najbolj kritični Francozi (69 nenaklonjenih proti 6 naklonjenim; za njimi prebivalci Zvezne republike Nemčije. Nekoliko bolj strni glede politike onkraj oceana so Britanci, saj je med njimi 38 odstotkov nenaklonjenih in kar 23 najo-njenih. Na vprašanje, kako je z ugledom ZDA v zadnjih letih, pa jih je kar 74 odstotkov odgovorilo, da so imeli Američani največ ugleda pod predsednikom Kennedyem, 11 odstotkov se jih je odločilo za Eisenhowera in samo dva odstotka za Johnsona. Sporočilo o Mortonovih preiskavih javnega mnenja je v ZDA sprožilo precejšnje polemike. Direktor USIA je namreč sporočil, da se njegova organizacija — ki je sicer za takšne preizkuse zadolžena — že dobro leto ne ukvarja več z anketami, češ da nimajo nobene vrednosti.

IVAN HMELAK: PRED PETDESETIMI LETI SO DIVJALE HUDE BITKE NA SOŠKI FRONTI

56 UR BOBNEČEGA OGNJA

KRAŠKE BATERIJE ČAKAJO NA SOVRAŽNIKE

»Po skoraj šestmesečnih bojih v isti baterijski postojanki levo od ceste Sesljan — Tržič,« ​​pripoveduje o dogodkih pred desetimi leti, ki jim je bil priča, Albin Mlakar, »smo menjali postojanko. Morda bo spričo znanih dogodkov — cela vrsta ofenziv — težko doumeti, da se nismo umaknili, marveč smo novo postojanko premaknili v severozahodni smeri v neko kotanjo južno od porušene Medve vase kar za dober kilometer bliže sovražni črti.

Pogosti nenadni in živahni italijanski topniški in infanterijski (pehotni, op. p.) napadi so kazali, da se pripravljajo nova, tokrat morda le uspešna ofenziva, pri kateri naj bi Italijani — po dvehletnih trdih in krvavih bojih — vkrakali v Trst, kamor so se poželjivo obračale oči slehernega Italijanskega vojaka.

samezni bateriji je bila zaupana obramba samo tolikšne bojne črte, kolikor je je imela baterija od prvega do zadnjega topa, to je približno 20 metrov, in tudi na baterijski komandi je opazovalec nenehno oprezal za signali samo na tem odseku.

Poleg rednih opazovalšč je imela vsaka baterija svojega opazovalca v infanterijskih jarkih. Kaj takega doslej ni bilo v navadi in je dokazovalo, da armadno poveljstvo misli na vse možnosti. Ti opazovalci, ki so jih imenovali podoficerji za zaporni ogenj, so bili opremljeni s pištolami za izstreljevanje signalnih raket in na njihovo znamenje se je avtomatično sprožil zaporni topniški ogenj na odseku ustrezne baterije.

Na dogana in domnevna zbirališča italijanske vojske so se vsipale salve topovskih strelcev vse noči v neenakomernih presledkih. Ujeti vojaki so vedeli povedati, da jim je tako streljanje prinašalo nepopravljivo zmedo.

K vsem tem dogajanjem, v pričakovanju težkih in usodnih dogodkov ob bližajoči se ofenzivi, se je zadnji dan aprila oglasila naša Debelka Berta — tako je bilo ime naši osemindesetcentimetroški havbici, ki je imela svoj »sedez« ​​nekje pri Vižovljah (jugovzhodno od Grmade, blizu Mavhinj, op. p.). Izstrelitev velikanske granate je spremljalo nepopisno tuljenje in zavijanje. Razburkano ozračje se nikakor ni moglo pomiriti. Ta dan je bila deležna Gradiška in okolica kar enaindvajset teh strašnih obiskov.

Oblegovalna havbica kalibra 380 mm, ki smo jo v našem podlistku deloma že opisali, je v deseti ofenzivi močno škodljiva Italijanom, saj je streljala do petindvajset kilometrov daleč. Tri četrte tone teže izstrelke je štirideset kilogramov smodnika pognalo z nenavadno silo, s strašnim pokom in ogromnim plamenom iz cevi. Prav zato niso nikoli smeli streljati z njo, če je bilo na fronti zatišje — podnevi zato, da bi je Italijani s prisluskovalnimi aparati ne odkrili, ponoči pa zato, da ne bi videli, kje se ob posameznem strelu posveti. Plamen ob strelu je bil tolikšen, da je pozneje, v Tirolah, prav ta havbica »razsvetljevala« ​​celo dolino Sugana.

»V to »prozo« ​​je pošiljal zarek idile,« ​​nadaljuje svoje spomine Albin Mlakar. »Ko sva šla s komandantom baterije na ogled odseka, ki naj za varuje naša baterija na koti 144, kjer se približava naš in italijanski strelski jarek na komaj nekaj deset metrov, se komandant povzpne na nasip in dvigne fotografski aparat. Na drugem nasipu se ta hip pojavi v vsej svoji dolžini italijanski vojak, razkoračen in sme-ljajoč. Aparat škrtne, partnerja se po vo-

jaško pozdravita in zgineta v jarku. V tako napetem ozračju je bilo to dejanje pravi prezir smrti in igra z življenjem. Oba sta odnesla zdravo kožo, toda prednost so plačali drugi ob močnem topovskem obstreljevanju jarkov in zaledja že nekaj trenutkov za tem.

Bil sem poslan v prvo linijo kot opazovalec in tako sem imel priložnost spoznati razliko med našimi, artiljerijskimi in infanterijskimi oficirji. Grozeča smrtna nevarnost je pri slednjih podrla vse pregrade med preprostimi vojakom in oficirjem. Bil sem v družbi s poročnikom Poljakom, profesorjem iz Krakova. Složno in enakomerno sva iskala uši v svojih srcah in šela, koda jih ima več. Zmagal je profesor.«

vzhodno od Gorice. Ta napad naj bi podprla II. armada z diversantno akcijo med Logom in Bodrežem (med Kanalom in Avčami), kjer naj bi nekaj čet prestopilo Sočo in se utrdilo na levem bregu ter počasi uredilo mostiče.

Tretji fazi pa naj bi končno napadla tudi III. armada (ki bi častje same demonstrativno zaposlila branilne sile) ter prav pod konec bitke močno pritisnila na svojem desnem krilu, na odseku pri Grmadi in proti morju.

NA POPLAVLJENI DELTI PADA

(OD NAŠEGA TRZASKEGA DOPISNIKA DRAGA KOŠMRLJA)

Tisto jutro je silovito deževalo, ko sem pri Opčinah nad Trstom zavil na desno po široki asfaltirani cesti z namenom, da še istega dne pridem, če že ne na končni cilj, se pravi v Rovigo, pa vsaj do Benetk. Že pri Latisani, majhnem mestecu, skozi katerega pelje cesta proti Benetkam, sem spoznal, kaj se pravi poplava. Latisana je bila med vsemi kraji v Furlaniji med zadnjo povodnijo, 4. novembra, najbolj prizadeta.

Voda je zalila vse mestece in je segala dva metra visoko. Vseh deset tisoč prebivalcev so morali nemudoma izseliti. Zdaj so se večinoma že vrnili na svoje domove. Toda kakšne. Vseposvdo eno samo razdejanje, vsi vrtni zidovi in ograje so porušene. Samo cesta je bila za silo označena, vse drugod pa še samo blato.

Malto dlje, ko sem pustil za seboj večjo vas Dona di Piave, kam se znašal na poplavljenem območju. Na levo stran ceste je bilo vse polje zalito. Hiše so bile prazne, ob njih tu in tam kakšni čoln. Po vodi so plovili posamezni kosi pohištva, kupi sena, deske, prazni sodi... V trenutku sem se zbal, da morda niti ne bom prišel do cilja, če bo dolgo časa tako močno illo, kajti voda utegne vnovič prestopiti bregove.

Vendar sem se naslednjega jutra že oglašil v Rovigo v podružnici uredništva beneškega dnevnika «Il Gazzettino». Upal sem, da bom tu dobil podrobnejše podatke in pa nasvete o tem, kako priti do delte Pada. Z urednikom tamkajšnje redakcije sva ob kavi in zemljepisni karti pregledala teren, kjer je bila trenutno najhujša bitka z vodno stihijo.

Najbolje je, da se napotite kar tja, mi je dejal ustrežljivi stanovski kolega v Rovigo, se pravi na delto Pada. Izbrala sva najboljšo ugodno pot, in on mi je zatrjeval, da je cesta asfaltirana in prevozna. Tamkaj boste v vasi Ca Vendramin našli vodstvo vseh ekip, ki rešujejo ljudi s poplavljenega območja.

Kakih 70 km dolga cesta me je vodila po široki, nepregledni ravnini, ki so jo pogosto sekali kanali, do mesta Adria. Tu se pot obrne proti jugu, preseka Pad z velikim mostom in se nato bolj ali manj vijugasto, čez mnoge kanale, približa vasi Taglio di Po. Od tu gre cesta po desni strani glavne struge Pada, in prav tam, kjer se od glavne struge te velike reke, ki se v tem delu imenuje Po di Venezia (Beneški Pad), odcepi njen rokav, ki ga imenujejo Po della Donzella, stoji vas Ca Vendramin.

Ze takrat, ko so ostale za menoj zadnje hiše vasi Taglio di Po, so me opozorili prvi napisi ob cesti: Pozor, cesta povodnjavna in res je bila skoraj vsa leva polovica ceste spoodjedena od vode. Namesto asfalta so cestarji za silo nasuli peska. Cesta je že tu postajala čedalje bolj blatna. Blato je bilo tudi povsod po njh in travnikih levo in desno od ceste, znamenje, da se je pred kratkim voda umaknila od tod. Avtomobil, ki so mi prihajali nasproti, so bili vsi prekriti z blatom.

V Ca Vendraminu me je ustavil policaj z dvignjeno tablico. Povedal sem mu,

da iščem štab za obrambo proti poplavam. Pokazal mi je na parkirni prostor. Po cesti se je kot mehka gmeta valilo blato. Ce nimate skornjev, se vam ne splača stopiti iz avtomobila, mi je dejal policaj. Skornji so bili res edino, kar sem vzel koristnega s seboj na obisk poplavljenih krajev ob Padu. Preobul sem se kar v avtomobilu.

Vas je bila spremenjena v pravcato vojno prizorišče. Vse ceste so bile poine avtomobilov, tovornjakov, džipov in raznih drugih vozil. Tu je imel sedež, v majhnem postopju tik mosta, ki pelje čez rokar reke, štab za obrambo pred poplavo. Tu je bila zaslina ambulanta, na bližnji vzpetini so imeli vzletišče helikopterji, ki so neprestano prihajali in odhajali nad poplavljeno območje. Čez most so prihajali tovornjaki, natovorjeni z raznim materialom, pohištvo, vrečami, zaboji. Tja, čez most, pa so prav tako odhajali tovornjaki s prikolicami, natovorjeni s kamnom in drugim gradbenim materialom. Vse okoli je bilo polno voljakov, gasilcev, delavcev. Vse je hitelo, prihajalo, odhajalo.

V štabu me je sprejel vodja vseh reševalnih ekip dr. Maggio iz Adria. Ponudil mi je edini prosti stol v sobi, kjer je bilo polno raznih oblačil, skornjev, karbidov, nekaj poljskih telefonov, majhna radijska postaja in kaj vem kaj še vse.

Kako je prišlo do te velike poplave in kakšno je trenutno stanje, sem ga vprašal. Iz njegovega pripovedovanja sem dobil podobo velike katastrofe, ki je sredi novembra prizadela obširno območje, ki se razprostira med vsemi tremi rokavi širokega Pada. Na severu obkroža to območje, ki je pravzaprav otok, že prej omenjeni Po di Venezia, na vzhodu Po della Tolle in na zahodu Po della Donzella. Na jugu pa je morje. Na tem ozemlju je precej vasi. Za njihove prebivalce vsakoletna poplava skoraj ne pomeni kakšne posebne novosti. Vse njihovo življenje je pravzaprav en sam neprestan boj z vodno stihijo. Dr. Maggio mi je omenil, da je bilo v zadnjih 15 letih šestnajst poplav. Toda nobena se zdalec ne tako katastrofalna, kot je bila letosnja, kot je sedanjja, je pripomnil.

Kako se je to zgodilo, sem vprašal. Predvsem so bile poplave 4. novembra napravile škodo na raznih nasipih, ki va-

rujejo kopno zemljo. Okoli petnajstega novembra pa se je poplava spremenila v pravcato katastrofo. Zaradi viharjev na morju in visoke plime je morje prešlo obrambne nasipe na črti Casella — Giarette. To sta dve vasi, vsaka na enem koncu zaliva, ki se imenuje Sacca di Scardovari. Velikanske količine morske vode so se vlijele čez nasipe na otok med rokavi Pada. Vse to ozemlje je bilo nenadoma ogroženo.

Zanimal sem se, kako je bilo z reševalnimi ljudmi in če je bilo kaj žrtve. Vodja reševalcev mi je opisal ves dramatični boj z vodo, ko so z vsemi razpoložljivimi sredstvi, s čolni, amfibijami, z ladjami, s trajekti, s helikopterji hoteli reševati ljudi, ki so se v strahu in premraženi umikali pred vodo najprej v zgornja nadstropja, nato pa na strehe hiš. Pri reševanju so sodelovali gasilci, vojaki, mornarji, pripadniki letalskih enot. Rešili smo vse, ki so bili ogroženi; je z očitnim zadovoljstvom povedal dr. Maggio in dodal, da ni bilo, po zaslugi hitre akcije, nobene smrtno žrtve.

Kje so zdaj vsi ti ljudje, se je glasilo vprašanje. Poslali smo jih v zbirna središča, ki smo jih v naglici organizirali. Eno je v vasi Contarina, onstran Pada, drugo pa je dalje, pri Rovigo, v vasi Ledinara. Ni bilo lahko tako hitro spraviti na varno toliko tisoč ljudi, ki so ostali brez vsega, mokri, premraženi, prestrašeni, mi je dopovedoval dr. Maggio. Na obrazu se mu je poznalo, da ni v redu spal že nekaj noči.

Potem sem odšel čez most, da bi si ogledal poplavljenega kraja.

Cesta onstran mostu je bila komajda nad vodo. Vseposvdo, kamor je segel pogled, sama vodna gladina. Iz nje štrle vrhovi streh potopljenih in napol potopjenih hiš, vrhovi dreves in gospodarskih poslopj. Zaradi stignega blata in še bolj stignega prometa — tovornjaki, amfibioška vozila, policijski, reševalni avtomobili so se v vrvežu pomikali sem in tja po razmočeni cesti — sem moral peš naprej. Na prvem križišču je en krak ceste nenadoma izgubil v vodo. Ob bregu sem zagledal napačno naplaveno truplo krave. Vseposvdo po vodi so plavali razni predmeti. Nekdo je izvelikel iz vode navaden stol in ga postavil ob cesto. Zdaj je tu, njegov lastnik pa

kdove kje. Tam na robu se je paslo nekaj kokoši, majhen pes je tekal okoli njih in žalostno cvilil.

Se dalje po blatni cesti sem prispel do vasi Ca Tiepolo. Tu je sedež občine. Tu je tudi precej velika tovarna sladkorna. Samo streha in pa dimnik molita iz vode, vse drugo je skrito pod umazano površino. Pripovedovali so mi, da je ostalo v skladišču nekaj tisoč stotov sladkorja, ni ga mogli spraviti na varno. Blizu je podobna tovarna, iz nje so še pravočasno rešili skoraj vso zalogo sladkorja. Pogled proti jugu se zgublja v obširni vodni površini. Vse to je bilo še pred kratkim, pred nekaj dnevi suha zemlja, tod so bile lepo obdelane njive, poljske poti, sadovnjaki. Zdaj je tu tako rekoč morje. Več kot enajst tisoč hektarov je poplavljenozalitih, drugih enajst tisoč pa deloma. Pod vodo so vasi, kot je Scardovari, Giarette, Scoverta, Tolle in vrsta drugih. Tristo milijonov kubičnih metrov vode pokriva celotno območje otoka Donzelle.

Hitro je pihalo nad padsko delto, ko sem se vračal v štab. Tu so mi razložili, kakšen je poglobitveni namen reševalnih ekip sedaj, ko so izselili prebivalce. Predvsem morajo neprestano nadzorovati stanje vode. Razen tega skušajo rešiti iz napol potopljenih hiš tisto, kar je morda mogoče rešiti, kajti vsaka malenkost utegne biti še kako koristna za tistega, ki mu je voda vzela vse, razen golega življenja.

Poglobitveno delo, ki ga opravljajo strokovne ekipe, pa je izčrpiti vso ogromno količino vode, da bi se spet pokazala suha zemlja. Kajti površina zemlje je nižja od morske, in voda nikoli ne bi odtekla sama od sebe. Povedali so mi, da izčrpajo približno tri milijone kubičnih metrov vode na dan.

Drugo so nasipi. Te je treba vnovič postaviti tam, kjer jih je odnesla voda, in utrditi vse tiste, ki jih je vodna sila zrahajala. To pa ni lahko delo. Zabit morajo v tla velike jeklene drogove, jih povezati in v odprine med njimi nasuti kamena, ogromno kamena. Tega vozijo od vseposvdo, noč in dan. Posebno težko opravilo so imeli potapljaške skupine. Iz poplavljenih poslopj je bilo treba rešiti razne dragoceneosti, dokumente, denar in blaginjo in podobno. Se teže je bilo vdirati v potopljene hleve in odvezovati poginjeno živino, da ne bi začela razpadati in kužiti vode in ozračja.

V štabu v Ca Vendraminu sem se pričrčno poslovlil. Vsi so mi stisnili roko in mi zaeleli srečno pot.

vsem morajo neprestano nadzorovati stanje vode. Razen tega skušajo rešiti iz napol potopljenih hiš tisto, kar je morda mogoče rešiti, kajti vsaka malenkost utegne biti še kako koristna za tistega, ki mu je voda vzela vse, razen golega življenja.

Poglobitveno delo, ki ga opravljajo strokovne ekipe, pa je izčrpiti vso ogromno količino vode, da bi se spet pokazala suha zemlja. Kajti površina zemlje je nižja od morske, in voda nikoli ne bi odtekla sama od sebe. Povedali so mi, da izčrpajo približno tri milijone kubičnih metrov vode na dan.

Drugo so nasipi. Te je treba vnovič postaviti tam, kjer jih je odnesla voda, in utrditi vse tiste, ki jih je vodna sila zrahajala. To pa ni lahko delo. Zabit morajo v tla velike jeklene drogove, jih povezati in v odprine med njimi nasuti kamena, ogromno kamena. Tega vozijo od vseposvdo, noč in dan. Posebno težko opravilo so imeli potapljaške skupine. Iz poplavljenih poslopj je bilo treba rešiti razne dragoceneosti, dokumente, denar in blaginjo in podobno. Se teže je bilo vdirati v potopljene hleve in odvezovati poginjeno živino, da ne bi začela razpadati in kužiti vode in ozračja.

V štabu v Ca Vendraminu sem se pričrčno poslovlil. Vsi so mi stisnili roko in mi zaeleli srečno pot.

IVAN HMELAK: PRED PETDESETIMI LETI SO DIVJALE HUDE BITKE NA SOŠKI FRONTI

IZ 3500 CEVI

nišev. Niso več razpisali granat in tipali v prazno, zdaj so zadevali z velike oddaljenosti z nenavadno točnostjo. To ni obetalo branilec ničesar dobrega. Italijani so se začeli pomikati tudi proti Soči in so nosili s seboj gradivo za mostove. Po vsem tem so lahko branilci sklepali, da bo šlo tokrat bolj zares, kot je šlo že v dotedanjih, dovolj hudih bitkah.

Avstrijsko poveljstvo je iz armadne rezerve takoj napotilo nekaj bataljonov pehote in nekaj baterij topov proti Banjšicam in Lomu. Topove so postavili tako, da so lahko navkrižno streljali predvsem na zamisljen prehod čez Sočo in mostičke na levem bregu. Potem pa so se v poveljstvih malone sprlekali zaradi tega, da vedno znova ponavljajočega se vprašanja: ali naj tvegajo in poskusajo uganiti, kje bodo okrepitve najbolj potrebne, ter že pred bitko pošljejo tja rezerve, ali naj čakajo na potek bitke in po potrebi sprosti pošiljajo iz zaledja čete in topove na ogroženi odsek?

General Boreović je tako brezplodna prekanja presekal z odločitvijo, da naj takoj napotijo potrebne rezerve neposredno za fronto odseka, za katerega so domnevali, da bo najbolj ogrožen — to pa je bila v tem primeru Banjška planota. Iz gornje Vipavske doline so na tisto področje zelo slabe poti in vojaki bi morali peš, kar bi trajalo ves dan ali celo dva, pa še utrujeni bi prišli v bitko. In še — najbrž prepozno! S temi razlogi je utemeljil svojo odločitev. Za tak ukrep pa je bil tudi že zadnji čas!

PRVA FAZA
12. maja 1917 so ob svitanju zagrmeli vsi italijanski topovi na vsem bojišču od Tolmina do morja. Deseta soška ofenziva se je začela.

Ze takoj spočetka je bilo videti, da bo hudo. Kar iz dva tisoč petsto topov in več kot tisoč minometov je letel ubijalski tovor v gostih jatah proti postojankam branilcev. Takega topovskega obstreljevanja soški branilci še niso doživeli, niti si ga niso mogli predstavljati, čeprav so jim prebežni italijanski vojaki vseprek pripovedovali, da se kulna nekaj hudega, hujšega kot vse, kar je bilo dotlej. Padalo je po vseh pehotnih položajih vzdolž bojišča, padalo pa je tudi daleč v zaledje, celo deset in petnajst kilometrov za fronto poti niso bile varne.

Toda Italijani tokrat niso bili edini in popolni gospodarji položaja. Samo nekaj trenutkov po prvih salvah njihovih topov so jim, prvič v takem obsegu, odgovorili avstrijski. Njihove baterije so imele dovolj streliva, da jim ni bilo treba štediti. In tako so vračali mlo za drago, le v nekoliko manjši meri, ker jih je bilo pac manj. Učinek streljanja branilcev pa ni bil majhen in neredko je na italijanski strani utihnil minomet, ki mu je granata pobila strežaje in merilce, marsikatero baterijsko skladišče streliva je zletelo v zrak in ob tem očistilo vso bližnjo okolico.

Italijanskim topov pa je bilo vendar toliko več, da jih obramba ni mogla utišati. V enakomernem tempu so streljali in njihove granate so zadevale vse, kar je bilo videti; predvsem pa so vzeli na muho novo avstrijsko obrambno črto. Videti je bilo, da tudi ta, doslej najskrbneje zgrajena, ne bo vzdržala takih udarcev, ki so padali po njej. Pred rovi so ždeli obupani vojaki na mrtvih stražah, da bi pravočasno opozorili na morebitni naskok sovražnikove pehote. V bobnečem peklu so umirali, ne

da bi dotakali naskok in s tem konec obstreljevanja.

Za njihovimi mrtvaškimi položaji pa se je v pripravljenih kavernah stikalo na tisoče mož, ki so na varnem čakali sporočila: prihajajo! — da bi jim potem planili nasproti in jih sprejeli, kakor se sovražnik spodobi. Toda potrebnosti teh nagnetenih branilcev je bila namenjena še dolga preskušnja. Italijanski topničarji so se šele prav razgreti!

Sabotin in Korada sta odprla svoje volilne in iz njih neprestano bobni, se kadi in stika plamen. Kot dve bajestovni pošasti

sta naježena z bodicami — cvemi topov — in iz vseh luknj trisita ogenj in smrt. Zadevati ni težko, cilji so pred nosom. Samo polniti je treba in proziti, dokler prenesejo cevi in dokler je še kaj streliva. Tega pa so nakopili dovolj.

Največ granat je dobil hrib Kuk, vendar ni ostal dolžan. Tudi v njegovem dobrovju je bilo nekaj kavern in topov in tako je vračal mlo za drago, kolikor je mogel. Vendar ni bil tako močno oborožen kot Sabotin ali Korada, ker so bile njegove utrdbe še iz časov, ko so bili ti hribi vsi v avstrijski posesi in bi si morali med seboj pomagati. Zato se je pač branil, kolikor mu je bilo moč.

Nitše ni vedel, koliko časa bodo lahko Italijani obstreljevali s tolikšno silo. Vreda dvajset, trideset, petdeset, koliko topov imajo, koliko streliva? Ugibanje je bilo jalovo, samo strah je bil otipljiv, ko so branilci pomislili na napad sovražne

pehote: kaj če bodo naskočili tako gosto, kakor zdaj streljajo?

Po nekaj urah strahotnega rušnega obstreljevanja, ki pa sploh še ni začelo avstrijskih človeških rezerv — razen ubogih, na smrt obsojenih stražarjev pred bojno črto — so postale eksplozije granat nenadoma tiše, bolj zamolkle. Sprva ušesa sploh niso zaznala spremembe, čez nekaj trenutkov, ko so se bobniči odpočili od neprestanega tresenja, pa so zaznali nov zvok in z njim novo grozo: plinsko obstreljevanje! Ob vsakem puhu eksplozije se je izvil iz granate rumenkast, težak dim, se plazil nizko pri tleh, legal v lijak granat, v vrtače in dolinice, lezel v ostanke strelskih jarkov in v kaverne. Vzližl posameznih odsekov so pozvanjali tulci šrapnelov, kosi traverz in stare ponve: nanje so tolkli preplah in svarili pred grozno, gusno smrtjo, pred plinom fosgenom. Samo en globok vdih in plin razje pljuča, da jih nesrečnik v krvavih konicah izbljuje ter počasi in v hudih bolečinah umre.

Potem je bilo tudi tega konce in spet so zabobnole rušne granate. Zdaj v še hitrejšem zaporedju eksplozij, še bolj na gosto, še strašneje. Tla so se majala, celi hribi so se tresli in po njihovih razoranih in osmujenih pobočjih so se valile skale in kupa gramoza. To strašno razbihanje je zapustilo do danes nešteta melišča na nekot zelenih pobočjih. Danes zmora komaj se kateri udeležene ponisati doživetje delovanja tega elementa zla.

Ljudje so omagovali, čeprav na varnem v skrajnih kavernah so od neopredeljenobobnena, tresenja, prahu in drobec, ki so padali s skalnega strova, od neopredeljen živčne napetosti skoraj poblazneli. Samo ena misel jih je še prevečala, ena sama želja: naj bo že konec, naj nehajo streljati, naj že pridejo!

14. maja 1917 opoldne, po dveh dneh in dveh nočeh nepopisnega obstreljevanja, se jim je želja izpolnila. Po vseh še nepopravnih telefonskih žicah je zabnel klic: prihajajo!

(Dalje prihodnje)

NAJVEČJE SVETIŠČE BOGA VOJNE

Še iz časov druge svetovne vojne je Pentagon — peterokotna palača ameriškega obrambnega ali vojnega ministrstva — že nekakšen sinonim za vse, kar je v zvezi z ameriško armado, deloma pa tudi za marsikaj, kar se dogaja po svetu, zadnje čase še posebno za tisto, kar se dogaja v Vietnamu. Kakšno je pravzaprav to poslopje, ki ga časniki morajo zadnje čase žal vse pogosteje omenjati in ki je zato grozljivo prisotno v našem življenju, nam bo nekoliko bolj jasen članek, ki ga ponatiskujemo po milanskem «Il Giorno».

Pentagon je največje poslopje na svetu: 13.000 delavcev, razdeljenih v ekipe, ki so izmenoma delate 24 ur na dan, je potrebovalo 16 mesecev, da ga je zgradilo, od avgusta 1941 do januarja 1943, sredi druge svetovne vojne. Ogromna zgradba iz armiranega betona pokriva površino poltretjega milijona kvadratnih metrov. V podzemlju sli dvoran — dolgi 200 in široki 84 metrov — so trgovine, poštni urad, banke, draguljarna, brivnica, bolnišnica, potem še dve restavraciji, šest gostiln in devet točilnic, v katerih 333 ljudi pripravila na dan 10.000 obedov, 30.000 skodelic kave, 10.000 litrov mleka in 3200 drugih pižaj. Notranji hodniki, porazdeljeni v pet nadstropj, so skupaj dolgi kar 30 km.

V velkem templju »gospodarjev vojne« ni videti veliko uniform: je tretjina 27.000 uslužbenecv je vojakov, pa še od teh jih je večina kar v civilnih oblekah. Prav zaradi tega je videti sedež največje vojaške organizacije vseh časov precej čuden in daje vtis, ko da je v njem kako veliko trgovsko podjetje. Hkrati na ni nikakršno naključje, da so prav trije zadnji obrambni liderji prišli iz krogov velike industrije: Wilson je bil predsednik General Motorsa, McElroy predsednik Proctor and Gamble, McNamara pa predsednik Forda. Ta osmoza z največjimi funkcionarji v birokraciji in industriji je povsem ameriška značilnost, ki je omogočila administraciji javnih zadev izhod iz nekakšnega »nadnaravnega« območja in jo sremenjala v povsem navaden »business«.

V zadnjih dvajsetih letih se je »business« vojne ali če hočete »obrambe« tako povečal, da je nlevoval letna bilanca poskočila z 11 milijard dolarjev leta 1948 na 54 milijard letos. S tedenskim vzdrževanjem 2.700.000 vojakov (ki imajo na hrstu še dober milijon civilnih uradnikov), 7000 tankov, 16.000 ladij in 28.900 letal, če je verjeti uradnim številkam. Vojaške plače segajo od 960 N. dinarjev za navadnega vojaka do 7940 N. dinarjev za dvajsetletnega profesionalnega narednika. Ameriški častniki dobivajo naslednje plače: 3660 N. din. dol kadet, starejši general pa 24.000 N. din. Vsi pa dobije še posebno povračila in družinske doliade (če imajo nanje pravico, seveda), ki so sorazmerno zelo visoke in lahko segajo od ene tretjine pa do polovice mesečne plače.

»Dostopen« del Pentagona je tisti, kjer drobno uradništvo opravlja »normalne« posle: za neskončno vrsto vrat se vrste soče, nabito polne uradnikov. Obiskovalec si lahko ogleda, kaj počne, toda ne sme jih fotografirati, prav tako pa ne sme fotografirati omar in predalnikov z listinami. Veliki redni napisi, na katerih piše »open«, se pravi odprto, avtomatično skočijo iz predala, takoj ko jih odpro, tako da je uslužbenec skoraj nemogoče pozabiti, da jih je treba takoj zapreti in zakleniti. Ko se potem človek približuje »politličnemu« arcu Pentagona — se pravi uradom obrambnega ministra McNamara, njegovih tajnikov in njegovih pomočnikov — mu iz stražarnice in z lepakov z opozorili ne povedo takoj, da je prehod prepovedan, toda vdušje se kljub temu kar občutno spreminja.

Prve omejitve, na katere opozore veliki lepaki, človek opazi, ko začne prodirati proti središču tega monstruoznega poslopja, se pravi proti področju, kjer vladajo vojaki. Da gre tu za resneje zadeve, je videti tudi po obrazilih policistov, ki so razporejeni v majhnih stražarnicah v steni in ki sumničavo gledajo na vsakega in ne neho zahtevajo dovolilnico za gibanje. No, z nekaj pojasnili človeku še nekako uspe, da prodre v področje »NATO«, kjer se je 12 visokih častnikov zbralo k enem občasnim zasledanju: tokrat ne razpravljajo o nobenih strateških skrivnostih, saj drugače sploh ne bi mogli priti do njih, gre pravzaprav za nekakšno poslovilno zasedanje Francoski predstavnik odhaja, ker je tako odločil predsednik de Gaulle.

V tisti del Pentagona, kjer so sef zadržanega visokega poveljstva, pa za »navadnega zemljanca ni pristopa. Prostorji so v pridržanju, pravzaprav tako za prostorom glavnega vratarja. Fotografica takoj sproži zvonec in tako opozori dežurnega policista, da je kak obiskovalec prestopil prepovedano mejo. Čez to mejo gre lahko potem le tisti, ki ima posebno rumeno črno pravokotno ploščico iz plastične mase, pa se to samo v primeru, če elektronski merilniki za dežurnim policistom ugotovijo da njegov prstni odtis ustreza njihovim, ki so se jih zgotovili, in končno tudi če se policistu zdi, da ne bo nič narobe, če da svoj blagoslov. Ni nobenih izjem, cela ministar mora prenašati take preglede. Toda to je le prva v vrsti koncentričnih barier, ki jih je vse več, in ki jih je vse težje prekoriniti, kolikor bolj se človek približuje velikim dvoranam, v katerih dežurni častniki na ogromnih fluorescentnih zemljevidih nadzorujejo iz minute v minuto in centimeter za centimetrom položaj na svetu. Izredno majhen del tega »srednjega svetlišča« templja vojne se ukvarja z Vietnamom, v katerem je sedaj že več kot 400.000 Američanov, z vsem tistim, kar mora spremljati tolikšno armado.

TOVARIŠ CARINIK, REVEŽA SVA!

Modro bele in rdeče zapornice na meji, ki jim pravimo cariniki in jih imamo za sovražnike prve kategorije, ki pobrskajo po avtomobilu ali pa tudi ne, ki včasih kaj najdejo ali pa tudi ne, in če ničesar ne najdejo, so dobri dečki in, če kaj najdejo, so barabe.

V tork pred dvema tednoma smo bili — barabe.

Sicer pa so — barabe skoraj vsak dan.

Tudi jaz. Ampak bil sem baraba samo v tork.

Sicer pa naj bi bili tisti dan — carinik.

Ze zgodaj popoldne je pripeljal avto- bus z zagrebško registracijo. V njem je bilo za dober ducat potnikov.

— Carinski pregled! Imate kaj za pri- javo?

Tista hip je bil avto-bus cerkev brez žu- pnika. Tako tiho je bilo v njem.

Zadaj sta sedeli dve dami. Težko bi ji- ma rekel — tovarišici. Bili sta zaviti v ele- gantna kožuhovinasta plašča, ki sta se- segala moje znanje prirodopisa, da bi lahko ugotovili poreklo bivših lastnikov. Dama ob oknu se je delala, kot da spi, in s kolegom, ki ima že desetletje carinskih izkušenj, sva ji takoj verjela, da spi, ker potniki na meji sploh veliko spijo. Ali pa sanjajo. Na rokah so jima rožljave zla- te zapetnice in obročki, in če bi zlato di- šalo, bi prav gotovo še dišalo po kakšni tržaški trgovini.

— Imate kaj za prijavo?

— Šta da prijavimo, kad nemamo pa- ra! Je ljubeznivo rekla dama, ki ni spala. Potem ko sem izpod sedeža potegnili črno, usnjeno torbo in je bilo v njej prevec pa- rov modernih belih nogavic, da bi dami lahko še trdili, da »nemaju para«, mi je re- kla prav nič ljubeznivo:

— Baraba jedno!

Ampak to ni bil začetek.

Začelo se je že zgodaj zjutraj. Tudi z av- tobusom. Pripeljal je iz Bjelovara. Bil je

poln potnikov, in še več kovčkov je bilo v njem.

— Odprite kovčke za carinski pregled!

Vsak kovček posebej je bil delikatesna trgovina v malem. Klobase, salame, suho meso, maslo, jajca ...

— Pa kaj vam bo toliko hrane za en sam dan?

Starejša ženica v širokem pisanim kri- lu me je začudeno pogledala, kot da bi jo vprašal, po čem je apno.

— Idem ja brate u turizam. Neču da budem gladna u turizmu!

Stavim, da je bilo tisti dan na Ponte Rossu več suhega mesa kot v tržaških me- nicah. Fantje so mi potem povedali, da je pred nedavnim na tem tržakem eldo- radu za jugoslovanske turiste neki naš rojak postavil svojo stojnico in prodal jugoslovanske klobase, salame, meso, jaj- ca ...

Kupčija je sicer cvetela, samo nagnali so ga ...

Kolega Franjo je nekemu turistu iz av- tobusa odvzel kakega četrt kilograma ka- ramel. Možakar se je razburil, zakaj ne bi smel nesti čez mejo karamel, in pridal, da ima pač zelo rad karamelo.

Prepričan sem, da imamo takšne kare- mele vsi zelo radi.

V karamelnih papirčkih so bili skrbno zloženi in zaviti petišočaki.

Torek je bil pravzaprav slab dan. Dež se je silil in dišalo je po snegu. Foldru- go uro sem že hodil med avtomobil in vse bolj ugotavljal, kako reven narod smo. Na- rod revežev.

— Imate kaj valute za prijavo, kaj di- narjev? sem že kar nekako kliširano vpra- šal zakonca v bleščeči se zastavi 1300.

— Ničesar nimava. Reveža sva!

Zares reven narod. Reveži v tisoč tri- sto.

Na ta dva reveža sem se spomnil po- znoro zvečer, ko sem delala na izstopni ca- rini.

Na prtljajniku sta imela pralni stroj zoppas, in nihče ni sedel na zadnjih se- dežih. Pa tudi ne bi imel kje sedeti. Pre- več blaga sta imela — reveža ...

Avtomobili pa so prihajali in odhajali, sploh ni bilo zadnjega, ker so bili brez konca, fantje pa so mi dejali, da je da- nes miren dan, da sploh ni gneče, da bi

bil moral priti kakšno soboto, poleti ali med prazniki, ko iznenada cariniki vsi po vrsti postanejo nekadilci, ker ni časa, da bi si prilagajali cigarete.

Malo po deseti je pripeljal avto-bus iz Laškega.

— Imate kaj dinarjev? je glasno vpra- šal Franjo.

— Nimamo! je bilo v zboru slišati iz avto-busa.

— Bodite tako prijazni in jih depo- nirajte!

Nihče jih ni deponiral.

Mene pa je potem le bolelo srce.

Po bežnem pregledu se je na mizi v ca- rinski pisarni nabralo več kot pol mili- jona zmečkanih bankovcev. Rahljo okajen možakar, bledega obraza, v pomečkani ob- leki, se je s trudnim izrazom obrnil k meni.

— Tovariš carinik, vsaj polovico mi vrnite. Šest otrok imam doma, za štiri v rudniku pa doblim tisoč šeststo dinarjev. Od ust smo si pritrjali. V Trstu sem hotel kupiti obleko za otroke, ko je pri nas vse tako drago ...

V hlačnem žepu so mu našli sto tisoč dinarjev. Starih in prigranih.

Zakon je zakon.

Odšel sem ven. Zunaj je stal zadnji model opel kadetta.

— Imate kaj valute, dinarjev?

Potnika, oblečena, kot bi ju pravkar po- tegnili iz modnega žurnala, sta mi pomoi- la potne liste.

— Vsak imava po sto dolarjev. Imela sta potrdilo od banke.

— Kje sta dobila dolarje? sem vprašal kar v tri dni.

— To vas pa nič ne briga. Potrdilo imava iz banke.

Pa še res je. Čisto nič me ne briga. Ne mene — muho enodnevnico — ne nobe- gena drugega carinika, ne tistega uslu- benca v banki, ki jima je izdal potrdilo. Takšen je predpis.

Odšel sem v Kompasovo poslovalnico na dvojni konjak in vse popoldne delal na izstopni meji.

Značaj jugoslovanskih revežev se tu- kaj bistveno spremeni. Neverjetno. Greš čez cesto in že imaš občutek, da smo naj- bogatejša država na svetu.

Tisti dan so naši državljani uvozili več kot sto trideset pralnih strojev.

Potem imamo precej opraviti z našim turistom iz Stipa, ki je imel s seboj v dveh vrečah več kot štiristo ženskih volnenih kompletov. Vse je lepo prijavil, vsako gar- nituro so mu ocarinili z dva tisoč starih dinarjev, in možakar je odšel.

Carinik Bojan mi je dejal, da imajo takšne »tiče« vsak dan na meji, da takšni italijanski volneni kompleti stanejo na tr- žišču na jugu kakih dvajset tisočakov, to- rej ima takle turist z vsako vožnjo v Trst kakega pol milijona čistega dobička.

— Skoda, da niste prišli včeraj, takš- nega najveža pa se ne. Neke čiški turist je hotel v svojem volkswagen prethotapiti dvesto najlonških plaščev.

Potem imamo na meji velik hec.

Neki Sežančan (s propustnico malo- obmejnega prometa) je imel polno torbo suhih klobas. Morda štiri kilograme ali pa še več. Hudirjevo redko se zgodi, da naši državljani prinesejo meso iz Italije. Običajno se dogaja ravno obratno.

— Na Ponterosu sem jih kupil od naš- ih za dva tisoč lir. Se pa ja splašča!

Na meji je vse večja gneča.

— Tako je vsak večer, ko v Trstu za- prejo trgovine, mi pravi Franjo, ki mi je že najmanj tretjič začel pripovedovati storijo, kako so prejšnji mesec nad Se- žano ustrelili medveda, a je kar naprej toliko dela, da se sploh ne moreva po- meniti do kraja.

Samo v prvih sedmih mesecih je pre- šlo obmejni prehod v Fernetičih več kot tri milijone tujih in domaćih potnikov.

Ze ta številka dovolj zgovorno priča, da je carinikom na meji vse preje kot pri- jetno. Sveti Birokracij v carinskih pisar- nah še prav marljivo uraduje, in tako fan- tje pišejo formularje in obrazce itd. za vsak pralni stroj, za vsako peč, za vsako deklaracijo, za vsak kamion, pri katerih je sploh velik cirкус, ker imamo z vsako drž- avo drugačen sporazum in tudi različne takse ...

Preveč je bilo srečanj in dogodivščin in vtisov za en sam dan. Ko se bom po vseh svojih sedmih poklekih odločil za poklic, ki bi mi bil najbolj pri srcu — carinik prav gotovo ne bo!

„HIŠAM IZ TOVARNE“ OB ROB KAR Z ROKAMI NAREDE, TO Z NOGAMI POTEPTAJO

To, kar pride, je prekleto hvalnice hišam iz tovarne (TT 25—27. junija 1966), ki jih bo vojda tisoč zraslo na 50 hektarjih Ljubljanskega barja. Takrat smo opisali prvo razstavljeno hišo in razdro- bili ceno. Ugotovili smo, da gre pri naših montažnih hišah tri četrt denarja za stvari, ki niso »montažne«, čes »ko bi bila hiša res vsa iz tovarne, bi bila goto- vo precej cenejša.

Sedaj, pet mesecev potem, ko je bila hiša na razstavi, smo prejeli pismo ki- parja Marjana Keršiča-Belača: »Zaradi neudržnih razmer in odnosov na ob- sežnem gradbišču naselja „M“ v Trnovem sem se odločil, da napisem kritiko ne- strokovnosti izvajanih del in neodgovor- nosti odgovornih ljudi.«

Kipar nam zabeli, čes »še od lani ča- kam, da se bom vselil v tako hvalnice atrijske hiše v montažnem naselju. Pra- vi: »Obljubljali so, da bodo hiše vseljive že za hokejsko premosto — najprej za udeležence prvenstva, potem pa takoj za kupce. Dela pa so zavlačevali, in vse ka- že, da letos hiše še ne bodo vseljive.«

To je prvi prekleto! Mi smo bili nam- reč zapisali, da hiše v naselju »M« zelo naglo rastejo: »Ko bi bilo vse tako, kot naj bi bilo, bi hiša iz industrijsko izde- lanih elementov zrasla tako rekoč čez noč. Kakorkoli že« (izvajalci) v razpisu obetajo: hišo lahko zgradimo v 90 dneh po podpisu pogodbe.«

In medtem ko naj bi bila hiša gotova v nekaj mesecih, hoče Belač že vse leto na gradbišču in vsi prizadejstvo do- dobega stanovalca spremljam delat. »Ro- jen Barjan sem«, nam piše, »in čeprav nisem gradbenik, sem vendar dovolj izur- nen praktični v materialih, da lahko tr- dim: od vsega začeta dela pri gradnji tega naselja niso bila izvajana dovolj strokovna.«

Pod vsako hišo je »plitka klet« — 80 centimetrov visok prazen prostor, v katerem so nameščene napeljavne — in talna voda sicer ne more vreti skozi nepropustno dno tega prostora. Pronica pa skozi temelje, ki so sestavljeni iz vo- tilokap, saj temeljni zid z zunanje strani ni prevlečen z bitumenom. Propustnost temeljnega zidu bi bilo mogoče proti talni vodi omiliti vsaj s plastjo gramozja, ki bi ga nasuli okrog zunanji sten. Ven- dar kaže, da je bil za podjetje, ki bo ta stanovanja prodajalo, takšna solidnost predpraga in so ta porožni temelji raje ob- stali z glinasto zemljo.

Strešni napušč nad obema stran- skima stenama hiše, ki sta iz opeke, so prevec pritrjeni. Tako segajo komaj deset centimetrov čez navpično zidu in so stene ob vsakem dežju mokre do tal.

Kipar je zapisal še več pripomb v zvezi z gradbenimi deli. Povzeli smo le tve, ki se mu zdita, da bi ju bilo treba najbolj nujno popraviti. Pri vsem tem pa smo takrat, ko smo drobili ceno hiše, upoteli, da stanje gradbenega dela prav toliko kot vsi v tovarni izdelani elemen- ti hiše. Kljub tako zelo visoki ceni pa so pri izolaciji temeljev očitno skoparili. Torej drugi prekleto.

Hvalili smo, kako lepo mirno bo v novem naselju, saj bodo do hišnih vrat vodile same stene, avtomobili pa bodo ostali ob »slepim« vpadnicah.

Belač preklečuje hvalo: »Stanovalci bodo morali pri vselitvi na rokah nositi pohištvo s kamionov do hiš, saj je med hišami in vrtni prostora le za pespiti, ki so široke komaj 120 centimetrov. Ce-

lo za normalno široko tricikla so te poti preozke. In kdor bo hotel posejze (na lastne stroške) izvesti gramozno drena- žo okrog temeljnega zidu hiše ali post- dati ograjo okrog zidu, bo moral ves material od ceste do hiše zvoziti samo- tež. Vsekakor razveseljivo ...«

Za razstavljeno hišo smo bili napisa- li, da »mas je prepričala, da velja verje- ti prospektu, čes »bivanje v tej hiši za- gotavlja dobro počutje in srečo.« Belač pa: »Z ženo sva se hiše veselila, čakala in upala. Upava se zmeraj in tudi čaka- va, le veseliva se iz dneva v dan manj. Veselje se spreminja v žalost in jezo.«

● Največ sem si obetal od atrija. Pod atrijem pojmiujem vrt, ki je pred zunanji svetom omejen tako, da mi sosedje ne morejo gledati v skledo, ka- dar jem pod senčnikom na prostem, ni- ti v kopalke, če se sončim. Pri atrijih v naselju »M« so ograje sicer res visoke dva metra, toda vidi se skoraj vsake- ter široke deske so namreč nabite v presledek tako, da so reše med zuna- njimi in notranjimi deskami široke do sedem centimetrov, če gledamo vanje iz diagonalne smeri. Ker so deske z nosilci vred iz smrekovine, so jih pač morali impregnirati: s čim drugim kot z najce- nejšim sredstvom — črno rjavim katra- nom. Tako so ograje sedaj kakor kurni- ki — in še nefunkcionalne so povrh vsega.

● Atrij nima vodovoda, zaradi tega bo treba poleti za zalivanje vrta vsaki- krat potegniti iz kuhinje skoz šrambo gumijasto cev, ali pa vodo nositi z ve- drom.

● Lesena pa ni samo ograja atrija, ampak tudi nekakšen oder, ki je na smrekovih kolčkih 20 centimetrov nad zemljo. Bojim se, da bosta ograja in oder na prostem vse prekmalu strohnela, po- ceni pa les pri nas že zdavnaj ni več.

● Ko smo že pri lesu, v naselju ni hidrantov za gašenje požara.

V nasprotju z obetom, da je pri gra- dnji tisoč enakih montažnih hiš že vna- prej vse natanko premišljeno, kipar Ker- šič piše, da se je za večino vseh navede- nih pomanjklivosti vsak kupec lahko seznanil šele, ko je bil vsak posamezen element hiše že dodelan in je bilo v na- slednji fazi gradnje nemogoče popravi- ti prej zagrešene napake. Da bodo napu- ši tako zelo pritrjeni, opazil šele, ko delavci pri pokrivanju streh požagajo letve, ki so prej štrlele daleč nad napušč.

In, ko že misliš, da bodo napušči je ši- roki 25 centimetrov, dočizajo poden je 15 centimetrov debel opečni zid. Tako ostane tega napušča nazadnje le še 10 centimetrov ...

Tako torej očitveč, ki ne prihaja ta- ko kot novinar samo na razstavo, opi- suje rast hiš, ki jih gradi poslovno zdru- ženje za industrijsko gradnjo IMOS. In ko smo pred meseci na splošno zapisa- li, da je hiša draga pač zato, ker ni vsa iz tovarne, je Belač bolj neposreden, ko pravi: »Ko mi bodo s ključmi dali ob vse- litvi v roke tudi račun, da stane stanova- vanje s površino 72 kvadratnih metrov in prav tako velikim vrtom enajst mi- ljionov in pol, se res ne bom spraševal, zakaj je ta hiša tako draga!«

Ko je namreč hiša končno zgrajena iz lepo in vzorno obdelanih montažnih elementov z bleščeče lakiranimi vrati in okni, se vanjo naselijo delavci. Belač: »Podjetje, ki skrbi za gradnjo hiš, skuša prihraniti na račun kupca čimveč denar-

ja, zato za zavetje delavcev ob slabem vremenu, za šrambo delovnih obiek in orodja, za skladišča najrazličnejšega ma- teriala porabi kar dognane hiše, name- stito da bi za takšne potrebe zgradilo po- sebne barake. Tako so v spalnicih in dnevnih sobah skladišča cementa, stekle- ne volne, strešne lepenke, kadi, bojler- jevi, blatinh škornjev. V hiše spravljajo tudi kolesa in mopede. V stene zabijajo žebnje za obešanje vsemogočega. Ko pri- slanjajo lopate in mope, razbijajo ši- pi. Na silo ali s tesarskimi ključkami odpirajo in zapirajo vrata, pa pri tem z nasprotnim koncem tesarske spojke kr- sčajo v vrata kroge kot s šestilom. Ker ni dovolj stranišč (ali pa so prevec od- daljena), urinirajo po kotih, v kopalni- cah in straniščih, čeprav v njih še niso namestili školjk in povezali odtokov, opravljajo celo veliko potrebo.«

Kako »čudovitost je organizirana tako imenovana industrijska gradnja velike- ga montažnega naselja, opisuje natanč- ni kipar: »Še preden v kuhinji polože podolžitni tlak, znostijo vanjo kuhinjsko

pohištvo. Ko začno polagati podolit, zme- žeje že prej obtočene omare v štram- bo. Ko pa je tlak gotov, znostijo omare spet nazaj, da jih lahko uporabijo za delovne mize tisti delavci, ki lepijo ta- pete. Pohištvo je popackano z lepilom za tapete, že na tapecirane stene pa potem spet pristanjajo lopate, krampe, mopede.

Nikogar ni, ki bi nadziral zaporedje del. Ko bi morala biti hiša dodelana, jo je treba začeti popravljati!«

In tako gre menda v krogu. Če bi hval- lili, bi dejali: na tekočem traku. Hiše sa- mo v prospektu »lahko zgrade v 90 dneh po podpisu pogodbe«, v resnici pa jih delajo trikrat dlje.

Belač: »Ali bo res moral vsak stano- valec takoj po vselitvi na svoje stroške popravljal napake? Saj, žal, že zdaj vem, da enajst milijonov in pol, ki jih bom plačal za hišo, še ne bo vse, če bom hotel, da bo hiša urejena tako, kot bi brez kolektiv- ne odgovornosti stala veliko manj. Zato predlagam vsaj med podjetjem IMOS in prizadetimi bodočimi lastniki hiš javno razpravo in jasne odgovore!«

QUO VADIS-RUDARSTVO?

● nadaljevanje s 1. str.

IGRAMO SE Z BOGASTVOM

Ne mislimo jemati v zagovor kolektivne premoženjske, ki so, denimo, zaradi objektivnih in še bolj subjektivnih razlogov zane- marljivi svoj razvoj in ga niso pri- lagajevali postopno izpopolnje- vanemu gospodarskemu sistemu, kateremu naj bi bila pilka na i prav — reforma. Prav tako ne sodimo, da je treba gasiti požar v naših premoženjskih in kaka- šenkoli administrativni način. (To se je doslej še vedno izkalo- vilov!)

● Treba je prebriti, da je naše uplaniranje nadvse pomanj- kljivo. Kot da nam uhačajo vaje- ti iz rok. Kot da ne vemo (morda je to tudi eden poglavitnih vzrokov!), ali naj razvijamo pre- moženjske in proizvodnje pre- moženjske kot enega najpomembnej- ših virov energije pri nas ali pa naj prvo besedo prepustimo nafti in mazutu? Vedeti moramo — to je mimogrede — da imamo do- sije ugotovljenih zalog črnega zlata, ki se jih še nismo niti dotaknili. PETINDVAJSET MI- LJARD TON!

Ali je potemtakem kaj čudne- ga, če rudarji navajajo kot bi- stveni razlog za zmanjšanje pro- izvodnje premoga močno pove- čan uvoz surove nafte in naftnih derivatov pa tudi spremembe v strukturi proizvodov in predela- ve nafte?

Se kdo spozna iz tega začara- nega kroga?

Ali danes kdo ve, kaj homo v prihodnje razvijati? Kakšne vr- ste energije? Ali je kdo o tem povedal jasno in glasno besedo?

Tako se danes sprašujejo kole-ktivni premoženjski in vseh drž- av.

Sprašujejo pa se tudi, ali resni- čno imamo toliko deviz za uvoz energetskih virov, da ne iz- koriščamo lastnih? Ugotovljeno je namreč, da vse gospodarske razvite države v svetu na pod- lagi svojih zamisli krojijo tudi tako imenovane »instrumente«, po katerih poslujejo posamezne panoge, skratka — vedo, kaj ho- čejo in kaj zmorejo in česa ne.

RUDARJI NE SLEPOMISLIJO ...

Morda bi kdo pričakoval, da rudarji zaradi takih razmer in položaja, v katerem so se znašli, zahtevajo zase izjemno ukre- panje. Vendar, kdor tako misli, se krepko moti! Vedo, da se je tudi pri nas začel proces, kot morda v drugih državah. Sami so si že natočili čistega vina in vedo, da je dva in dva — štiri! In ne pet, kot še marsikdo mi- sli.

Zato so se tudi zbrali v Beo- gradu in povedali, kaj mislijo. Bill so odkrili in posteni, kar zahtevajo tudi od drugih ...

Med drugim so njihova stali- šča tudi taka:

... Če bo družbena skupnost oziroma njeni ustrezni organi — zvezna skupščina — pretehtali in

ocenili, da je rentabilneje uvaža- ti nafto in naftne derivate in za- nje odšteti sto dvajset milijonov dolarjev na leto in da se bo go- spodarska politika do energetske gibalva v taki smeri, kot se je za- čela letos, potem je to treba ja- vno povedati! V tem prime- ru rudariki vztrajajo na stališču, da je treba predvidevanje v ju- goslovanskem srednjeročnem družbenem načrtu do leta 1970 spremeniti. Zaradi tega, da bi se premijevniki znali pravočasno prilagoditi novim razmeram.

Če pa bi ugotovili nasprotno, se pravi, da so cene med posa- meznimi gorivi neustrezno po- stavljene in da se sedanje težave le prehodne in da bomo predvi- deno proizvodnjo premoga kljub težavam le dosegli, potem pred- lagamo tole:

● Razmerje v cenah posamez- nih energetskih virov je treba tako postaviti, da bomo zagoto- vljeni pravnejske odnose v porabi energije. Dalje, da instrumente- uvoza goriv in energije tako po- stavimo, da bodo spodbujali po- rabo goriv iz domačih virov, kar ni v nobenem nasprotju z že raz- glišeno nacionalno politiko iz- koriščanja surovinske baze ...

STALIŠČA IN STALIŠČA

Vse dosedanje razprave (ki so bile na najrazličnejših ravneh), v katerih se je za najbolj zavzel sindikat — vendar ne z demago- ško socialnih pozicij — so po- kazale, da ni tako preprosta reš

me tako počasi uspevajo. Na sindi- katih se ne zavzemamo za po- tuho rudnikom, pač pa za enako- praven položaj — preprosto po- vedano — premoga, mazuta, naf- te in ne vem še česa v našem gospodarstvu. Ne moremo namre- č reči kar tako, kot bi iz roka- va stresali ali je premog kot vir ener- gije »preživel« reč, ali na da je naš »slaga« gospodarje- nja. Zlasti ne moremo reči tega, ker so proizvajalci premoga v primerjavi z njihovimi snafitni- mi kolegi v zelo neenakoprav- nem položaju. Uredimo najprej to! Potem šele računamo, kaj in kako. Povešati seveda moramo, kaj je za naše gospodarstvo naj- bolje in najbolj ekonomično. Skratka: vedeti moramo, kaj ho- čemo! Zdal, žal, tega ne vemo ...

Res je tudi, da bo treba nekaj rudnikov, zlasti manjših in ti- stih, ki delajo z izgubo zapreti. Pa ne danes! Jutri morda že! To pa spet ne pomeni, da jih bo od 81.044 rudarjev kar 30.000 na ce- sti! Tu-ba jih bo prekvallificirali in prer- erirali v druge dejavno- sti. Saj je v takih manjših ru- darskih naseljih še dovolj d-la tudi druge. Ihta ni, ne tako ne drugače, dobra ...

x x x

Rudarstvu torej ne bje kdo- ve kako močna plat zvana. Da pa se je znašio v prvi godlji je tudi res. Zato se mi zdi naslov tega sestavka kar umesten ...

IZTOK AUSEC

Zagotavlja idealno pranje

Idealno strojno pranje zagotavlja Mixal. V vaš pralni stroj sodi Mik- sal, najustreznejši prašek za stroj- no pranje.

Tovarna Zlatoroga Maribor

mixal

PO NAŠI DEŽELI NEKOČ IN DANES

● POŽAR V VELIKOVCU

Iz Velikovca na Koroškem. Velika nesreča bi bila pretekli teden kmalu zašla naše mesto; vnela se je namreč usnjarnica in zraven stojiče škedenj zunan mesta. K sreči je malo dni pred sneg vse hiše pokril, da iskre, ki jih je veter raznašal, niso mogle do lesenih streh. Zadnji naš sejem je bil prav živ. Ljudi se je sešlo od vseh krajev. Kupčija je bila prav dobra, posebno živinska. Tako je vendar ubogi kmet zopet nekoliko krajcarčkon dobil, da bo vsaj mogel davke in posse poplačati.

NOVICE, 12. decembra 1866.

● LJUBLJANA BREZ TELEFONSKE ZVEZE Z BEOGRADOM

Teden dni je že Ljubljana brez telefonske zveze z Beogradom! Odkar je prošlo soboto neurje potrgalo telefonske žice, se očitvno nihče ne zmeri, da jih zopet spoji in naša slavna poštna uprava čaka menda, dokler zopet same skupaj ne zrastejo. Kmalu bo tako, da bomo najkrajšo zvezo z Beogradom imeli preko Pariza. Seveda so vse rekriminacije zaman. V poštnem ministrstvu študirajo sedaj projekt, kako bi Jugoslavijo prepletli z najmodernejšimi kablji in je naravno, da nikdo nima časa pobrigati se za par potrganih žic.

JUTRO, 11. decembra 1926.

DEMOKRACIJA NI V TEM, DA LAHKO VSE POVEŠ

V spominu ga imamo z brado, z dolgimi bohemskimi lasmi, kakršen se je pred kakim letom dni moral pojaviti na malem televizijskem zaslonu, v eni izmed svojih humorističnih serij, ker so ga gledalci hoteli videti.

Danes nima več brade.
S takim, kot ga vidite na sliki, sem se tudi oni dan srečal v njegovi delovni sobi na beograjski Radioteleviziji. Soba meri štiri krat dva metra. Sedel je za bidermajersko pisalno mizo, v naslanjaču, prevlečenem z vinsko rdečim plišem: Radivoje - Lola Djukić.

Bil sem malce razburjen, vznemirjen, kajti Djukić se prirača ne sprejema novinarjev. Pa ne od letošnjega leta. Ta njegova odločitev je od lanskega leta, ko se je neki novinar zagrebškega časopisa »TV-Studio« malce klavrno poskasil z njim. Čeprav na snemanju svojih oddaj ne pusti nobenega izmed novinarjev, je takrat le naredil izjemo. Novinar je potem zapisal, da »Lola uporablja v svojih oddajah vse tiste vice, ki si jih v odmorih in v fozajetu pripovedujejo igralci med seboj... Da izbira najboljše in jih potem uvršča v oddajo. Se pravi - njegove oddaje so čista improvizacija.

Tudi jaz sem mu zastavil podobno vprašanje, saj nekako je treba začeti pogovor.
- Motite se! V naših oddajah ni improvizacije, čeprav se tu in tam tudi morda kaj takega zgodi. Vse je napisano v tekstu. Če pa vi in morda slovenski gledalci naših oddaj tako sodijo, nam je prav ljubo. To pomeni, da so oddaje dobre. Dobre pa so zahvaljujoč predvsem ekipi, ki v njih sodeluje. Od igralcev, kakor tudi tehniške osebje.

Zanimalo me je, kaj zanima pač tudi slovenske gledalce njegovih oddaj, kakšno je merilo za uvrščanje posameznih problemov v njegovo oddajo. V edel je:
- Vse gre noter, za kar čutimo, da je jugoslovanski problem.

- In čakaj je tako malo gradiva o slovenskih problemih in nepravilnostih, ki se pri nas dogajajo?
- Veste, to je problem povsem tehnične narave. Mi pripravljamo oddaje iz tedna v teden. Najprej moramo dobiti »temo«. Iz Slovenije, četudi dobivamo precej pisem, ne moremo posameznih podatkov preverjati, ker za to preprosto nimamo dovolj časa. Neprimerljivi podatki pa ne želimo objavljati in se iz njih »morčevati«, če tako hočete.

- Ali veste, da imate v Sloveniji zelo hvalno publiko?
- To vemo! Vendar je že tako, da nas delo tako pritiska, da jim ne moremo posvetiti več pozornosti, kot jo. Vesel pa sem,

da kljub različnemu jezikovnemu področju naša oddaja tako zelo užiga prav v Sloveniji.
- V eni vaših prejšnjih serij ste najavili obiskove vsem večjim republikanskim središčem v Jugoslaviji? Prišli ste zgolj do Zagreba in ko je bilo pričakovati, da boste šli naprej, brzi vlak, kot kaže, ni potegnil?
- Težave smo imeli že v Zagrebu. Vendar smo kljub temu ljubljano prosili, naj nam sporočijo termin, kdaj bi lahko prišli. Vendar odgovora iz Ljubljane nismo prejeli.

- Pustiva zdaj to... Mi lahko poveste, kaj pripravljate novega?
- S serijo »Muzeje smo zdaj nehali. Takoj po praznikih začnemo novo. Naslov je imamo: »Ljudje in papagaja«. O vsebini vam ne morem še ničesar povedati, ker tudi sami še ne vemo, kako in kaj. Vemo sicer povsem dobro, kaj hočemo, tekst pa še ni napisan. Upam, da ne bomo izneverili naših gledalcev. To bo serija petih oddaj.

- Da se povrnem: torej improvizacija?
- Ne. Vemo, kaj hočemo. To tudi gledalci vedo, kajti pri nas je malo ljudi in veliko papagajev. Sicer pa so te živalce kar simpatične...

Lola Djukić, Novak Novak in vsa ekipa dela od jutra do večera. Morda se bo komu čudno zdelo, da še v sredo, ko je že čas snemanja prvega dela oddaje, nimajo napisane »niti vrstice«. Potem, ko že voda teče v grio - tako pripovedujejo njegovi dobri prijatelji - se Lola usede za pisalni stroj in petdeset strani teksta, ki je kolektivno delo, je kaj hitro napisanih. To pa nikakor ne zmanjšuje kakovosti teh oddaj, ki sta jih z Novakom Novakom že naredila kakih sto. O tem smo se lahko prepričali!

- Verjemite, da je to garaško delo. Opravljam ga zaradi tega, ker imam rad to vrsto ustvarjalnosti. Prav gotovo bi mi bilo boljše, če bi obdržal zgolj svoj položaj na Televiziji - položaj umetniškega svetnika. Naredil bi en film v šestih mesecih in prejel prav toliko denarja, kolikor ga dobim, denimo, za štiri svoje oddaje. Kolikokrat sem že rekel svojemu najboljšemu sodelavcu Novaku: »Novičke, nehajva, saj nima smisla! Ne delajva si iluzij, da nas ljudje tako zelo ljubijo! Če bomo le eno oddajo naredili slabo, nas bodo stregali!« In res, če verjamete ali ne, smo v takem prepričanju, da je groza! Za vsako oddajo ne moreš najti vedno najboljše reči. Kak teden »steme« ni vsaka oddaja ne more biti na najvišjem nivoju. Potem nas ljudje zmerjajo, govore vse mogoče reči: ali da so nam prepovedali »ostrino«, ali da so nas že »usekali po gobcu«, ali da smo že »dobrebniki svojega...« Smo pa povsem samostojni. Cenzure ni. Oddaje pripravljamo po lastnem preudarku in presoji. Saj vendar živimo v tej državi, ki jo ljubimo in spoštujemo. Če pa smo humoristi (verjemite, da to ni »dobere kruh«, smo pač humoristi). Ali je kakemu avtomobilniku kdo kdaj očital, da si je izbral najbolj konjunkturne poklice?

Lola Djukić je človek, ki sobesednika impresionira. Toda predvsem s svojo preprostostjo.
- Ničče nas nikoli ne vpraša, kako nam je. Ničče me še ni vprašal v trinajstih letih, kako je z mojim išiasom, ki me peči iz dneva v dan bolj. Ničče ne vpraša, ali je doma kaj narobe. Ali je morda sin bolan? Ne! Ti si Lola Djukić in od tebe pričakujemo vsako soboto oddajo, ki nas bo nasmejala in

nam dala misliti... Vendar, tudi jaz sem samo človek!
- Je morda ta prizvok deloma posledica določene resignacije? Kritike, ki jo doživljate?
- Vem, na kaj mislite... Me ne »strgajo« vsi jugoslovanski časopisi. Ljudje, ki so za to poklicani, predvsem pa tisti, ki imajo za to čas. O kvalifikacijah ne bi govorili. Pripravljani so, če je kaka oddaja na nižji kakovostni ravni, metati name tudi kamenje. Zato sem se Novaku rekla, da bi nehala... Tisto, spor med menoj in tovaršem Mikošem, je za mene končan! Najmanj sem namreč pričakovala kritiko iz Slovenije. In to, za oddajo, ki je že šla mimo... »Crni snega« je povsem »moj« oddaja, ki sem jo nosil v sebi že dolgo časa. Na televiziji so mi omogočili uresničitev mojih hotenj... Če se lahko vsak gospodarstvenik izživlja nad posameznim projektom, nad posamezno stvarjo, zakaj tudi meni ne bi dovolili, da bi naredil oddajo, ki je bila predvsem meni samemu všeč. Bila pa je vseč tudi gledalcem. Zal mi je, da v »Crnem snegu« direktor Mikoš ni razumel »pante«, ki so jo razumeli mnogi drugi. Ta oddaja je bila pisana iz moje duše... Ta duša pa ni »šovinistična«, še manj pa je duša »močne roke... Sem beograjski Crnogorec, človek, ki mu je nacionalizem tuj. Človek, ki ne razlikuje rubrik v osebni legitimaciji... poznam pa ljudi vseh vrst...
- Bi lahko povedali kaj slovenskim gledalcem televizije? Oprostite, stereotipno vprašanje...
- Ze dolgo na to mislim... Vam bom pa povedal: Demokracija ni v tem, da lahko sleherni izmed nas pove resnico. Zame je demokracija v tem, da od te resnice tudi nekaj nastane. Da skušamo to resnico tudi uresničiti. Delo humorista in tudi novinarja ni v tem, da vse pove! Tega ne moreš! Toda vsaj nekaj tistega, kar poves, naj bi se tudi uresničilo...

IZTOK AUŠEC
(Prihodnjič: Pogovor z Novakom Novakom)

Djukić: »Tudi jaz sem samo človek«

NOVOSTI ZALOŽB

- L. N. Tolstoj: **DETINSTVO - DEŠTVO - MLADOST**. Prevedel Severin Šali. Opremil Uroš Vagaja. (Državna založba Slovenije)
- C. C. Bergius: **DŽINGISKAN**. Življenjepisni roman. Prevod Klara in Jože Hočevar. Opremil Mitja Racé. (Lipa Koper)
- Han Suyin: **GORA JE MLADA**. Roman. Prevedla Rapa Šuklje. Opremil Milan Arnez. (Lipa Koper)
- Carlo Cassola: **BUBEJEVO DEKLE**. Prevod Marija Skaza-Zlobec. Opremil Mitja Race. (Lipa Koper)
- Anne in Serge Golon: **ANGELIKA UPORNICA**. Prevedel Boris Verbič. Opremil Mitja Racé. (Lipa Koper)

PABERKI

Režiser Clouzot bi rad dokončal svoj film Peki, ki ga je prenehal snemati pred dvema letoma, vendar igralca Romy Schneider pričakuje otroka, zato je padla odločitev na Jane Fonda. Zdi pa se, da je tudi Jane v enaki zanimivi situaciji.
Rita Hayworth snema na Azurini obali Avanturistko po scenariju Josepha Conrada in v režiji Terence Younga. Poleg nje nastopajo še Rosana Schiaffino in Anthony Quinn.
Franka Sinatro so na neki oddaji na televiziji vprašali, če je srečen. Povedal je: »Če bom rekel, da nisem, bo jutri v mojem poštnem predalu tri tisoč pisem trepič dusa, ki me bodo tolažile, zato vam pravim srečen sem, srečen, srečen...«
Vittorio de Sica: »Nič ni bolj veselega, kot je pogrebe v Parizu snema namreč film Sedemkrat ženska s Shirley MacLaine, zabavno zgodbo, kjer Shirley poleg sedmih mož, ki postanejo njene žrtve, osvoti tudi Petra Sellersa. Shirley pa po snemanju popravlja in pregleduje rokopis za knjigo spominov z naslovom: Veliko bolje je brez čevljev. (Slika levo: de Sica).

Režiser Clouzot bi rad dokončal svoj film Peki, ki ga je prenehal snemati pred dvema letoma, vendar igralca Romy Schneider pričakuje otroka, zato je padla odločitev na Jane Fonda. Zdi pa se, da je tudi Jane v enaki zanimivi situaciji.
Rita Hayworth snema na Azurini obali Avanturistko po scenariju Josepha Conrada in v režiji Terence Younga. Poleg nje nastopajo še Rosana Schiaffino in Anthony Quinn.
Franka Sinatro so na neki oddaji na televiziji vprašali, če je srečen. Povedal je: »Če bom rekel, da nisem, bo jutri v mojem poštnem predalu tri tisoč pisem trepič dusa, ki me bodo tolažile, zato vam pravim srečen sem, srečen, srečen...«
Vittorio de Sica: »Nič ni bolj veselega, kot je pogrebe v Parizu snema namreč film Sedemkrat ženska s Shirley MacLaine, zabavno zgodbo, kjer Shirley poleg sedmih mož, ki postanejo njene žrtve, osvoti tudi Petra Sellersa. Shirley pa po snemanju popravlja in pregleduje rokopis za knjigo spominov z naslovom: Veliko bolje je brez čevljev. (Slika levo: de Sica).

Režiser Clouzot bi rad dokončal svoj film Peki, ki ga je prenehal snemati pred dvema letoma, vendar igralca Romy Schneider pričakuje otroka, zato je padla odločitev na Jane Fonda. Zdi pa se, da je tudi Jane v enaki zanimivi situaciji.
Rita Hayworth snema na Azurini obali Avanturistko po scenariju Josepha Conrada in v režiji Terence Younga. Poleg nje nastopajo še Rosana Schiaffino in Anthony Quinn.
Franka Sinatro so na neki oddaji na televiziji vprašali, če je srečen. Povedal je: »Če bom rekel, da nisem, bo jutri v mojem poštnem predalu tri tisoč pisem trepič dusa, ki me bodo tolažile, zato vam pravim srečen sem, srečen, srečen...«
Vittorio de Sica: »Nič ni bolj veselega, kot je pogrebe v Parizu snema namreč film Sedemkrat ženska s Shirley MacLaine, zabavno zgodbo, kjer Shirley poleg sedmih mož, ki postanejo njene žrtve, osvoti tudi Petra Sellersa. Shirley pa po snemanju popravlja in pregleduje rokopis za knjigo spominov z naslovom: Veliko bolje je brez čevljev. (Slika levo: de Sica).

ŽALITEV ZA MAKEDONSKO LJUDSTVO, ZA JEZIK IN KULTURO

ZAKAJ BOLGARSKI PISATELJI NISO HOTELI PODPISATI SKLEPA O SODELOVANJU MED PISATELJI LR BOLGARIJE IN SR MAKEDONIJE

Dogodek, ki se je v začetku novembra pričetil v Sofiji, predstavlja resnično žalitev za makedonsko ljudstvo, za makedonski jezik in za makedonsko kulturo. Bolgarski pisatelji - predvsem pa njihov predsednik Zvezde književnikov Gorgi Džagarov - so zadnji trenutek odklonili, da bi podpisali skupen dokument o sodelovanju med pisatelji Ljudske republike Bolgarije in Socialistične republike Makedonije, ker sklep ni bil sestavljen v srbohrvaščini, ampak v makedonščini. Džagarov je smatral, da mora biti dokument napisan v »državnih jezikih obeh držav, v bolgarščini in v srbohrvaščini. Cilna delegacije Kole Čašule in Dimitar Solev sta bolgarskim kolegom pojasnila dejstvo, da jugoslovanska ustava jamči enakopravnost jugoslovanskih jezikov in da delegacija lahko podpisuje dokumente, ki so napisani v makedonščini in v jeziku delegacije, s katero vodijo razgovore. Pojasnila so bila zama.

Makedonska pisateljica Kole Čašule in Dimitar Solev sta se mudila v Sofiji od 3. do 5. novembra letos. Z bolgarskimi pisatelji sta se pogovarjala o sodobni literaturi in o možnostih čim širšega sodelovanja v znamenju dobrih sosedskih odnosov. Bilo je govora o otvoritvi knjigarn v Skopju in v Sofiji, o gostovanju gledališč, o izmenjavi književnih revij, o medsebojnem tiskanju knjig. Makedonska pisateljica sta predlagala izmenjavo delegacij in delovnih skupin med letom, nadalje, da bi se v književnih revijah tiskala dela makedonske in bolgarske literature.

Rečeno je bilo, naj bi bolgarska zveza pisateljev in makedonsko Društvo književnikov organizirala literarne prireditve v Bolgariji in v Jugoslaviji.

Vsa stvar pa se je končala drugače. To srečanje je spet potrdilo, da določeni krogi med bolgarskimi pisatelji niso naklonjeni dobrih sosedskih odnosom med Jugoslavijo in Bolgarijo, še več, da se direktno vmešavajo v notranje stvari naše države.

Vodja vsega, kar se je dogajalo med bivanjem makedonske delegacije v Bolgariji, je bil predsednik Zvezde bolgarskih pisateljev Gorgi Džagarov. Videti je, da Džagarov ni bilo zadoštil, da je avgusta 1965 na struških večerih poezije napravil škandal. Ob slovesni otvoritvi prireditve jebral dela makedonskih pisateljev, dejal pa je, da bere verzve »največjih bolgarskih pesnikov«. Podobne skandale je uprizoril še večkrat v različnih krajih Evrope. Navadno izkorišča eminentna mednarodna zborovanja, da bi dokazal svojo »stezo«, da so Makedonci Bolgari. To je trdil na zborovanju književnikov v Moskvi, v Varšavi in v Berlinu.

Prav ta Džagarov je makedonskima pisateljema priredil večerjo. V zdravici, ki je trajala celo uro, je odkrito izjavil, da ne priznava niti makedonskega naroda, niti jezika niti literature, niti kulture.

Člani obeh delegacij so pripravljali dokument, ki bi moral biti podpisan, s tem naj bi bilo potrjeno še nadaljnje sodelovanje. Do tega pa ni prišlo, ker je Džagarov izjavil, da dokument ni sestavljen v »državnih jezikih obeh držav. Ko sta mu makedonska pisateljica pojasnila, da naša ustava jamči enakopravnost srbohrvaškega, slovenskega in makedonskega jezika, je rekel, da se mora posvetovati z bolgarskim ministrom za zunanje zadeve. Po dolgem čakanju sta bila Kole Čašule in Dimitar Solev povabljeni v prostore Zvezde bolgarskih pisateljev, kjer so jima razložili (Džagarov ni bil prisoten), da ne bo podpisal nikakršnega dokumenta.

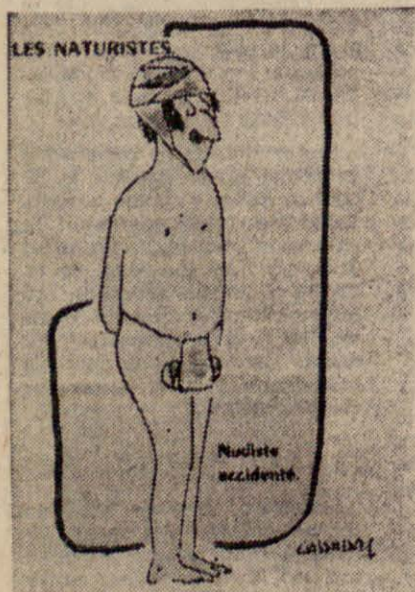
Dezinformacija v bolgarskem tisku
Makedonsko Društvo književnikov je 16. novembra razpravljalo ob poročilu svoje delegacije o dogodku v Sofiji. Na tem sestanku je bilo govora tudi o dezinformacijah, ki so bili ob razgovorih objavljeni v bolgarskem tisku. »Literaturni fronta« je namreč poročal o »stvariščini in pristranskem ozračju«, o tem, da so Makedonci povabili bolgarske pisatelje v Makedonijo itd.

Plenum Društva književnikov Makedonije zaradi dogodkov v Sofiji
Devetnajstega novembra so na plenumu Društva književnikov Makedonije obsojili potek in postavljanje pogojev za podpis dokumenta o sodelovanju. Na plenumu je bilo rečeno, da ne gre samo za žalitev makedonskega ljudstva, literature in jezika, ampak za odkrito antijugoslovansko dejanje z namenom, da poslabša prijateljstvo in sodelovanje med obojema sosednjima državama.

O vsej stvari bodo razpravljali tudi na zasedanju koordinacijskega odbora Zvezde književnikov Jugoslavije, ki bo 9. decembra v Skopju.
R. KUZMANOVSKI

SAŠA VUGA: „PARIŠKA PISMA“ (2)

PONESREČENI NUDIST

Ponesrečeni nudist

Prijatelju sem danes poslal Ponesrečenega nudista. Me bo že razumel. Blag prijatelj je, zmeraj me razume.

Spet sem se zatekel v Dôme: tam lahko razmišljam. O sebi, o ljudeh, ki me je usoda ob njih klop priklenila kot Benečan galjota na bariki. O generacijah, o idealih. O zrcalih, v katerih se ljudje tako neradi gledamo. Rodinov Balzac hoče nekam gor, v noč. Nekakšna senčna kralja mu poganjajo zad za hrbtom. Ko da ga ščegečejo lampijoni, ki mu svetijo v obraz. Neki jugoslovanski pisatelj mu je, pomnim, zapisal dokaj herostratsko sodbo: Balzac bo slovel še tedaj, ko bo pozabljenih devet desetih njegovih knjig.

Natakarji so do strehe vzdignili steklene stene. Hladno je, skoraj zebe. Kavarna Dôme je zdaj kakor steklena krsta. Ali pa kot nekakšna Noetova barka: vseh sort ljudi se je naphalo vanjo. Francozov še najmanj. Japoncev še največ. Vmes pa star zaripel Nemec: že tri dni prihaja, vsak ve-

čer. Naroči si velik sendvič s slanino, steklenico piva. Potlej prekriža roke na prsih in boljši tja dol proti bulvaru Raspail. Kaj neki mu ne da miru? Zakaj ta lesena neigbnost? Kaj se je bilo nekoč prav tu primerilo? Debele naočnike ima in majhna, baročna usta. Baročna usteza na mesarskem obrazu mesnatoga Nemca - pa je le res. In niti besede ne zna po francosko. Samo golčič, ko naroča svoj sendvič. Danes sem intervjuval pet Jugoslovancev, ki jih tukajšnje življenje ni zmečkalo. Hotel sem glojbe, pa me je roka zad za barvno kamero priganjala, naj politim. Hiteti, hiteti, zato pa vse drči po površini. Niti olupka si dodobra ne ogledaš, pa že greš naprej. Kot Amerikanev v muzeju. Ta nesrečna TV in njeni zakoniki! Ko pa bi vsaka izmed teh petero usod zaslužila vsaj povest. Tudi zadnja: kolegica, mlada, pridna, zdravno ambiciozna. Arhitekt. Ni prišla svoj avtomobil. Prišla je vza kruhom. Mi, črnici... pravi. Tragedija mladega rodu slovenskih intelektualcev. Odhajajo. Kmetje so nemara že odšli. Za vraga, kaj nam bo vendar ostalo? Carina, bramborci, kaj vem, trgovski potniki?

Kdo bo dal odgovor? Zgodovina, ta dokaj stroga dama?

Ondaj mi je iz Švice pisal prijatelj, partizan, celo prvoborec. Hočem

reči: idealist, poštenjak, čista duša. In imeniten zobni zdravnik. Sel je v pokoj in odšel - zaka? Zdaj popravlja zobe urarjem, starjem, sadjarjem. In včasih na večer zajodja z njimi in včasih mu, pravi, v pivo kane solza.

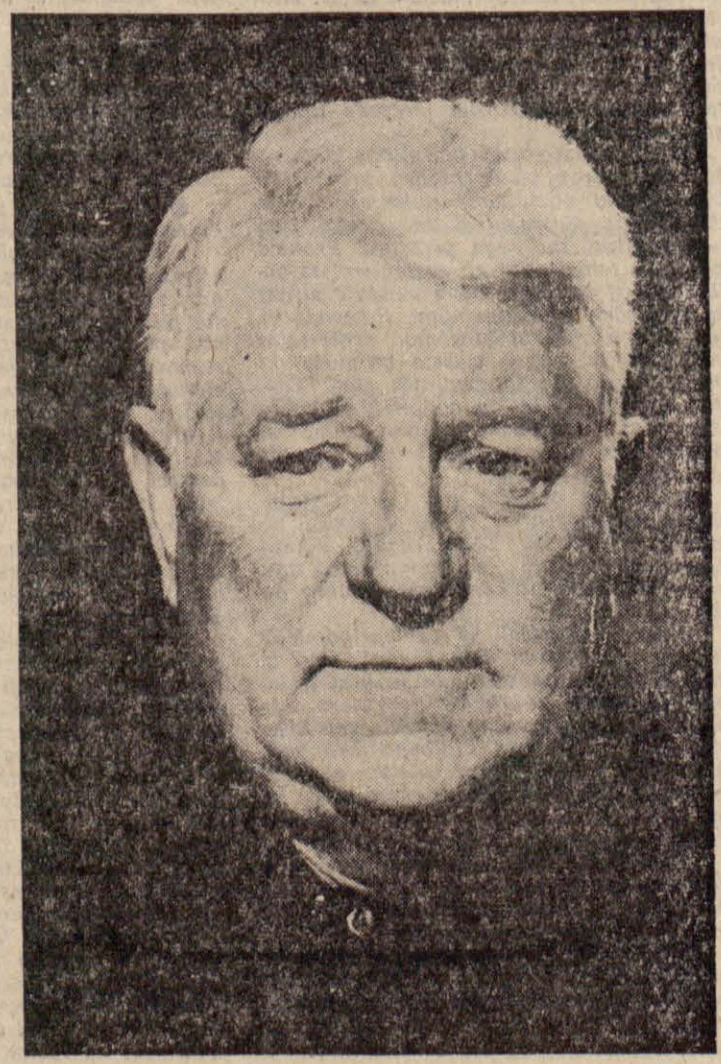
Kaj je z nami, ki ostajamo?

Bolj s srcom kot z roko lovim na radiu ljubljano - zaseda CK. Franček Mirtič pove, če sem prav slišal, da je v diplomatski službi zgolj pet odstotkov Slovencev in še ti da so samo soferji ali kurirji. Moj profesor, dr. Slodnjak, nam je pred Cankarjem na Rožniku povedal, da so bili Slovenci tudi na cesarskem Dunaju zelo v časih kot fikjarkarji (cvrli pa so tudi krompir in na jesen peklj kostanj na križcih).

Kaj je torej z nami, ki ostajamo? Iz kakšnega testa smo? Kdo nam bo narisal profil? Ga še imamo? Ondaj, po veselici, sem bil na Gregorčičevem grobu. Naš čolnic otmimo, piše tam na plošči. Ampak v tem pariškem kotljaku so takšne misli provincialne. In sploh zoprne. Plačam, grem, v noč. Mimo vlačug, ki parkirajo pod kandelabri.

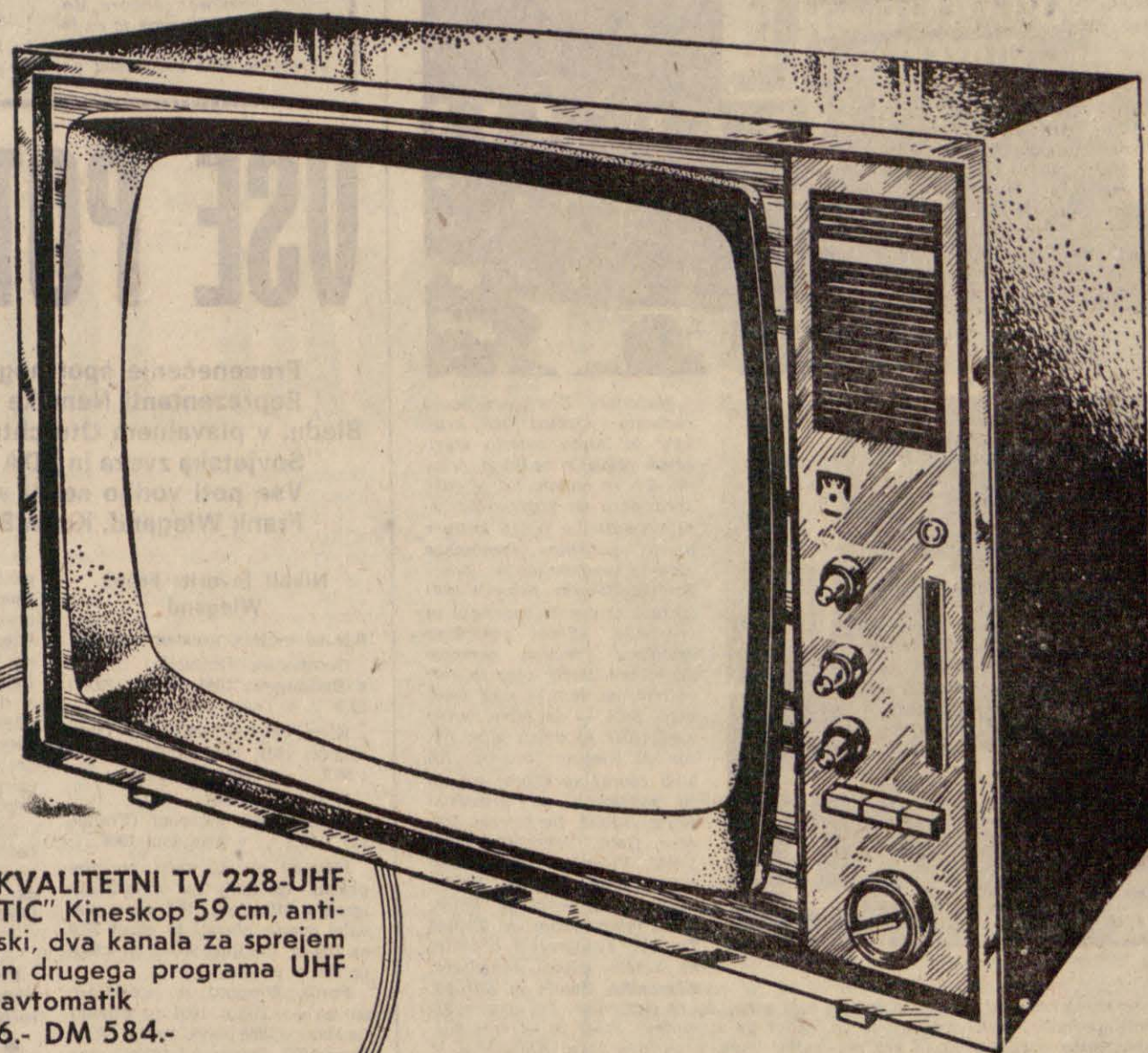
Moj bog, ta večna boja, že poldrugi ducat let, mimo vlačug.

Svilanit
Kamnik
Krvate - terital

SEDAJ JE ČAS!

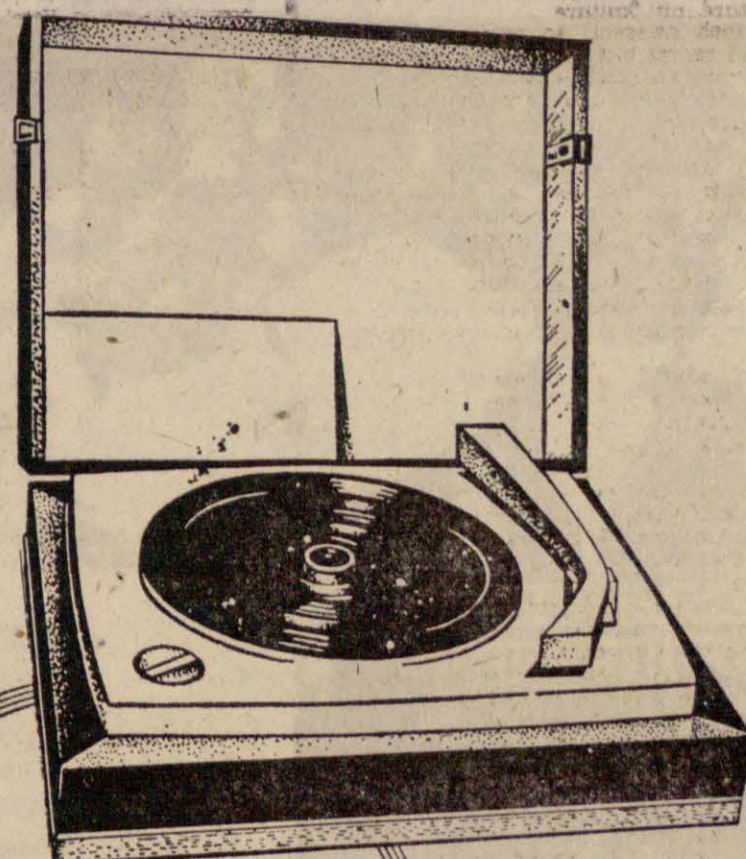
Kadar kupujete — kupite
najboljše in razveselite vašo
družino za praznike

SUPER KVALITETNI TV 228-UHF
„ADRIATIC“ Kineskop 59 cm, anti-
implozijski, dva kanala za sprejem
prvega in drugega programa UHF
in VHF avtomatik
US \$ 146.- DM 584.-

NAJKVALITETNEJŠI RADIJSKI
SPREJEMNIK R I Z 634 UKV,
4 zvočniki US \$ 49.- DM 196.-

VELIKA IZBIRA KVALITETNIH
ELEKTRIČNIH GRAMOFONOV
IN GRAMOFONOV Z OJAČE-
VALCEM-

„FIGARO“	US \$ 11.- DM 44.-
„AIDA“	US \$ 12.- DM 48.-
„EG-4“	US \$ 10.- DM 40.-
„ERO“	
ojačevalec	US \$ 17.- DM 68.-
„PORIN“ ojačevalec	
	US \$ 19.- DM 76.-

Vse naše izdelke lahko kupite v vsaki specializirani
trgovini
ali

če vplačate konvertibilno valuto pri znanih izvoznih
podjetjih v Jugoslaviji

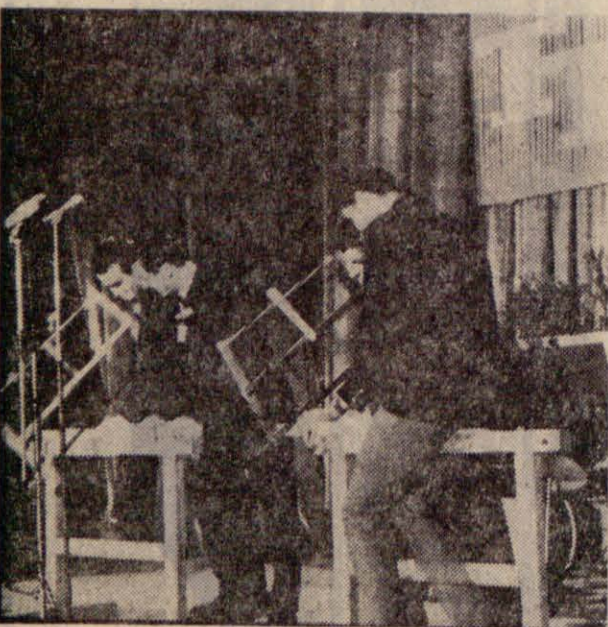
»BRODOKOMERC« REKA, BEOGRAD, LJUBLJANA, SKOPJE, DRNIŠ, DUBROVNIK, DUVNO, KO-
PER, LJUBUSKI, PULA, PLOČE, SPLIT, ŠIBENIK, ZADAR, ZAGREB ● »ELEKTROTEHNA« BEOGRAD,
LJUBLJANA, ZAGREB ● »JUGOEXPORT« BEOGRAD ● »RADIOELEKTRO« BEOGRAD ● »ROBNA
KUČA« BEOGRAD ● »METAL« SARAJEVO ● »MERKUR-IMPORT« SKOPJE ● »MINCETA« DU-
BROVNIK ● »FEROMOTO« MARIBOR ● »RAZVITAK« METKOVIĆ ● »TEHNOMETAL« SKOPJE ●
»BRODOMERKUR« SPLIT ● »DALMOKOMERC« SPLIT ● »MERKANTILE« ZAGREB ● »NA-MA«
ZAGREB ● »RADIO ELEKTRO CENTAR« ZAGREB.

SERVIS V VSEH VEČJIH KRAJIH V JUGOSLAVIJI
REZERVNI DELI ZAGOTOVLJENI

elektronika ● telekomunikacije ● avtomatika
ZAGREB

PRAZNIČNO SREČANJE

Slovenske Konjice s svojo čudovito okolico so kraj, kjer bi lahko besedo sturizeme pisali z velikimi črkami. To so ondani, ko je naše uredništvo na športno-glasbeni prireditvi v Domu kulture osmle podelilo spominske plakete športniku in borca Branka Ziharia, priznati tudi izbrani slovenski športniki in športnice. »Skozi naš kraj šestokrat zdravimo, namesto da bi se ustavili; zdaj se bolj vidimo, da nam je med nami všeč. Zato — še bomo prišli med vas!« so dejali Miro Cerar in njegovi tovariši. Na sliki zgoraj so skoraj vsi, ki so sodelovali na prireditvi: TT: Irgolič, Deržajeva, Zorčeta, Gale, Vrhovšek, Berg, Valič, Valenčič, Danuš, Černan, Cerar, Večko, Eržen, Ščetišin, Mahkota in Piber; pred mikrofonom je Tomaž Terček. Fotografski objektivi ni ujela edino Fanelone, Klančnik, Zuleta in Barago.

Sportniki so se na odru izkazali za dobre in tudi manj dobre gonarjke. Po pripovedih so jih konjičani spoznali, kakšni pravzaprav so, kadar ne tekmujejo. Sicer pa se naši najboljši tudi tokrat niso poskušali samo kot gonarjke; toda programa Tugo Klasiče si je zanje omislil tudi dve skrajno pobarvani nalogi: obrezovanje kože in žaganje drv. V tej drugi spretnosti sta se poskusila dvojček Vrhovšek—Večko in Valenčič—Berg. Prvo imenovana od vsakega para sta žagala, drugo imenovana pa sta dilo drčala; pri tem se je Vrhovšek, ki se je do prejšnjega plavalnega znanja dokopal tudi v konjiškem bazenu, prav lotil naloge, je bil Valenčič (kadar amatersko ne kolešari, profesionalno mizari) na sliki zgoraj). Za nagrado si je tudi tokrat zaslužil »pokala«, steklenico slahnega in sededa aplaz kakih 700 gledalcev. Sicer pa tudi obiskovalci niso ostali praznih rok. Kdor je na sedetu v dhorani našel žigosan »TT«, je dobil nagrado. Srečnega sta bila dva + 1. Precej časa je trajalo, da so gledalci našli posebno znamenje v našem listu (na sliki spodaj).

Vse športnike so konjiška in druga slovenska podjetja za uspehe v letu 1966 nagradila z lepimi darili. Na račun pa je tokrat prišel prvič tudi naš športni urednik Henrik Ubeleis. Košara Kmetijske zadruga, polna jabolk in steklenic, je bila tako težka, da je ni mogel sam odnesti z odra (na sliki levo). — Za dobro voljo in veselo razpoloženje na odlično uspehi prireditvi so kajpak prispevali svoj delež tudi Marjana Deržaj, Rafko Irgolič in Ljubljanski jazz ansambel. Gledalci v nabito polni dvorani (na sliki spodaj) so nedvomno prišli na račun.

Na osrednjih avtomobilskih dirkah v Argentini (800 kilometrov) se je smrtno ponesrečil domačin Gerardo Gritti. Nesrečnik je zgorel v lastnem vozilu, potem ko mu iz doslej še nepojasnjenih vzrokov ni uspelo odpreti zapanke na varnostnem pasu. Njegov sovoznik, ki ni bil pripet, je skočil iz vozila, ko je eksplodiralo, in ostal živ; prijatelju pa ni mogel pomagati več.

Za trenerja brazilske nogometne reprezentance je bil novič imenovan Aimore Moreira. Ta slovit mož je za izbrano brazilske nogometne skrbel že med svetovnim prvenstvom v Čilu 1962. Dosedanji trener Vicente Feola je bil sprič neuspeha na letošnjem svetovnem prvenstvu v Angliji primoran, da je zavezal čulo...

V Hongkongu imajo enega izmed najstarejših športnih klubov na svetu. To je »Victoria Recreation Club«, ki uspeva že od leta 1849 dalje.

Clani poljske rokometne reprezentance, ki bo na svetovnem prvenstvu v januarju 1967 na Švedskem igrala v skupini s Švedsko, Jugoslavijo in Švico, so na nedavnem 17-dnevem skupnem treningu dvigovali tudi uteži, in si

cer kar po dve uri na dan. Kaže, da vratarji, med njimi tudi naš, na bližnjem veleturnišku ne bodo imeli lahkega dela...

KRATKO TODA NOVO

Finci bi radi v hokeju na ledu ostali še dalje »prva garnitura«. Na prihodnjem svetovnem prvenstvu v marcu na Dunaju morajo v skupini A torej pustiti za seboj »novince« med elito, reprezentančno ZRN. To nevaležno nalogo so zaupali predvsem novemu trenerju, bitušemu češkoslovaškemu reprezentantu Gustavu Bubniku. Gostu iz CSSR povzročajo največ preglavic kajpak zapletena finščina; po dveh mesecih se je naučil samo nekaj sočnih kletvic. Druga njegova (tehnična) povelja v nemščini pa prevaja v finščino pozoren prevajalec.

Italijanski športni novinarji so za »nogometna leta« izbrali krilca »Milana« Roberta Rosato.

Sovjetska telovadka Larisa Latinina (32), ki je bila dolgo vrsto let najboljša na svetu, namerava zapustiti aktivni šport. Zakaj odstopa, ni zahtevala; ker prihaja v leta, enostavno ni več kos vsako dnevnim naporom, ki jih terja vrhunski šport. Na tekmah bo v prihodnje sodelovala samo še kot sodnica.

Sovjetski atleti ne bodo nastopili na medceimskem dvoboju Amerika - Evropa, ki bo 16 in 17 avgusta 1967. Najboljši atlet SZ bodo tedaj zadržani s slovesnostmi v počastitvi oktohrske revolucije. Pac pa so na nedavnem sestanku evropskega komiteja IAAF v Carigradu objubilji, da bodo sodelovali na povratnem dvoboju, ki bo leta 1969 v ZRN.

VSE POTI VODIJO V MEHIKO

Presenečenje športnega leta 1966. Reprezentanti Nemške demokratične republike (NDR) so imeli največ uspeha na veslaškem Bledu, v plavalnem Utrechtu in atletski Budimpešti. Sovjetska zveza in ZDA sta prvi športni veselili... NDR je prvi nevarni kandidat. Vse poti vodijo sedaj v Ciudad de Mexico 1968. Frank Wiegand, Karin Balzer in Jurgen Eschert bodo takrat med favoriti.

Nikoli favorit: Frank Wiegand

Kje so meje v prostem slogu? Goottvalles (Francija) 52,9... v Budimpešti 1964. Clark (ZDA) 52,9... v Tokiu 1964. Klein (ZRN) 1:58,2... v Dortmundu 1964. Schollander (ZDA) 1:56,2... v Nebraski 1966. Wiegand (NDR) 4:11,1... v Utrechtu 1966. Mosconi (Francija) 4:10,5... v Acapulcu 1966. Plavalni strokovnjaki so prepričani, da bodo na olimpijskih igrah v Münchnu 1972 sprvi plavalci svetke plavalci že okoli 58,0 na 100 m; 1:54,0 na 200 m in 4:00,0 na 400 m prostog.

Frank Wiegand je prepričan, da bo po Tokiu 1964 in Ciudad de Mexico 1968 plaval tudi v Münchnu 1972, čeprav bo takrat star 29 let! Sicer pa: ali ni Murray Rose zmagoval prav v teh letih...

Belic-Gajman (SZ) je velik favorit plavalnega finala 400 m prosto na evropskem prvenstvu v Utrechtu 1966... tako so pisali »Tempo«, »Borbas«, »Sport«... in tudi »L'Equipe«, »Gazzetta dello Sport«, »Sport-Kuriers«. Frank Wiegand je prestar, veteran, njegovi dnevi so bili na olimpijskih igrah v Tokiu.

Schollander (ZDA)	4:12,2
Wiegand (NDR)	4:14,9
Wood (Avstralija)	4:15,1
Saari (ZDA)	4:16,7
Nelson (ZDA)	4:16,9
Yamanaka (Japonska)	4:19,1
Phegan (Avstralija)	4:20,2
Belic-Gajman (SZ)	4:21,4
Wiegand (NDR)	4:11,1
Belic-Gajman (SZ)	4:13,2
Mosconi (Francija)	4:13,6

Wieganda niso šteli med favorite... in prav zato je morda v Utrechtu zares plaval s kompleksom »Belic-Gajmana«. Wieganda niso šteli med favorite...

ganda so že prištevati med veterane... in prav zato je plaval brez taktiziranja, na vse ali nič. Wiegand v Utrechtu med finalom na 400 m prosto ni nikoli videl Belic-Gajmana... in prav zato je z divjim tempom grabil proti cilju; boril se je z Belic-Gajmanom, ker ni vedel, da je evropski rekord že močno zaostal, in postavljal fantastični svetovni rekord.

Zlata in bronasta kolajna iz Leipziga 1962. Tri srebrne kolajne in dve srebrni iz Utrechta 1966.

Frank Wiegand (ASK Vorwärts, Rostock), mornariški poročnik

- datum in kraj rojstva: 15. marca 1943 v Kribnerbergu.
- višina: 1,83
- trener: Otto Kutz

»Schollander je še vedno najboljši plavalec sveta v prostem slogu, tudi na 400 m prosto. Pravi obračun bo šele v Ciudad de Mexico, kjer bo prav 400 m prosto najzanimivejša plavalna disciplina. Kakšna konkurenca! Schollander, Nelson in Krause za ZDA... Wiegand, Belic-Gajman in Mosconi za Evropo! Res je, da so plavalni pogoji v Mehiki slabi, toda svetovni rekord bo padel!«

Centimetri so odločili: Balzer

Karin Balzer ne bo nikoli pozabila »zlate« zmage na olimpijskih igrah v Tokiu. Karin Balzer ne bo nikoli pozabila tudi tokijskega starta v finalu na 80 m ovire. Tereza Ciepla — evropska prvakinja — je preskočila prvo oviro cel meter pred drugimi, Irina Press, Pamela Kilborn in Josico Joda so bile hitreje, bliskovitejša na startu. Karin Balzer je »zaspala«

Balzer (NDR)	10,5
Ciepla (Poljska)	10,5
Kilborn (Avstralija)	10,5
Press (SZ)	10,6
Joda (Japonska)	10,7
Piatkowska (Poljska)	10,7
Stamejčić (SFRJ)	10,8
Bond (ZDA)	10,8

Ciepla in Kilborn sta čestitali. Sama ni verjela, posebno ko so razglasili rezultat: svetovni rekord 10,5. Sodniki so čakali na fotografije... Balzer je zmagala za nekaj centimetrov, s fotofiniše je odločil Zanimivo je, da je Karin Balzer zmagala tudi na evropskem prvenstvu v Budimpešti 1966 s fotofinišem, to je minimalnim naskokom. Nikoli seveda ne bo pozabila tokijskega starta... nikoli ne bo pozabila, da je v najkrajši olimpijski atletski disciplini spremenila razočaranje na startu v zmagoslavje na cilju...

Karin Balzer (ASK Frankfurt — Oder), študentka

- datum in kraj rojstva: 5. junija 1938 v Magdeburgu
- višina: 1,70
- trener: Karl-Heinz Balzer

»Srečna sem, ker sem zmagala v disciplini, v kateri je nekdanja nastopila tudi slavna Fanny Blankers-Koen, štirikratna zmagovalka na OI v Londonu 1948, Shirley Strickland, zmagovalka na OI v Helsinkih 1952 in Melbourne 1956. Je bila moj drugi idol. Moja velika želja je, da bi v Ciudad de Mexico 1968 ponovila njen uspeh...«

V finishu: Eschert

Jurgen Eschert je velika nada NDR za olimpijske igre v Ciudad de Mexico 1968 v disciplini »kanu-enošed — 1000 m«. Na daljši in obnem najšrečnejši dan v življenju je preživel

22. oktobra 1964 v Tokiu. Eschert na startu ni bil še nikoli bolj nemiren. Favoriti so bili Igorov (Rumunija), Pinjajev (SZ) in Toro (Madžarska). In res... Igorov je na polovici proge vodil že za tri dolžine čolna pa tudi Pinjajev in Toro sta veslala daleč spredaj. Slab start, 58 zaveslajev v minuti... in trojica favoritov je s 70 zaveslaji povečala razdaljo. Eschert je čakal vsvoje trenutke in točno na 500 m začel s finišem, njegov ritem in močno povečani tempo je preseletel vse in že po slabih 200 m je lovil Pinjajeva in Tora. Kondicija, tehnika in srce Escherta so odločili. Kakšno presenečenje za opazovalce: malo znani Jurgen Eschert je nezadržno in premočno s samosvojnimi zaveslaji, dolgimi in globokimi, odločil finale, njegova prednost je bila kar tri dolžine čolna.

Eschert (NDR)	4:35,14
Igorov (Rumunija)	4:37,89
Pinjajev (SZ)	4:38,31

Jurgen Eschert (ASK Vörrwärt Berlin), študent

- datum in kraj rojstva: 24. avgusta 1941 v Magdeburgu
- višina: 1,76
- trener: Helmut Gensler

»Morda je moje mišljenje subjektivno — toda Gerd Fredriksson (Švedska) je zame najboljši športnik sveta vseh časov! Pomislite: štiri olimpijske igre — London 1948, Helsinkih 1952, Melbourne 1956 in Rim 1960, šest zlatih, ena srebrna in ena bronasta kolajna! Zanimivo je, da od Jajca 1963 do Tokia 1964 ni sem doživel poraza niti na do mahih niti na tujih rekah in jezicah!«

MEDNARODNI ŠPORTNI RAZGLEDI

Nogomet z dvema žogama

Iz Belgije je izviren in sila zanimiv predlog, ki naj bi kar čez noč odločno opravil z nezanimivim obrambnim nogometom, ki se v pehanju za prvenstvenimi točkami čedalje bolj širi, in pomagal tej priljubljeni igri spet do nekdanjega, sedaj že domala pozabljenega napadalnega značaja. Ondi je neki nogometni izvedenec — mož sliši na priimek van Wyneken — predlagal, naj bi na nogometnih tekмах v prihodnje uporabljali... dve žogi!

Domiselni van Wyneken meni, da v zvezi s tem nenavadnim predlogom ni treba prav nič spreminjati nogometnih pravil; ostanejo naj taka, kakršna so, samo igralci naj bi odslej tekali za dvema žogama. Da bi ju bilo lažje nadzorovati, naj bi vsako igro odslej vodila dva sodnika; vsak naj bi bil »zadolžen« za svojega žogo.

»S tem bi zadali smrtni udarec najbolj vnetim privržencom in zagovornikom nezanimivega obrambnega nogometa,« trdi van Wyneken. »Napadalni nogomet z vsemi svojimi čari bi spet zagospodaril na igriščih, verjemite mi. Pa naj bi posamezna moštva še tako popolno igrala »bunkers«, vsa njihova prizadevanja bi bila zaman, o tem ne dvomim. Enajsterice bi vsekakor raje napadale — z eno ali drugo žogo. Povrhu bi igra z dvema žogama terjala od igralcev večjo preglednost in prisebnost; hitro se bi morali prilagajati zmeraj novim in novim položajem na igrišču.«

V kratkem bo Belgijec — v Amsterdamu — priredil prvo nogometno predstavo, kakor si jo je zamislil; zvedeli smo, da sta se medtem ponudila že dva ugledna belgijska nogometna kluba, da preizkusita novotarijo.

»No, seveda je verjetno, da bodo moj predlog marsikje zasmehovali,« se ne da ugnati korajžni van Wyneken, »toda trdno sem prepričan, da se bo prav kmalu izkazalo, da je moj predlog popolnoma resna zadeva. Nikjer ni

arčno na belem zapisano, da so nogometna pravila nedotakljiva. Preteklost kaže, da se je z leti tudi v tej igri marsikaj spreminilo; za primer nam ni treba seči daleč nazaj; dandanes se že marsikatera nogometna federacija navdušuje za dvanaštega igralca, zakaj se ne bi pozneje tudi za dve žogi?«

Tako Belgijec van Wyneken. Kaj se bo iz njegovega predloga izcimilo zares, še ni mogoče zanesljivo trditi. Toda prepričani smo, da bi nogometna tekma z dvema žogama tudi pri nas, denimo med ljubljansko Olimpijo in »Mariborom« — v Mariboru

ali Ljubljani — privabila na stadion nekaj tisoč radovednih gledalcev. Škoda, da smo že sredi prave sibirske zime. Vsekakor pa si belgijski predlog velja zapomniti — vsaj do pomladi...

SVOJE PRIHRANKE BOSTE VARNO IN ZA VAS KORISTNO NALOŽILI

na hranilno knjžico

KREDITNE BANKE CELJE

Kreditna banka Celje — osrednja enota z ekspoziturami Zalec, Mozirje, Laško, Sentjur pri Celju, Šmarje pri Jelšah, Rogaška Slatina, Slov. Konjice, Sevnica in Brežice.

Podružnice:
CELJSKA MESTNA HRANILNICA CELJE
SLOVENSKA BISTRICA
VELENJE z ekspozituro v Sočanju
SLOVENJ GRADEC z ekspozituro v Radljah ob Dravi, Dravogradu, Prevaljah, Ravnah na Koroškem in Mezici

Obrestna mera za navadne vloge 5% — za vezane preko 12 mesecev od 7 do 7,5%.

ZA GRADNJO, NAKUP IN OBNOVO STANOVANJ JE BANKA UVEDLA POSEBNO NAMENSKO VARČEVANJE

KREDITNA BANKA CELJE

VSE ZA AVTO

AVTORADIO

PHILIPS

Blaupunkt, Hea in Becker
 Velika izbira sprejemnikov od 1280 ash.

Prenosni radijski sprejemnik za avto
 Schaub — Lorenz, Graiz, Teletunkon, Philips, Minerva, Kapach, Radione Akkord
 Amortizerji, filtri, sklopi, zvonovi deli, polirkrme, vplinjaci, meglečke, signalne naprave, električni deli za avtomobile

ARKTIS —
 sredstva proti zamrzavanju
 Preproge z lepimi barvam in različnih kakovostih. Preobleke za sedeže iz perla, načlona in kombinacije iz skajla in lepih vzorih.
 Radijski sprejemniki od 130 ash dalje.

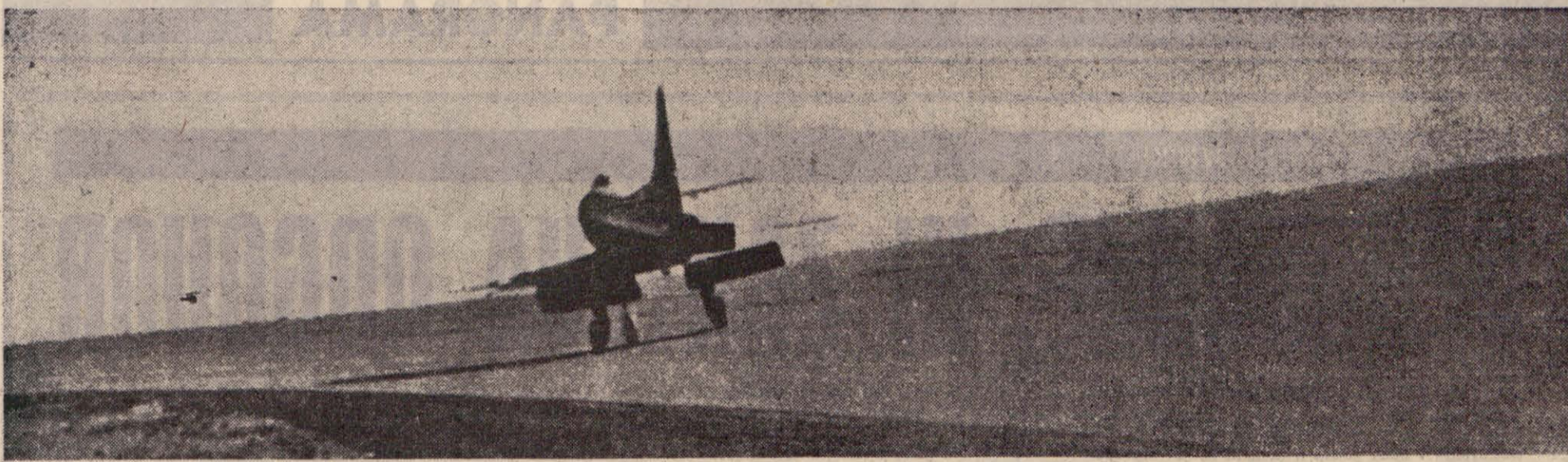
Zepni 6-transistorjski radijski sprejemniki Elektra samo 150 ash
 Swope samo 185 ash
 Kent samo 190 ash

Durando samo 310 ash
 Oxford samo 260 ash
 — Vsi sprejemniki so opremljeni s torbicami, slušalkami in baterijami
 V naši trgovini dobite tudi vse originalne barve za avtomobile in razpršilce. Potrošnike postrežemo v slovenščini.

ING PERGLER

Graz,
 Karlauerstrasse 5

A. PASTERNAK

LETALSTVO

LETALIŠČE PRIHODNOSTI BO OKROGLJO, TRDE PRESKUSNI PILOTI, KI SO V ARIZONI PRISTAJALI NA OKROGLJO BETONSKO STEZO. PRISTAJALNA STEZA JE NAGNENA NAVZNOTER, IN LETALO SE VRTI KOT KROGLICA NA RULETI. KER OKROGLJI STEZI NI KONCA, SE ZDI, DA BODO LETALA LAHKO PRISTAJALA HITREJE IN VARNEJE.

PRISTANEK V VRTILJAKU

»Tukaj naj pristane? Saj so vendar zmoreli Pilot transportnega letala C-54 je nejevarno streljal v pristajalno stezo, na katero naj bi se spustil. Letališče je bilo okroglo. Velikanski betonski obroč. Izkušeni pilot bi se najbrž še bolj začudil, če bi vedel, za kaj ponavadi uporabljajo betonsko stezo, na kateri so mu ukazali pristati. Gre namreč za preskusno stezo ameriške avtomobilске tovarne General Motors. Velikanski betonski kolobar v arizonski puščini nedaleč od kraja Mesa mera po premeru 2820 metrov, in steza je za 15 stopinj nagnjena navznoter.

Nekaj sekund potem je pilot veliko transportno letalo le usmeril k pristanku in na nenavadnem letališču tudi zanesljivo pristal. Tako kot kroglja na ruleti se je letalo varno vrtelo po pristajalni stezi.

Strokovnjaki letalstva ameriške vojske mornarice sodijo, da naj bi v prihodnosti gradili le še okrogla letališča. Pristajalna steza bi bila ena sama: betonski pristan, katerega zunanji rob je višji od notranjega. Letališčne zgradbe in tudi kontrolni stolp bi bili v sredini okrogle pristajalne steze.

V minulih mesecih je sedem pilotov z najrazličnejšimi letali preskušalo novo pristajalno stezo. Izkazalo se je, da ima številne prednosti pred klasičnimi ravnimi betonskimi letališči, in razisko-

valem se zdi, da bodo takšna letališča pomagala reševati stisko s prostorom za letališča velikih mest.

● Na betonskem krogu s premerom treh kilometrov lahko hkrati vzletijo najmanj tri letala. Okrogla startna steza meri približno 9600 metrov, tako je razdalja med tremi letali več kot tri kilometre.

● Okrogla steza nima konca. Na takšnem letališču bodo lahko torej pristajala letala z večjo hitrostjo kot na klasičnih letališčih, saj steza ne bo nikoli prekratka.

● Letala ne bodo več morala pristajati ali vzletati z vetrov. Tudi veter od strani na okroglem letališču nima tolikšne moči kot na premem, saj ga ustavi posebno nagnjena steza.

● Na okroglem letališču bodo letala lahko hitreje pristajala drugo za drugim, saj bo vsakemu na voljo 9600 metrov pristajalne steze. (Za primerjavo naj povemo, da je na najodobnejših klasičnih letališčih pristajalna steza v povprečju dolga le 3000 metrov.)

Zagovorniki okroglega letališča trde, da so še mnoge druge prednosti okrogle pristajalne steze. Okroglo letališče bo zamedlo tretjino manj prostora, kot ga je treba za klasično letališče z enako kapaciteto. Letala se bodo lahko v vijaku spuščala na letališče, pa se zdi, da bodo zaradi tega elektronske kontrolne naprave lahko veliko cenejše. Letala uravna-

vajo svoj pristane proti vetru, pa imajo velika letališča po več različno usmerjenih pristajalnih stez, in za vsako so potrebni radarji, radijski usmerjevalniki, žarometi in še druge kontrolne naprave.

Piloti, ki so za poskus pristajali na okroglem betonskem pristanu sredi arizonske puščave, so ugotovili, da je na okroglem letališču veliko lažje pristajati, kot so pričakovali. Preizkusili so najrazličnejše vrste letal: velika reakcijska letala, transportna letala, ki jih poganjajo propelerji, in tudi majhna športna letala. Prvi pristane na novem letališču se je vsem letalcem seveda zdel zelo težak. »Tako je bilo, kot da bi moral pristati v jamo,« pripovedujejo, »toda že drugič se je zdelo pristati in vzleteti lažje kot na normalni stezi.«

Pilotom se je posebej nenavadno zdelo to, da so morali pristati tako, da je bilo tudi letalo nagnjeno za 15 stopinj na horizont. Izkazalo pa se je, da je moč brez posebnih težav z že znanimi instrumenti tako nagnjeno letalo varno prepeljati na zemljo. Raziskovalci so ugotovili, da je bilo pilotom na začetku najtežje premagati psihološki odpor, saj so jih bili pred tem vedno učili, da mora letalo pristajati tako, da so krila natančno v vodoravni legi.

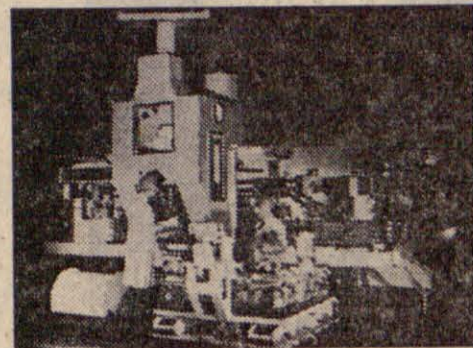
Dokler letalci še niso povsem spoznali novega letališča, se je večkrat zgo-

dilo, da se je nagnjeno letalo najprej z enim kolesom dotaknilo pristajalne steze. Na ravni stezi je to zelo nevarno. Na stezi, ki je nagnjena, pa se je izkazalo, da to sploh ne ogroža varnosti pristanka, in takoj ko se je še drugo kolo dotaknilo zemlje, se je letalo umirilo in je malodane samo po sebi drvelo po betonski ploščadi tako, kot je moralo.

Tudi ko se je primerilo, da je letalo pristalo na skrajnem zunanjem robu okrogle steze, se je na nagnjenosti in okrogli ploščadi samodejno zapeljalo na sredino steze. Tako se zdi, da skoro ni nevarnosti, da bi letalo zaradi napake pilota zletelo z roba nagnjene betonske steze.

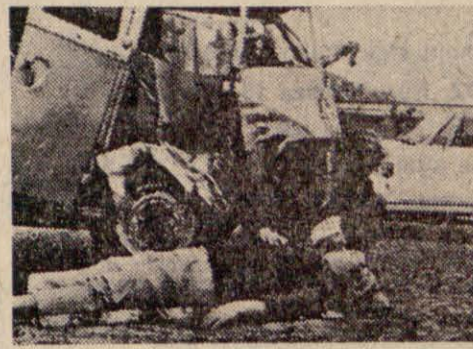
Uprava za civilno letalstvo ZDA pa se tudi po uspešnih pristankih mornariških pilotov preveč ne navdušuje za okrogla letališča. Ugotavljajo namreč, da vse opisane prednosti okroglega letališča zasenčijo zelo veliki stroški za gradnjo nagnjene betonske stene. K dodatnim stroškom okroglega letališča pršte vajo tudi gradnjo podzemskih cest pod pristajalno stezo, saj morajo biti letališčne zgradbe v središču velikega kroga in do tja seveda morajo voziti avtomobili. Čeprav se torej odločilni strokovnjaki preveč ne navdušujejo za okrogla letališča, pa poskušajo vendarle dokazovati, da je moč današnja letališča še zelo izboljšati.

LE KDO BI SI MISLIL!

V JEDRSKIH CENTRALAH je zelo zamotano urediti samodejne transportne naprave. Tako so konstruktorji britanske nuklearne električne centrale z močjo 180 megavatt, ki jo gradijo v Wyllf v Walesu, izdelali štirikrat pomajnsani model transporterja in vanj vgradili zelo zamotan elektrohidravlični sistem. Sele model je inženirjem pomagal, da so izpopolnili naprave za samodejno uravnavanje centrale iz osrednje kontrolne postaje. Centrala, v kateri posebni elektronski računalniki kontrolirajo 4000 različnih elementov, bo skoraj končana.

PROIZVODNJA POHISTVA v razvitih državah že dolgo ni več obrt, ampak industrija, ki ji pomaga znanost. V osrednjem laboratoriju za raziskovanje pohištva v južni Angliji — predrago bi bilo, da bi imela vsaka tovarna svoje raziskovalce — takole preskušajo, kako se naslonjač prilagodi posameznim položajem telesa. Bolj ko naslonjač podpira telo, manj se mišice utrudijo in si zato v naslonjaču bolj odpočijemo.

NE SAMO ZDRAVNIKI, ampak vsak voznik bo lahko v prihodnje ponesrečencem pomagal tako, da jih bo oživiljal s kisikom. Neka nemška tovarna je namreč izdelala posebno kisikovo napravo, v kateri je na zelo majhnem prostoru stisnjenih 90 litrov kisika. Z napravo ravnajo zelo preprosto in jo držiš ponesrečencu pred nosom in ustni. Tako naj bi pomagal ponesrečencu premagati šok. V napravi je kisika za 15 minut umetnega dihanja.

IZ UMETNE SNOVI so izdelali sod, v katerem je dovolj prostora celo za hrško dekletko. Menda je to največji sod, kar so jih kdaj izdelali tako, da so napihovali umetno snov. Tina Carter, 21, je za reklamo na tiskovni konferenci nenadoma zlezla iz sode. Sod je lahek, močan in ga je lahko očistiti. Uporabljali pa naj bi ga za prevoz hranil in kemikalij.

AVTOMOBIL

Marš, na desno!

PROMET TAKO ZELO NARAŠČA, DA BO V PRIHODNJE TREBA AVTOMOBILE TUDI BARVATI TAKO, DA BODO BOLJ VARNI. PRESKUSNEVALCI SO UGOTOVILI, DA SIVO VOZILO ŠOFER NAJTEŽE OPAZI. V TOVARNI DAIMLER BENZ PA SO PRIPRAVILI POSEBEN LAK, KI FOSFORESCIRA IN SE IZREDNO BLEŠČI.

Inženirji preskuševalci iz avtomobilске tovarne Daimler Benz so za poskus izbrali dve športni vozili Mercedes 230 SL. Prvi avtomobil so prebarvali z oranžno rdečim lakom, drugi pa je bil črn. Potem sta obe vozili v gostem prometu drveli po avtomobilski cesti s hitrostjo 200 kilometrov na uro. Rezultat poskusa je vzenirnil raziskovalce varnosti v prometu.

Vozniki počasnejših vozil so se namreč nemudoma, in ne da bi jih drveči Mercedes posebej opozoril, prestrašeno umikali drvečemu divjaku na desno stran ceste. Očitno je bilo, da so rdeči Mercedes že od daleč opazili v vzvratnem zrcalu in ugotovili, da gre za avtomobil, ki bo vse prehitel. V nasprotju s tem se črnemu Mercedesu 230 SL »niso bili pripravljivi umakniti« (tako pišejo preskuševalci v poročilu), in jih je moral voznik športnega avtomobila opozorjati tako, da je bliskal z žarometi. Preskuševalci razlagajo, češ vozniki, ki so bili vozili po levi strani ceste, so veliko težje opazili, da črno vozilo tako zelo drvi in da jih namerava prehiteti.

Poskus z drvečima avtomobiloma, ki sta bila tako zelo različno pobarvana, je bil le eden v široki zasnovi vrsti preskusov, ki se jih je lotila stuttgartska tovarna avtomobilov, da bi raziskali še en čini-telj, ki ga doslej niso obravnavali pri varnosti v prometu.

Vodja poskusnega oddelka za osebne avtomobile v tovarni Daimler Benz Werner Breitschwerdt je izjavil: »Razmišljajmo, kako bi bila naša vozila še varnejša, in ugotovili, da je pri tem barva avtomobila zelo važna.« Tako trdi na osnovi preskusov, ki jih opravljajo že dve leti. Cilj teh poskusov je, da avtomobilov v prihodnosti ne bi več lakirali z barvami, ki resno ogrožajo promet. Za voznike pa, ki nameravajo voziti zelo hitro, želijo pripraviti posebno varne barve.

Dolga desetletja sta je okus kupcev in moda odločala o tem, kako so pobarvali avtomobil. Sele potem, ko se je zgodilo zelo veliko nesreč, pri katerih so nedvoumno ugotovili, da so se zgodile zato, ker šofer ni opazil temnega avtomobila, so začeli strokovnjaki raziskovati, kako barve vplivajo na varnost v prometu.

Že leta 1922 so znanstveniki s kalifornijske univerze sistematično raziskovali vsa frontalna trčenja avtomobilov pri prehitavanju. Zelo pogosto so vozniki, ki so prehitovali, izjavili, da so nasprotno vozilo opazili prepozno in da so mislili, da je vozilo veliko bolj oddaljeno, kot je bilo v resnici.

Preskuševalci so res ugotovili, da šofer ocenil, da mu je bleščeče rumen avtomobil štiri metre bliže kot pa siv avtomobil, pa čeprav sta obe vozili enako oddaljeni od opazovalca. Švicarski strokovni časniki »Automobil Review« pa se kasneje ni zavzel le za rumeno barvo, ampak je zapisal, da je rdeča posebej »varna« barva: »Šofer zelo naglo opazi rdeči avtomobil, saj mu rdeča v podzavesti pomeni nevarnost.«

Drugače pa sodi britanska prometna policija, ki pravi, da »naj bi bila vsa vozila bela«. Tudi tovarniški list »Christophorus«, ki ga izdajajo v tovarni Por-

sche, vedno na novo priporoča, da so »izredno varne barve« sionokosčena, živo rdeča in rumena. Porsche je zaradi varnosti ukazal vsa svoja preskusna vozila prebarvati rdeče.

Vsi raziskovalci barv pa so enakega mnenja, da je siva med vsemi barvami najbolj nevarna. »Sivo pobarvano, nizko in hitro vozilo«, je zapisal britanski avtomobilski časniki »Automobile Engineer«, »kaj hitro postane nevarno tajno orožje«. Tudi črno prištevajo med nevarne barve.

Toda čeprav je vsak dan več nesreč, saj je na cestah vedno več avtomobilov, pa v avtomobilskih tovarnah še vsak dan na tisoče vozil pobarvajo s temnimi laki. Strokovnjaki so že opozorili na to dodatno nevarnost v prometu in predlagali zakonodajalcem, naj prepovejo »najbolj nevarne« barve. »Vse gostejši promet nam narekuje, da bomo morali tudi pri barvah avtomobilov v prihodnosti odločno ukrepati,« se zavzema stuttgartski časniki »Auto, Motor und Sport«. Časnik predlaga, naj bi prepovedali, da bi zelo hitra vozila pobarvali sivo, modro sivo, temno zeleno, rjavo in srebrno sivo. Zakon naj bi prisilil avtomobilске tovarne, da bi hitra vozila barvala samo še rdeče, rumeno, belo in strupeno oranžno.

Kako težko pa je ločiti »varne« in »nevarne« barve, so ugotovili Mercedesovi preskuševalci. Temne barve so se na temnih asfaltnih cestah sicer izkazale za »relativno nevarne«, toda temni avtomobili so bili zelo »varni«, če je bila okolica

bela — na primer zimska pokrajina. In temno rdeč avtomobil podnevi zelo dobro opaziš, v mraku pa zelo slabo.

Pri poskusih inženirjev tovarne Daimler Benz se je doslej izkazalo, da je oranžno rdeča najbolj »varna« barva v vseh vremenskih razmerah. Takšno barvo so posebej zmešali za preskusne Mercedes 230 SL tako, da so v lak primešali sestavine, ki fosforescirajo, in tako lak se bolj odbija svetlobo. Tako prirejen oranžni lak odbije dvajsetkrat več svetlobe kakor navaden bel lak.

»Ko ženska zagleda tako pobarvano vozilo,« pripoveduje preskuševalec in urednik časnika »Auto, Motor und Sport« Heinz-Ulrich Wieselmann, »vjo stresse in se skremži, kot bi ugriznila limono.« Wieselmann si je bil namreč sposodil oranžno rdeč Mercedes in Mercedesovih preskuševalcev: »Vsakdo, ki je na avtomobilski cesti v »vzratnem zrcalu« zagledal Mercedes, se je nemudoma umaknil z leve strani cestišča na desno — pa naj je vozil volkswagen ali pa Ferrari. Bil je, kot bi mu barva ukazala: »Marš, na desno!«

Preskuševalci tovarne Daimler Benz razlagajo, da temu ni tako samo zaradi tega, ker se nova fosforescirajoča barva tako zelo blešči, ampak so ugotovili, da se voznikom gnusi. To dokazujejo s tem, da so opazovali obraze pešcev, ko so zagledali oranžno rdeč Mercedes: skoro vsi pešci so se namrščili in se turobno prije-li za glavo.

MEDICINA

Kontracepcija iz razpršilca

IZUMITELJ KONTRACEPCIJSKEGA SPRAYA SODI, DA GRE ZA DOPOLNILNO KONTRACEPCIJSKI TABLET. UPORABLJALE NAJ BI GA PREDVSEM ŽENSKE, KI TABLET NE PRENEŠEJO.

Zdravnik je v zaporu postal izumitelj. V jetniški celici si je zamislil napravo, ki so jo pred nekaj dnevi začeli ponujati v nemških drogerijah in lekarnah: prirodni kontracepcijski razpršilec.

Zdravniki že dolgo vedo, da je cela vrsta snovi, ki umore kal življenja v semenu. Berlinski nevrolog dr. Walter Tillmann se je tako odločil izdelati razpršilec, ki naj bi pomagal preprečiti zanositev.

Leta 1962 so dr. Tillmanna zaradi nečistovanja obsodili na šest let zapore. Pred letom pa so ga pomilostili, ker je zagovornikom uspelo vse bolj okrepiti sum da so nekatere ženske, ki so ga obtoževale, pričale po krivem.

Komaj je bil zdravnik spet svoboden, že se je lotil kontracepcijske metode, ki naj bi jo razširili v Zahodni Nemčiji. V zaporu je bil razmišljal vse podrobnosti.

Kontracepcijsko snov je zdravnik zmešal iz štirinajstih snovi (med njimi so spojine klor in kinina pa tudi kolonjska voda) in trdi, da je stoo odstotno zanesljiva.

Uporaba je zelo preprosta. »T-spray« (črka T pride od imena izumitelja) je komaj dvakrat večja kot ličilo za ustnice. Ko pritiska ženska na gumb, tanka plast razpršene snovi pokrije notranjost genitalij. Spray pa menda ni le kontracepcijsko sredstvo, ampak tudi dezodorans in izumitelj hvali, da celo varuje zoper spolne bolezni.

Dr. Tillmann meni, da njegov kontracepcijski spray, ki ga je mogoče kupiti brez recepta, dopolnjuje kontracepcijske tablete. V Ameriki izdeluje kontracepcijske razpršilce več tovarin in naj bi ga uporabljale predvsem ženske, ki ne prenešajo tablet.

3x MARIBOR

10. XI. 1966. LETA JE MARIBOR DOBIL TRI NOVE VOZNIKE AVTOMOBILOV NSU-PRETIS 1000

- MARJAN CIRER — MARIBOR, Kajuhova 19
- VALTER LAMUT — MARIBOR, Jocova 16
- DRAGO SLAVIČ — MARIBOR, Pušnikova 22

»PRETIS« jim želi dolgo in srečno vožnjo!

PROSTORNINA MOTORJA 1000 ccm
JAKOST MOTORJA 43 KS
ZRAČNO HLAJENJE MOTORJA
VELIK PROSTOR ZA PRTLJAGO

CENA AVTOMOBILA NSU-PRETIS 1000 JE 1500 USA \$ ali 6000 DM
V TEH CENAH SO UPOŠTEVANE VSE DAJATVE (CARINA IN DAVEK NA PROMET).

CENA V NDIN 21.843,90 Z VRAČUNANIM DAVKOM NA PROMET.

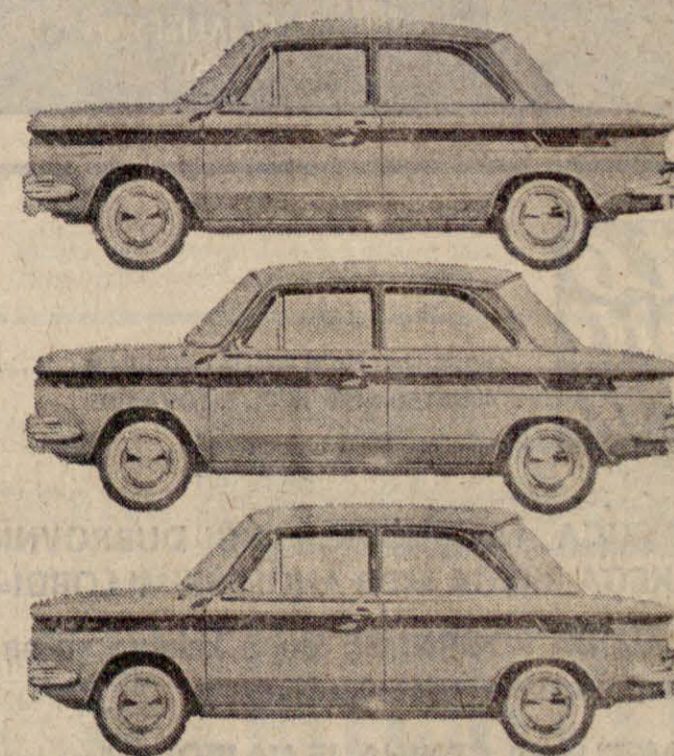
PO VPLAČILU CELOTNEGA ZNESKA V TUJI VALUTI ZA VOZILA — DOBAVA T A K O J V PRETISU — SARAJEVO.

VPLAČILA ZA TUJO VALUTO — V CELOTI ALI V OBROKIH — LAHKO POSLJETE NA NASLOV:

»PRETIS« SARAJEVO, TEKOČI RAČUN PRI KB SARAJEVO 101-1-721 ali CEFRA GmbH, München 15, Bayerstrasse 33, Bank für Gemeinwirtschaft AG München — Konto 7809

VPLAČATE LAHKO VI, VAŠI SORODNIKI IN PRIJATELJI

ZA VPLAČILA PREK CEFRE GARANTIRA »PRETIS«.

PREDUZEČE TITO SARAJEVO

PREDSTAVNIŠTVI: BEOGRAD, Terazije 27/1
ZAGREB, Martićeva 11

OB VSAKI PRILIZNOSTI
IN ZA ZEJO SAMO...

OBISČITE NAŠO RAZSTAVO
CETEBA

Zunanje trgovinsko podjetje
LÓDZ, Narutowicza 13 - Poljska

Telefon: 28533, p. p. 320
Telef: 88210 in 88228
Telegrami: CETEBA LÓDZ

Izključni izvoznik poljskega tekstila razstaviše tkanine iz volne in Elana, bombaža svile lani in pliša Prostim vse, ki se zanimajo za poljski tekstil, da naj pišejo na naslov zastopnika tvrdke CETEBA:

Podjetje KONTINENTAL, Beograd, Terazije 27/III

ODKOD LETEČI KROŽNIKI

VPRAŠANJE, KI ZAHTEVA ODGOVOR

PRIPOVED ZAKONCEV HILL

Sedmega novembra zvečer sem se pripeljal v Dover. Napovedano je bilo, da bo zborovanje v stari gotski cerkvi, ki se je precej slabo upirala zobu časa in na neprizadetosti faranov. Skupina mladih je sedaj skušala nekako oziviti faro s tem, da je vsako nedeljo organizirala debatne večere. Običajno se je takih sestankov udeleževalo kakih petdeset ljudi, pa čeprav je bilo v dvoranah prostora za 400 ljudi. Toda za začetek tudi 50 udeležencev ni bilo tako malo. Zanimalo me je, koliko ljudi bo prišlo poslušat pripoved zakoncev Hill o njunem dramatičnem srečanju s »letečimi krožniki«.

Vreme ni bilo ugodno. Dež in mraz gotovo nista vabila ljudi, da bi zapustili svoje domove. Toda kljub temu je bila že pol ure pred napovedanim začetkom pogovora dvorana polna do zadnjega kotička. Četrť ure kasneje se je nekaj sto ljudi gnetlo pred vrati. Treba je bilo na hitro pripraviti zvočnike, da bi lahko vsaj zunaj poslušali pogovor. Med njimi je bilo precej takih, ki so se pripeljali tudi 60 kilometrov daleč.

Vreme tak me je precej presenetilo, ko sem videl na odru Alana Brandta, častnika iz letalskega oporišča v Peaseu, ki je pomagal pripraviti ta pogovor. Bil je v uniformi, kar bi lahko pomenilo, da se vojno letalstvo nadvse resno proučuje ta problem in da mora zato vsakdo, ki opazi kakršenkoli neznan leteči predmet, takoj obvestiti oporišče v Peaseu. Hillova sta pripovedovala o svojem doživetju nadvse previdno. Vztrajala sta pri dejstvu, da sta šele potem, ko sta poslušala trakove, na katerih so bile posnete njune izjave v hipnotičnem stanju, zvedela, kaj se jima je pravzaprav zgodilo: da so ju dvignili v čudno vesoljsko ladjo in da so ju tam pregledala ljudem podobna inteligentna bitja. Toda nikakor ne bi mogla zagotoviti, da se je vse to tudi zares zgodilo.

POSTAVE ZA OKENCI

Lahko zagotovita samo to, da sta videla, kako se je neki neznan leteči predmet približal njunemu avtomobilu. Toda kljub temu si niti onadva niti psihiatr niso znali razložiti njune dvojnere izgube spomina drugače kot prav s to čudno pustolovščino, o kateri sta s prepričljivo področje hipnoze.

Poslušalce, ki so se gnetli v stari cerkvi, je nituna pripoved očito kar prevzela. »Vz Colebrook, na kanadski meji New Hampshire, sva se odpeljala okrog desetih zvečer. Bližala sva se Grovetonu, ko me je Betty opozorila na nekako čudno, premično svetlobo na nebu. Mislim sem si, da gre za kak satelit. Bil je zelo daleč, majhen kot kaka zvezda. Ustavljal sem se, da bi si ga natančneje ogledal skozi daljnogled.

Barney, mi je rekla Betty, to ni ne zvezda ne satelit. Z gollim očesom sem tudi jaz ugotovil, da predmet res ni dovolj oddaljen in da hkrati tudi ne more biti letalo. Toda kljub temu sem rekel Betty: 'Gotovo je letalo, ki leti v Kanado.'

Toda svetla točka nenadoma ni več letela naprej proti severu, ampak se je obrnila proti zahodu, proti Vermontu. Potem pa je spet nenadoma zavila in začela leteti naravnost proti nama. Pomislil sem, da je verjetno kako majhno športno letalo. Odpeljala sva se naprej, Betty pa je ves čas opazovala predmet.

'Ne vem, za kaj gre,' mi je rekla Betty, 'toda ta reč nama sledi.' Nisem bil povsem prepričan. Mislim sem si, da gre mogoče za kakega lovca ali pa ribiča, ki ima svoje letalo, pa se sedaj orientira tako, da nama sledi.

Mr. Hill je potem opisal srečanje. Predmet se je spustil na kakih 70 metrov visoko. Mr. Hill se mu je približal in ga za-

čel opazovati skozi daljnogled. Predmet je spominjal na ogromno palačinko. Okrog in okrog so blele luči, in mr. Hill je različno videl več oken. Še več: znotraj ladje je opazil postave. Tedaj je planil k svojemu avtomobilu in se skušal hitro odpeljati.

Toda premaknila se je tudi ladja in začela krožiti nad avtomobilom. Hillova sta slišala nekaj nenavaden šum, nekakšno elektronsko brenčanje, ki ju je čudno zbudalo. In odtlej naprej se ne spominata ničesar več. Sledita dve uri popolne izgube spomina.

Hillova nista hotela govoriti o doživljanju, kakršnega sta opisala v hipnotičnem stanju. Zavedela sta se spet šele, ko sta bila od tistega mesta oddaljena kakih 45 kilometrov.

Občinstvo se je tako zanimalo za pripoved Hillovih, da so si vprašanja potem sledila še dobro uro. Po pogovoru sem odšel na kavo s Hillovima in Walterom Webбом, astronomom bostonskega planetarija. Webb se je pobrigal za to, da so zdravili Hillova. Njun doživljanje ga je še toliko bolj pritegnilo, ker je šlo za par, vreden vsega zaupanja. Povedal mi je, da je zgodbo, ki sta jo izpovedala pod vplivom hipnoze, zelo resno proučilo več znanstvenikov, pa čeprav se sliši še tako čudno. Toda čeprav so primer Hillovih proučevali še tako temeljito in resno, je vse skupaj kljub temu ostala popolna skrivnost.

V Hamptonu sem ostal še dva dni, da bi napisal reportažo, ki mi jo je naročila neka revija.

OKVARA, KI JE ZATEMNILA ZDA

Tretjega novembra naj bi v hampton-skem gostišču večerjal z enim izmed urednikov te revije. Udobno sva sedela pred kamninom, v katerem je plapolal ogenj, in čakala na martinija, ki sva ju naročila. Ko nama ju je prinesla, se je natakarcica nasmešnila in rekla: »Mislim, da ste tega krivi vi.«

»Česa naj bi bili krivi?«
»Menda ne boste rekli, da ne veste?«
»Kaj naj bi vedeli?«
»Da ni električnega toka. Ves vzhod je v temi.«

»Se šaljete?«
»Slišala sem po radiu, New York, Albany, Boston, Providence, vsi Massachusetts. Povsod je tema, to ni nobena šalica.«

Kar nisimo ji mogli verjeti, toda televizija je potrdila, kar je bila rekla. In takoj mi je prišel na misel tisti dolgi seznam »letečih krožnikov«, ki so jih bili videli v bližini daljnogledov visoke napetosti. Kar pozabil sem na večerjo. Odtihel sem pregledovat 203 strani, na katerih so bili prepričani pogovori, ki sem jih posnel na magnetofonski trak, in našel sem kar 73 primerov, da so videli leteče krožnike v bližini daljnogledov.

Vrnil sem se pred televizijski sprejemnik z upanjem, da bodo pojasnili, kako je prišlo do tega kratkega stika, kakršnega še ni bilo. Zaman. Skušal sem telefonirati k sebi domov, v Connecticut, toda telefonistka mi je odgovorila, da lahko da zvezo samo v najnujnejšem primeru.

Vso noč sem zaman poslušal poročila. Prav nobenega podatka o tem, kako je prišlo do tega kratkega stika. Nova skrivnost, skoraj prav tako velika kot tista o »letečih krožnikih«. Kaj pa če gre za isto?

120.000 kvadratnih kilometrov, 35 milijonov ljudi — petina vsega prebivalstva ZDA — se je kar na vsem lepem znašla v temi zaradi neke nepojasnjive okvare električnega omrežja na severovzhodu.

Massachusetts, New Hampshire, Rhode Island, Connecticut, Vermont, država New York, New Jersey, Pennsylvania in del Kanade je skoraj v celoti prizadela ta okvara na električni napeljavi. Več kot 800.000 ljudi je za več ur običajno v dvigalnih ali pa v podzemeljski železnici. Piloti so zaman krožili in iskali svoja letališča.

Prav čudež je bil, da preplahu ni sledil val smrti. Bilo je razmeroma zelo malo nesreč.

Enajstega novembra je »New York Times« poročal, da električno omrežje spet v redu deluje, da pa je še vedno skrivnost, kako je prišlo do okvare. Oblasti so odkri-

to priznavale, da ne morejo zagotoviti, da se kaj takega ne bo ponovilo.

Zaman so iskali, kaj bi bilo treba pravzaprav popraviti na napeljavi. Vse je bilo v redu. Bilo je pokvarjenih le nekaj generatorjev, toda to je bila posledica, nikakor pa ne vzrok okvare vsega omrežja. Sprva so objavili, da je vsega kriv daljnogled, ki se je pretrgal v bližini Niagaraških slapov. Toda ko so preverili, so morali zanikati tudi to prvo pojasnilo.

Ob desetih dopoldne so sporočili, da je do prve okvare, ki je potem sprožila katastrofo, prišlo na neki transformatorski postaji v Clayu, mestu, oddaljenem kakih petnajst kilometrov od Syracuse, v državi New York. Toda tehniki, ki so odhiteli popraviti to napako, niso mogli najti na transformatorski postaji prav ničesar, kar bi bilo pokvarjeno. V zadevo sta se vmešali še državna policija in F. B. I. Toda če je verjeti »New York Timesu«, brez kakršnegakoli uspeha.

Toda kljub temu pa se je nedaleč od Syracuse zgodilo nekaj, o čemer je tisk na kratko poročal, potem pa takoj umolknil.

Tik preden je prišlo do okvare na električnem omrežju, se je Welson Ross, zasebni pilot, s svojim letalom bližal sračkemu letališču, da bi pristal. Ko je gledal podse, je ravno nad daljnogledom nedaleč od transformatorske postaje v Clayu nenadoma opazil veliko rdečo, nadvse svetlo kroglo. Imela je kakih trideset metrov premera. Z Rossom je bil v letalu pilot začetnik, ki je potrdil njegovo izjavo. Natanko ob istem času je predstavnik federalne letalske agencije Robert C. Walsh opazil podoben pojav nekaj kilometrov bolj na jugu. Vsega skupaj je pet ljudi videlo podobno stvar. Federalna komisija je takoj napovedala, da bo začela preiskavo, toda o vsej zadevi nikdar več ni prišla v javnost niti besedica.

BUENOS AIRES V TEMI

Pilot Ross je videl »leteči krožnik« ob 17.15, se pravi v trenutku, ko je prišlo v Syracuse do okvare v električni napeljavi. Ob 17.25 sta v Hollestonu, v Massachusettsu, neka učiteljica in njen mož opazovala skozi daljnogled ogromen svetel predmet, ki se je počasi pomikal po obzorju. V istem mestu, v istem trenutku je 17-letni mladenič David Hague videl natanko isto stvar.

V New Yorku sta prav v času, ko je zmanjkalo električnega toka, dve ženski, ki se nista poznali, videli na nebu čudne svetle predmete.

Gerry Falk je potem izjavila: »Devetega novembra med peto in pet minut čez peto popoldne sem vozila po Mt. Prospect Avenue v Orangeju, v državi New Jersey. Ko sem pripeljala do križišča z Eagle Rock Avenue, sem opazila na nebu nekakšno rdečo meglico. Ustavila sem se in jo spet videla. Zaman sem skušala pritegniti pozornost kakega drugega avtomobilista. Tista stvar je potem izgubila za drevmi, toda ko sem prišla na vrh griča, sem jo spet videla.

Stvar je bila podobna nekakšni polovični luni, bila je blede rdeča. Videti je bilo, da ima zgoraj še nekaj. Stvar je bila zelo visoko. Sprva sem mislila, da gre za kako letečo reklamo, pa čeprav nisem še nikdar videla kaj takega.«

Mrs. Sol Kaplan stanuje v Central Park West v New Yorku. Gledala je televizijo v svoji sobi ob reki Hudson. Nenadoma je zmanjkalo električnega toka in tudi televizijskega programa.

»Pogledala sem skozi okno,« pripoveduje, »in videla nenavadno veliko letalo. Še naprej sem gledala, potem pa sem nenadoma opazila nekakšno veliko okroglo kupolo. Ni letela, švigala je levo in desno in potem spet gor in dol. Videti je bila, kot da je iz srebra. Ni imela luči kot druga letala. Ogledala sem si jo tudi skozi daljnogled.«

V Philadelphiji je več ljudi videlo »nekak čuden oblak v obliki kovancea, in to na nebu, na katerem sicer ni bilo oblakov. To se je dogajalo prav takrat, ko je zmanjkalo električnega toka, pa čeprav okvara na napeljavi ni prizadela tudi Philadelphije.

N. I. C. A. P. poroča, da sta istega dne ob 16.30 pilot Jerry Whittaker in njegov

potnik George Croniger videla nad seboj dva »predmeta«, za katerima so še podla reakcijska letala. Lahko bi naštel še več drugih poročil o tem, kako so videli neznan leteče predmete prav v času, ko je prišlo do velike okvare električne napeljave.

Čeprav je medtem začela raziskovati vzroke okvare še nova komisija, še vedno ni nobenega zadovoljivega pojasnila.

Toda 15. novembra je vrsta hudih okvar električne napeljave prizadela Veliko Britanijo. 25. novembra je N. I. C. A. P. zvedel, da je mesto Saint Paul v Minesoti v temi, da pa so hkrati opazili na nebu čudne predmete, okrožene z modrimi in svetlimi lučmi. Električna družba ni mogla pojasniti, kako je prišlo do okvare.

Druga decembra so prišli na vrsto Juarez v Mehiki, El Paso v Teksasu in Alamogordo v Novi Mehiki.

26. decembra spet skrivnostna okvara električne napeljave. V temi so se znašli Buenos Aires in vsa naselja v premeru 80 kilometrov. Istega dne je enaka nezgoda prizadela štiri velika finska mesta.

Trinajstega januarja 1966 je tisk iz Portsmoutha v New Hampshire poročal o dogodku, ki drugo ni pritegnil pozornosti: radarsko postajo v Andoveru, v državi Maine, ki naj bi sledila satelitju »Telstar«, je nenadoma prizadela dolgotrajna okvara v električni napeljavi. Predstavnik družbe za zvezno državo Maine je potem izjavil, da je šlo za okvaro v opremljeni, ki se je potem, neznanom kako, spet sama popravila.

Neznani leteči predmeti in velike okvare v električni napeljavi imajo vsakega skupnega: ne enih ne drugih še vedno ne moremo pojasniti.

Ko končujem to svojo raziskavo, se moram ustaviti ob nekaterih dejstvih, ki se mi kar vsiljujejo:

— deset in deset inteligentnih ljudi, katerim gre verjeti, trdi, da je videlo neznan leteče predmete, pa čeprav kaj neredi govore o tem, ker se boje, da bi bili smešni;

— večina teh poročil prihaja iz zelo različnih vrvov, in njihovi avtorji se gotovo niso mogli dogovoriti med seboj;

— večina opisov se skoraj do vseh podrobnosti ujema;

— poročila policistov in vojakov se skoraj povsem ujemajo z izjavami civilistov;

— nemogoče je zanikati, da ni nekakšne stalne zveze med neznanimi letečimi predmeti in daljnogledni visoke napetosti;

— vpliv, ki ga imajo »leteči krožniki« na živali, izključuje možnost, da gre za kako množično človeško smoto;

— tu so fotografije, za katere so strokovnjaki potrdili, da so avtentične, ki še bolj izključujejo možnost, da bi šlo za pojav množične histerije, psihične zablode, prav tako je pa tudi nemogoče, da bi šlo samo za zamenjavo z letali ali helikopterji;

— poročila o radarskem opazovanju in o zasledovanju teh predmetov z reakcijskimi letali kažejo, da vojnemu letalstvu nikakor ni neznan ta pojav in da celo meni, da je dovolj pomemben, da se ukvarja z njim.

NE GRE SE ŠALITI

Čudno je, toda prav najbolj neverjetna domneva se zdi hkrati tudi najbolj logična. Le kaj drugega bi bili neznan leteči predmeti, če ne vesoljske ladje, ki jih vodijo inteligentna bitja? To je drzna domneva, za katero ni še prav nobene potrditve, če ne sprejemamo čudnega dolževlja zakoncev Hill za resnično. Toda kljub temu je to domneva, ki jo N. I. C. A. P. in še mnogi drugi zagovarjajo že leta.

Osnrednji problem vse skrivnosti je vodenje oblasti in znanstvenih avtoritet.

Ob nedavnih dogodkih je položaj tak, da je vlada dolžna povedati vse, kar ve, če pa ne ve dovolj, mora omogočiti znanstveno raziskavo največjega obsega in takoj javnost obvestiti o rezultatih te preiskave.

Ko sem začel to svojo zasebno raziskavo, sem bil do kraja neverjemen. Končujem pa jo s prepričanjem, da se nikakor ne gre šaliti in da je prav življenjsko važno, da to uganko kakorkoli rešimo.

KONEC

ZAKAJ SE JE UBIL HEMINGWAY?

ne stvari, za katere je videti, da povsem ustrezajo vsakršnim težavam.

»Resnica o Fridolini in meni je v tem,« mi je rekel Ernest, ko sem mu povedal, kaj mi je Marlene rekla o njem, »da sva zaljubljena drug v drugega že od leta 1934, od takrat, ko sva se spoznala na »Ile-de-France«, toda da kljub temu nisva nikdar skupaj spala. Neverjetno, toda kljub temu je resnično. Ko sem bil jaz prost, je bila Fridolina čez glavo potopljena v kako romantično dramo. Ko pa je ona priplavala na površje s svojim očarljivim pogledom, je mene potegnilo pod gladino. Več let po prvem srečanju sva spet skupaj potovala na »Ile-de-France«. Edino takrat bi se lahko med nama kaj zgodilo, toda minilo je še premalno časa, odkar sem spal s tisto pošastno M... Fridolina pa je bila tudi še nekoliko zaljubljena v tistega prav tako pošastnega R... Bila sva podobna dvema mladima častnikoma konjenice, ki sta pri kartah izgubila ves svoj denar, pa sta se odločila, da se poboljšata.«

Konec oktobra 1949 je Ernest prišel v New York z rokopisom romana »Čez reko med drevesi.«

V New Yorku se je vedno počutil slabo, in katerokoli mesto na svetu mu je bilo ljubeše od tega velenesta. Mary pa je bil, nasprotno, New York od vsega, in sumim, da je Ernest pogosto prišel tja samo zato, da bi jo razveselil. Ni imel rad ne gledališča ne opere ne baleta in čeprav je zelo rad poslušal glasbo, je, kolikor mi je znano, le redko odšel na kako drugo glasbeno prireditev, pa naj je šlo za klasično glasbo ali pa jazz. Iz hotela je hodil le, da bi si ogledal kako boksarsko srečanje, ko sta bila dva dobra nasprotnika, in zgodilo se je tudi, da je pripotoval v New York samo zato, da bi gledal kak prvenstveni dvoboj.

Razen tega ga sploh ni bilo videti v javnosti. Edini filmi, ki jih je gledal, so bili tisti, ki so jih posneli po njegovih romanih ali novelah, pa še takrat se je moral kar posiliti, da jih je šel pogledat. Preden se je odločil, je na dolgo tožil, kako mučno mu je gledati tak film. Nekega dne se je po večerji pri »Zlatem volu« le vdal, da si gre ogledat »Zhogom orožje«, pa čeprav je pred

tem tri dni pojasnjeval, zakaj noče videti tega filma. Šlo je za novo, Selznickovo verzijo filma z Jennifer in Rockom Hudsonom v glavnih vlogah. Ernest je zdržal petindevetdeset minut, potem pa mi je, ko sva že precej časa molče hodila po 49. ulici in prišla na 5. avenijo, končno rekel:

»Veste, Hotch, če človek napiše knjigo, s katero je še veliko let kasneje zadovoljen, in če potem vidi, kaj so iz te knjige naredili v filmu, je tako, kot da bi videli nekoga, da ščije v krsto vašega očeta.«

Nakupovanje v New Yorku je bilo za Ernesta prav tolikšna muka kot gledanje filmov. Iz dneva v dan je odlašal trenutke, ko se bo moral potopiti v množico ob prodajnih mizah. In res, nikjer ni bila njegova prirojena boječnost tako očrna kot prav v trgovini. Dovolj je bilo že, da je videl prodajne mize in prodajalke, pa se je že začel potiti, potem pa je kupil prvo stvar, ki so mu ponudili, če ni zbežal iz trgovine, se preden so mu prodajalci utegnili pokazati blago. Ta odpor do trgovin je imel samo eno izjemo, bila je to veletrgovina Abercrombie and Fitch, še posebno pa tista njena oddelka, kjer so prodajali strejno orožje in čevlje.

GANGSTERJEVA ZAROČENKA

Toda vrnimo se k tistemu oktobrskemu dnevu 1. 1949, ko se je Ernest naselil v hotelu »Sherry Netherland« z rokopisom romana »Čez reko med drevesi.« Ko sem prišel v apartma, ki ga je Ernest najel, je bilo tam že vse polno ljudi. Predstavil mi je svoje povablence, potem pa je predlagal, naj bi skupaj odšli na večerjo v »21«. Restavracija »21« je bila v 20 letih Ernestova »alma mater«, nam je pojasnil. Tedaj je živel v majhni sobi v Brevoortu. Lastniku je bil dolžan precej denarja in že teden dni ni pošteno jedel, ko ga je Jack Kriendler, so-lastnik lokala »21«, prithotapil na razkošen sprejem v drugem nadstropju svoje tajne beznice. In med sprejemom se je Ernest seznanil z mlado Italijanko, ki je bila po njegovem i po obrazu i po telesu najlepša ženska, kar jih je že srečal, pa čeprav obudi v spominu vsa obdobja svojega življenja in vse kraje, kjer je bil.

LJUBEZEN NA STOPNIŠČU

Tega še nisem vedel takrat, toda pogosto uporabljane telefona je bilo za Ernesta nekaj povsem izrednega. Kasneje mi je pojasnil, da mu je po telefonu prijetno govoriti le z zelo majhnim številom ljudi. Običajno je Ernest z veliko nezaupljivostjo dvigal telefonsko slušalko, ki se mu je vedno zdela kot nekakšna čudna zaseda. Izredno previdno je dvigal slušalko in vedno približal uho k telefonu, kot da bi hotel ugotoviti, če se tam ne skriva kaka čudna ura. Ko pa je govoril, je njegov glas nenadoma postal napet, začel je govoriti povsem drugače kot običajno, podobno kot se spremeni glas Američana, ko govori s tujcem. Ernest je bil po vsakem telefonskem pogovoru do kraja izčrpan, prepoten, in tedaj je bolj kot kdaj potreboval kozarček, da bi si opomogel. Toda bile so tudi izjeme: Marlene Dietrich je sodila mednje. Ernest ji je rad telefoniral, ker sta bila dolgo zaljubljena drug v drugega, kot je rekel, ker sta si vedno povedala vse, kar se jima je zgodilo, ne da bi se kdaj lagala drug drugemu, razen če to ni bilo res neobjeno, in še takrat samo začasno.

KONJENIŠKA ČASTNIKA

Kasneje, ko sem že dobro poznal Marlene, mi je rekla:

»Pravzaprav nisem nikdar Ernesta vprašala za kak nasvet, toda vedno se je rad pogovarjal z menoj, rad mi je pisal, in v teh pogovorih in v njegovih pismih sem vedno našla nekaj, kar mi je pomagalo rešiti težave, v katerih sem bila. Pogosto mi je prišel na pomoč, ne da bi vedel, da imam težave. Ta mož govori pomemb-

VSEBINA NASLEDNJE ŠTEVILKE
ILUSTRIRANE REVIE TOVARIŠ:

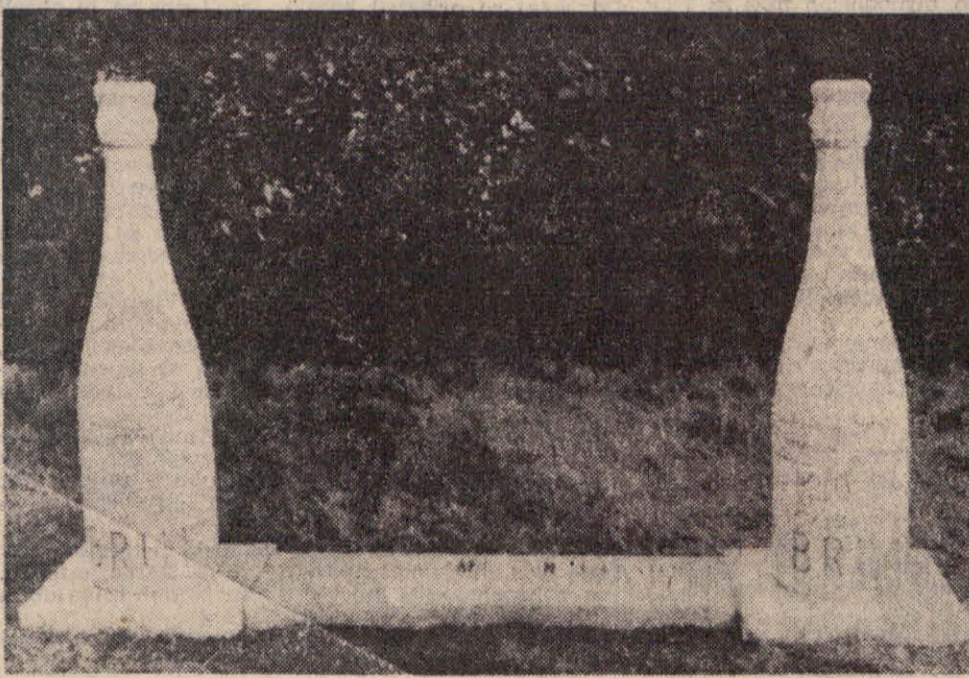
»NIKICA MARINOVIĆ - HČI DUBROVNIŠKEGA RIBIČA MED ANGLEŠKIMI LORDI«

»MIZICA POGRNI SE 5x« - kakšne so samopostrežne restavracije

»METLIŠKA ČRNINA JE NAJBOLJŠA«

»VERA NIKOLIĆ - evropska prvakinja - GOST TOVARIŠA

Roman, novela, ugankarska priloga »KAJ VEŠ - KAJ ZNAŠ« in seveda TEST izdelkov široke potrošnje: INFRA PEČI

S ŠAMPANJCEM V GROB

Na pokopališču v Yorku, v ameriški zvezni državi Maine, so počili šampanjski zamaski. Razigrani pogrebi so nazdravili svojemu mrtvemu gostitelju. Toda James McMillan Gibson, ki so ga po petinšestdesetih veselih letih pravkar spremili k večnemu počitku, se ni v grobu obrnil. Pokojni multimilijonar, ki so ga zaživa klicali »Šampanjski Charlie«, si je bil natanko tak pogreb namreč zaželel v testamentu: »Pri mojem pogrebu ne sme nihče počiti niti solze.« Gibsonova poslednja volja pa se ni bila izčrpala zgolj pri podrobnosti pogreba. Kot nagrobni okras si je vesel čudak zaželel še dve po meter visoki kamniti šampanjski steklenici. Tako je bil dal zapisati: »Ti dve steklenici naj stojita ob mojem zglobovju in spominjata mimoidoče, da v grobu počiva veseljak.« Res so mu z dovoljenjem pokopališke uprave kaj kmalu po smrti postavili zaželeni spomenik. Napis na alkoholnem spomeniku opozarja na najljubšo sorto pokojnega poznalca: »Bollinger Extra Quality Champagne.« Z velikimi črkami je označen tudi okus: »BRUT« (srednje sladak). Toda šampanjskemu veselju na pokopališču ni bilo usojeno dolgo trajanje. Sorodniki rajnega, ki imajo zraven še druge grobove svojih dragih, so se jeli pritoževati, da na pokopališču ni več miru ne resne zbranosti, zakaj turisti kar derejo k poslednjemu počivališču »Šampanjskega Charlieja«. Čeprav se pokopališka uprava sprva ni zmenila za pritožbe, so mrki sorodniki le dosežli svoje: vorški mestni očetje so sklenili, da velja spet uvesti mir. Gospoda Gibsona spomenik nesmrtnemu veselju mora takoj izginiti s pokopališča — turizem gor ali dol!

NEW YORK

»NE BI ME SMELI PUSTITI ŽIVETI!«

Vrhovno sodišče ameriške zvezne države New Jersey bo moralo v kratkem odločiti o primeru sedemletnega otroka, ki je prišel na svet tak, da bi mu bilo veliko ljubše, če se ne bi nikdar rodil. Obtožena sta dva zdravnika: Robert Cosgrove in Jerome Dolan. V imenu dečka, ki se je rodil slep in gluhomem, potem pa se je pokazalo, da je tudi duševno zaostal, tožita njegova starša. Zakonca Gleitman trdit, da bi morala zdravnika prekiniti nesečnost gospe Gleitman, ker je le-ta med nosečnostjo zbolela za ošpicami in bi zato lahko zdravnika sklepala, da je praktično nemogoče, da bi rodila normalnega otroka.

Po sedmih letih sedaj zakonca Gleitman trdit pred sodiščem v imenu malega Jeffreya, da je zanj popolnoma nemogoče živeti tak kot je in da sta ga zdravnika pravzaprav obsodila na večne muke in nesrečo. Zdravnika pa se branita, da so pregledi pokazali, da je pravzaprav več možnosti, da za ošpicami obolela ženska rodi normalnega otroka kot obratno. Ker bo odločitev sodišča izredno pomembna, saj bo šlo za precedens, ki bo lahko služil tudi drugim sodiščem, je vrhovno sodišče države New Jersey preložilo razpravo za nedoločen čas.

LONDON

GANGSTERSKI ŠTAB NA OBISKU

Pred dnevi je kakih 50 na videz zelo petičnih ameriških državljanov zasedlo večji del znanega hotela »Mayfair«, enega najdražjih v Londonu. Ta množični pohod petičnežev je vzbudil sume Scotland Yarda, pa so se angleški policisti poznali pri ameriškem FBI, kdo so pravzaprav ti gostje. Pa se je kaj hitro izkazalo, da ima FBI večino teh »turistov«, ki so si prišli ogledovat London v kar najbolj neprilicnem času, na seznamu naplavl-

nejših voditeljev ameriškega podzemlja in da si je torej treba to čudno skupinsko potovanje v London razložiti kot nekakšen »sestanek na vrhu« ameriških gangsterjev. Angleška prestolnica — vsaj tako menijo časniki, policija pa je pač molčeca — naj ne bi bila izbrana po naključju. Med ameriški turisti je bilo namreč kar precej voditeljev igralnic iz Las Vegasa, ker pa je znano, da je prav zadnji dve leti v Londonu izredno začet hazard in da se je čez noč rodilo nekaj deset igralnic, sklepajo časniki, da so si ti Američani prišli ogledat »terene in kar na kraju samem ugotoviti, kako bi se bilo moč bolj ali manj zakonito polastiti teh igralnic, ki so kljub vsem reformam laburistične vlade še vedno zelo donosne, hkrati pa za Američane vse bolj zanimive, ker v ZDA oblasti prav zadnja leta vse bolj »nagajajo« igralnicam. »Sunday Mirror« piše, da se temu obisku sploh ne gre čuditi, saj so britanski zakoni tako prizanesljivi v igralnicam, da so dobički teh ustanov res ogromni. Prav zato pa tednik tudi zahteva od vlade, naj kar najhitreje pripravljazakonski predlog o igralnicah in naj ga predloži skupščini, še preden se bo London res spremenil v donosno podružnico ameriškega podzemlja.

BERLIN

JE KOPIRANJE MODELOV KAZNIVO?

Jeza je izbruhnila, ko je neki trgovec iz Düsseldorfa poklical telefonsko številko berlinskega modnega ustvarjalca Detlefa Albersa in mu ogorčen povedal, da se on take trgovine ne gre. Enake ekskluzivne modele, ki jih je kupil pri Albersu, je povedal trgovec, mu je zdaj poslal tudi njegov hamburški dobavitelj. Modeli da so si na nit podobni: isti kroj, isti robčki, ista dolžina, ista pentlja, da, celo isti material! En sam razloček: Hamburgčan je del modele prodal po 198 mark, pri Albersu pa jih plačal po 429 mark. Krojač Albers se je strašansko razburil: »To je, mi lo rečeno, nesramnost!« Toda Albers ni edini berlinski krojač, ki ga nedovoljeno kopirajo. Tudi njegovi kolegi so na tržišču že odkrili cenene kopije svojih modelov. Ni bilo treba dolgo iskati pa so prišli k storilcu: to je hamburški konfekcijski

trgovec Heidemann, ki je tudi prvi pred sednik »Hamburškega modnega kluba«. Seveda je eden od berlinskih krojačev za deva takoj prijavil sodišču in tožil konfekcionarja zaradi prekrška proti zakonu o vzorcih v dvanajstih primerih. Zahteval je 70 milijonov dinarjev odškodnine. Tožbo je podkrepila izjava berlinskega strokovnjaka za tekstil Jebrama: »Z ustvarjalnega stališča je nemogoče, da bi se ista ideja v vseh izpeljanih potankostih po naključju pojavila tudi drugje.« Razen tega je tožeča stranka priredila še razstavo šestih modelov in šestih kopij — podobnost je bila osupljiva. Navzlic vsemu temu pa je hamburški konfekcionar hladno zavrnil obtožbo, da bi kradel ideje: »Kopiranje damskih oblačil je tako staro toliko kot njihova fabricacija. In pravnih zakonov glede tega v Nemčiji ni.« Da bi te zakone pomagal ustvariti, je tožnik pripravljen gnati zadevo na vse instance. Tožnik Heidemann je ujaljen odstopil s predsedniškega mesta modnega kluba, češ od kod pa »oni« jemljejo ideje, če ne iz Pariza! In to je, kdo bi tajil, navsezadnje čista resnica. Ja, če bi pariški krojači tožili...

SALEM

LEV V POSTELJI

»Ko sem hotela v posteljo,« je snografičarica neka študentka v rani jutranji uri, »je v njej že ležal lev. Zver je pihala in mi ni hotela narediti prostora. Potem pa sem le smela pod odejo — zverina je popustila.« Prepis tega zapiska je mlada ameriška intelektualka poslala na inštitut za raziskovanje sanj na univerzi v Severni Karolini (ZDA). Svoje zapiske je poslalo še 800 študentov in tako se je pred znanstvenikom znašlo 4000 popisov sanj. Te sta potem obdelala psihologa dr. Robert Van de Castle in dr. Calvin Hall. Tema testa: »Živali v sanjah.« Psihologa sta odkrila, da ljudje največkrat sanjajo o psih in konjih, vendar pa sta ti dve živali pogostejši v ženskih sanjah. — Ptici — naslednja velika skupina — pa so pogostejši pri moških. Tu di debeločelci kot krokodili, raki in želve se v sanjah večkrat pojavijo pri moških kot pa pri ženskah. Enak odstotek za oba spola velja le pri splošnem številu živalskih sanj: povprečno 7,5 odstotka vseh sanj se suče okoli živali. Vendar pa psihologa nista ostala samo pri številkah. Raziskovala sta naprej, kateri živalski tip ima prednost pri ženskah in kateri pri moških — sesalci ali nesalci. Pri tem sta prišla do presenetljivih rezultatov, namreč, da 48 odstotkov živali, o katerih sanjajo moški, niso sesalci, medtem ko je pri ženskah ta številka nižja — le 30 odstotkov živali v ženskih sanjah niso sesalci. Fenomen si psihologa razlagata takole: »Višji odstotek sesalcev v sanjah kaže na višjo psihološko zrelost.« Potemtakem so moški sicer »močnejši spola, zato pa so ženske »zrelejši spola.« To tezo je potrdilo še poročilo profesorja psihologije Medarda Bossa. Boss je tri leta opazoval težkega nevrotika in analiziral 823 njegovih sanj. Rezultat: z napredujočo terapijo in s tem povezanim izboljša-

njem duševnega počutja se je pacientu čedalje pogosteje sanjalo o »višjih« živalih, na primer o mačkah namesto o črvih, slednje pa so sesalci popolnoma izpodrinili druge vrste nesalcev v njegovih sanjah. Doslje so sanje razlagali drugače. Vse tradicionalne teorije o sanjah — Jung, Freud — so v živalih videle le simbol nezavednih, animálnih sil v človeku. Odkar pa sta se stvari lotila Van de Castle in Hall, vemo: kdor sanja večinoma o črvih in vodnih živalih, temu manjka duševne zrelosti.

LONDON

OSEM TISOČ ČAROVNIKOV

Angleški časniki se strinjajo, da je na Otoku spet prišel zlati čus za čarovništvo. Menda je sedaj v Angliji že več kot 8000 ljudi — večina gre za gospodinjice in za uslužbenke — ki trdijo, da so čarovni ki, čarodeji, jasnovidci, preroki in podobno, hkrati pa je očitno izredno veliko ljudi, ki to tudi verjamejo. V Londonu so lani ustanovili tudi posebno združenje, ki naj bi se ukvarjalo s spogledbenimi raziskavami čarovniške moči. To združenje šteje že več deset tisoč članov in izdaja tudi svoj trimesečnik »Pentagram«.

ZAKAJ SE JE UBIL HEMINGWAY?

»Bila je prava renesančna lepota, imela je črne, gladke lase, Botticellijevo polt in prsi Venere, ki prihaja iz morske pene. Ko so beznico zaprli, so se vsi začeli odpravljati domov, midva pa sva z najinima kozarcoma odšla v kuhinjo. Jack nama je rekel, da bova imela tam mir, da mora sposedaj čistiti in pospravljati vsaj dve, tri ure. Tako sva torej lahko klepetala in pila vse do trenutka, ko sva se zavedela, da v kuhinji pravzaprav občujeva. Nikdar obljube se ni tako temeljito držala. Ura je bila že pet zjutraj, in mlada Italijanka je rekla, da je čas za odhod. Toda prišla sva samo do stopnic. Saj poznate tisto ploščad na vrhu stopnic v »21«? Ko sva prišla do tja, sva spet začela. Zdelo se je, ko da sva na morju med najbolj pošastnim viharjem, ki si ga lahko predstavljate: za vsak val je videti, da vas bo končno potegnil v globino, toda potem se vedno spet vrnete na površje z občutkom, da boste zdaj zdaj odkrili skrivnost najbolj skritih globin. Ni me pustilo, da bi jo odpeljal domov, toda ko sem se naslednje jutro zbudil v svoji mali sobi v Brevoortu, sem najprej pomislil, kje bi jo našel. Ko sem si oblačil sukničje, sem opazil, kako mi iz zepa štrli nekaj zele nuga. Bil so trije bankovci po sto dolarjev. Odklitem ni stran: »Ernie« mi je rekel, »dobro bi bilo, če bi izginil za nekaj časa. Moral bi te že prej opozoriti, to je bila ljubica Legsa Diamonda (znane ameriškega gangsterja iz tistih let — op. prev.) in menda se bo danes predolne vrnil v mesto.« Po večerji me je Ernest odpeljal v svoj apartma, kjer je potem odprl staro kozno torbo in iz nje potegnil rokopijskega romana »Čez reko med drevesi.« Ob tej knjigi mi je potem dolgo govoril o svojem pisateljskem delu in tudi, kar se je dogajalo zelo redko, o svojih starših in življenju v Oak Parku, ko je še živel pri starših.

KOT KONICA MEČA

»V romanu »Čez reko med drevesi« sem pripovedoval tisto, kar sem imel povedati o drugi svetovni vojni. O vsaki temi pišem le enkrat. Če vsega ne povem naen-

krat in prvič, pomeni to samo, da ostalega ni bilo vredno povedati. Nikdar se nisem začel pisati z vsem zapletom v glavi in še nikdar tudi nisem začel pisati z namenom, da bi napisal roman. Vedno gre le za novelo, ki se potem lahko spremeni v roman. Vedno zelo pazim na to, da mi tisto, kar napišem, dokazuje, da ni moglo biti napisano bolj strnjeno. Če ima človek dar, je tu le en življenjsko važen pogoj, da postane odličen pisatelj: mora biti zdrav.« »In pa, seveda, da dela vsak dan ali pa vsaj skoraj vsak dan, ali ne?« »Da. Zato tudi rad začeman svoje dneve zgodaj, še preden me zmotijo ljudje ali pa dogodki. Vse dni svojega življenja sem videl, kako zahaja sonce. Ob prvi svetlobi zore sem že pokonci — zaradi vojne sem izgubil sen, razen tega pa imam zelo tanke veke — in začnem tako, da preberem in popravim vse, kar sem napisal do mesta, kjer sem se prejšnji dan ustavljal. Tako se dogaja, da tudi po večkrat preberem knjigo, ki jo pišem. Potem nadaljujem brez tipanja, brez trgancja strani in brez živčnega prestopanja po sobi, zato ker vedno, ko se ustavim, že natanko vem, kaj bo sledilo. Tako se mi ni treba vsakič spet na novo vzivljati v tisto, kar pišem. Večina pisateljev zanemarljva najtežji, toda zato pa najbolj pomemben del svojega poklica, se pravi popravljane svojih rokopisov, nenehno piljenje, ki mora trajati, vse dokler ne postane tisto, kar človek piše, tako ostro kot rezilo torerovega estoca, meča, s katerim ubije bika.« »Rad pišem stoji, ker tako izgubljam trebuh in ker je tudi v človeku več moči, ko je na nogah. Je kdo kdaj videl koga, da bi zdržal deset ur, ko je sedel na zadnjič? Opise pišem na roko, ker se mi to zdi nekaj najtežjega in ker se opisi bolj prilagajajo tekstilu, če so pisani na roko. Toda dialoge tipkam na stroj, ker ljudje govore tako, kakor piše pisalni stroj.« »Seveda pa imam tudi svoje pisateljske probleme, ne mislite si, da jih nimam. Ko sem zaprosil Mary, sem imel na glavi ogromno rano, ki sem jo dobil, ko sem se med zatamnjenju Londona zaletel z avtomobilom v neki vodnjak, in nisem vedel, če bom še lahko pisal,

niti če bom lahko počel karkoli drugega. Mary se je odpovedala svoji karieri londonske dopisnice »Timesa« in po nekaj dveh mesecih in pol so se zadeve počasi spet uredile. Razen mojega pisateljskega dela. Leto dni sem nenehno poskušal, toda povsem zaman. Potem pa se je vse razpletlo v Sun Valleyu, kjer smo lovili za miss Mary velikega in prekanjenega damjaka. Osem dni smo gazili skozi visok sneg od prvih žarkov zore pa vse do somraka. Osmega dne ga je miss Mary ustrelila, naslednji dan pa sem jaz spet začel pisati. V književnosti poznam le dve splošno veljavni pravili. Prvo: če občujete, ko naj bi z vsemi močmi pisali roman, tvegajte, da vam ostanejo najbolj odstavki v postelji. Drugo: poštenost pisatelja je precej podobna ženski nedolžnosti — ko je enkrat izgubljena, je ni nikdar več. Pogosto so me spraševali, kaj je moj credo — moj bog, kakšna beseda! — no, moj credo je, da kar najboljše pišem o stvareh, ki jih poznam in ki jih čutim v sebi.« »Papa, pogosto ste že rekli, da boste mogoče kdaj napisali tudi knjigo, katere zgodba se bo dogajala v Ameriki...« »To sem vedno hotel, toda moral sem najprej počakati, da je umrla moja mati. Me razumete? Sedaj pa več ne vem. Oče je umrl leta 1928 — napravil je samomor — in pustil mi je petdeset tisoč dolarjev. V romanu »Komu zvoní« je odstavek, ki... Dvajset let sem potreboval, preden sem lahko pogledal v obraz temu njegovemu samomoru, pisal o njem in se ga tako rešil. Najbolj me je mučilo to, da sem mu napisal pismo, ki je prišlo na njegovo pisalno mizo prav tisti dan, ko se je ubil, in mislim, da ne bi bil pritisnil na petelina, če bi bil odprl moje pismo in ga prebral. Ko sem od matere zahteval dediščino, mi je odgovorila, da jo je že porabila, ko je skrbela zame. Ko sem hodil v šolo, me je silila, da igram na violončelo, pa čeprav nisem imel prav nobenega daru in sploh nisem mogel slediti kakršnikoli melodični frazi. Izpisala me je iz šole za več kot leto dni samo zato, da bi se lahko do kraja posvetil violončelu. Jaz sem hotel igrati zunaj ameriški nogomet, ona pa me je držala priklenjenega na tisto glasbeno skrivno. (Datje prihodnjije)

MED DVEMA TEČAJEMA

DVOJNA BUDILKA

- Mestni gasilci so menda v Blackpoolu (Anglija) nadvse priljubljeni in zato ni imel župan s svojim predlogom o novo letnem darilu gasilcem per mestnih očetih nobenih težav. Vprašanje je le, kako bodo darilo sprejeli gasilci. Vsa bo namreč dobil posebno budilko, iz katere bo takrat, ko bo zazvonila hkrati zasmrdelo po smodeči se gumi.

ZA DOBER TEK

- V restavraciji, ki so jo nedavno odprli v Londonu, so dnevnim jedilnik napisani kar na krilih sicer precej prikupnih natakarič. Menda moški gostje zelo pozorno proučujejo jedilnike in marsikateri se je kar čez noč spomnil, da je pravzaprav krakoviden. Gostilničarju pa posel seveda cvete.

HONORARNO DELO

- Za rešetkami se je znašel mož, ki je trdil, da je od vseh svojih kolegov spravil tja največ nepridipravov. Gre namreč za dva inštridesetletnega avstrijskega policijskega inšpektorja Anto na Fetza, ki je skoraj leto dni ponosi kradel v velikem skla dišču v Rudensdorfu. Pred sodnikom se sedaj zagovarja, da je moral krasti, ker ni mogel shajati s svojo inšpektorjskoplacjo. Poleg žene in dveh otrok je namreč vzdrževal še tri ljubice.

NEZANIMIV POKLIC

- Prvič v britanski zgodovini letos ni dovolj prostovoljcev za službo v vrstah kraljeve garde. Z veliko reklamo in časniki in na televiziji bodo sedaj skušali zapolniti vrzeli v tej sloviti enoti britanske armade.

ZAPORA ZA ŽIVALSKÉ GLASOVE

- Če bo obveljala odločitev mestnih mož iz Evaux (Francija) potem bo lastnike domačih živali precej drago stalo vsakršn mukanje, lajanje, kokodakanje in kikirikanje. Mestni mož namreč hočejo spremeniti sicer znano terminalno zdravilišče Evaux v »kraj popolnega miru in zato naj bi lastniki, ki bi motile ta mir, morali plačevati globo. Lastniki živali seditiščejo podporo pri francoskem Društvu za zaščito živali.

PRIPRAVE ZA DVATISOČLETNICO

- V Londonu že dela poseben odbor (zasebnikov) za proslav leta 2000. Med drugim je ta odbor že pripravil načrte in delo ma zbral tudi denar za gradnjo velikega plavajočega otok sredi Atlantika.

ZA POZABLJIVE KIRURGE

- V ZDA so začeli izdelovati posebne za barijerim sulfatom popojne obveze. Namenjene so predvsem pozabljivim kirurgom. Če bi tako obvezo pozabili v bolnikovem telesu, bi se namreč pokazal na rentgenskem zaslonu temen madež.

GASILCI ZAMUDILI — OBČINA PLAČA

- Lannionska občina (Francija) bo morala plačati dobrih dvanajset milijonov starih dinarjev zato, ker so bili njeni gasilci prepočasni. Ker ni bilo gasilcev od nikoder, je namreč do kraje zgorela hiša nekega gosliera Nicila. Mož je tožil občino, za hteval odškodnino in pravdo tudi dobil.

VSAK ČETRTEK

NOVA ŠTEVILKA SLOVENSKEGA TEDNIKA S STRIPI

ZVITOREPEC

ZA VAŠE RAZVEDRILLO STRIPI HUMOR

Heinrich
Spoerl

O DENARJU

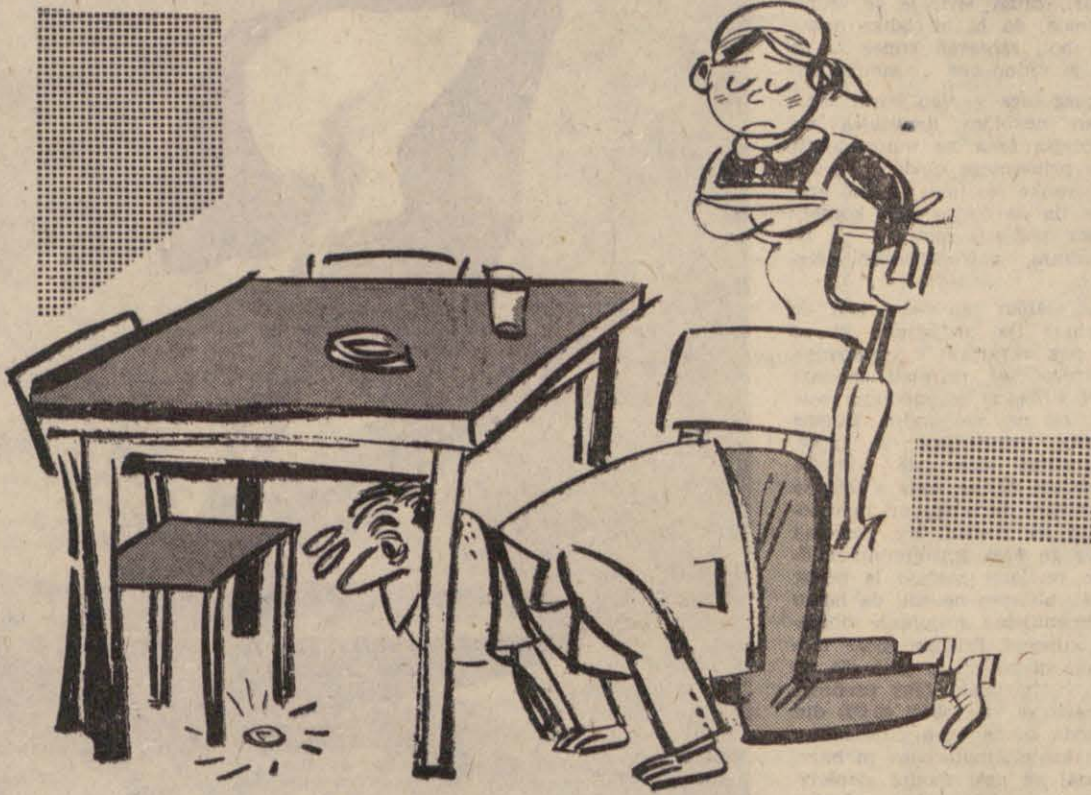
Če ima človek denar, ne govori o njem. Govorimo torej o denarju! Denar ni niti čednost niti slabost. Vendar pa človeka zabava. Morda manj bogastvo samo kot pa želja po bogastvu. Bogataši imajo to radost že za seboj in se mi prav smilijo. Mene pa to veselje še čaka in tega se že danes veselim.

Iz malega raste veliko. Tudi bogastvo. Milliarda sestoji iz pfennigov. Če človek dovolj dolgo čaka, mu sploh ni treba delati. Navaden, umazan bakren novčič za en pfennig, ki ga s štiridstotnimi obrestmi naložite v banko, se v enem stoletju spremeni v pol marke, v dvesto letih pa v petindvajset mark. Ta vsota se vsako stoletje petdesetkrat poveča in je po tisoč letih osemnajststopenjsko število. Skoda, da Karel Veliki ni naložil pfenniga v banko in se je raje pretepal s Saksi. Za ta denar bi danes lahko kupili pol sveta. Mogoče bom to storil jaz in bom čez tisoč let najbogatejši človek na svetu, seveda, če mestna banka ne bo propadla.

Denar ljubi družbo. Človek ga sreča v velikih množinah ali pa sploh ne. Tako nastajajo v našem življenju gore in doline, včasih pa celo depresije. Pri redno zaposlenih ljudeh skrbi za življenjski ritem kolektor. Njihova gora zraste prvega v mesecu in se spremeni v dolino okoli dvajsetega. Ali pa že drugega.

Denar je luksuz, ki si ga lahko privoščijo le bogataši. Stanje, ko je človek brez denarja, pa navadno kaznujejo še z denarno kaznijo. In to po pravici. Drugače bi postalo preveč priljubljeno biti brez denarja. Človek porabi največ denarja pri plačevanju. Prvega v mesecu dobijo mnogi plačo, vsi pa dobijo račune. Te spozna človek že po kuvertah. In če rad uživa življenje, teh kuvert še ne odpre zjutraj. Zakaj pa bi si pokvaril lep dan? Zvečer pa tega tudi ne stori. Saj bi hotel dobro spati. Drugega dne pa se vse začne znova. Končno se pismo neke izgubi ali pa zaide med stare časopise. To je pravi razlog, zakaj danes tako redko, kdaj plačujemo račune. Ker hočemo vsi uživati življenje.

Cas je denar. Toda to ne drži. Ljudje, ki imajo mnogo časa, nimajo denarja, bogataši pa nikoli nimajo časa.

Če bi bil bogat, bi uvedel svojevrstno zabavo: zapravljal bi čas. Počas bi na primer vozil avto. Ali pa bi hodil pes. To pa lahko počnem tudi sedaj, za to mi ni treba postati bogat. To me neskončno pomirja.

Če bi bil bogat, potem bi — da, potem bi bilo mnogo raznih bi: Zidanje gradov v oblake je zelo zabavna igra. Tako človek spozna samega sebe. Bogataši so za to igro prikrajšani. Oni lahko samo mislijo o tem, kaj bi storili, če bi bili revni. Ne vem, če se dosti ukvarjajo s tem vprašanjem. Morda so brez domišljije ali pa imajo premalo časa.

Okoli denarja je polno skrivnosti. Niče ne dovolj, da mu gledate v karte, še manj pa v denarnico ali bančno knjižico. Vse, samo to ni Morda je to temen instinkt. Morda pa tudi sram, pri enih, ker imajo preveč, pri drugih, ker imajo premalo denarja. Če izvemem ljubezen, se o nobeni drugi stvari toliko ne laže kot prav o denarju. Eni se delajo bogate, da bi lahko osvajali, drugi pa revne, če jim to koristi.

Najlepše pri denarju je to, da nikoli ne morete ugotoviti, kaj je že vse videl in slišal. Ne diši, ne izdaja, pa ima vendar svojo preteklost. Za denar se dobi vse, ljudi in stvari. Le da so cene različno visoke.

Moja stara mama je bila praktična ženska, ki je žela po načelu: Med zapravljenim in prihranjenim tularjem je dva tularja razlike. Mislim sicer, da to načelo ne bi prestalo eksaktnega matematičnega izpita, toda moji stari mami je koristilo in ji je pomagalo. Sploh pa ima denar svoje lastne aritmetične zakone. Denar, ki ga človek ima, je manj vreden kot tisti, ki ga človek potrebuje. Za deset pfennigov si lahko kupite dve cigareti ali časopis. Deset manjkajočih pfennigov pa vas lahko spravi na rob obupa. To se mi je nekoč zgodilo. Hotel sem plačati zapitek, pri tem pa se mi je nekaj drobca streslo po tleh. Ker je bil to ves moj denar, mi ni preostalo drugega, kot da sem četrt ure kot psiček na kolenskih iskral drobiž. Kaj bi bilo, če mi ne bi uspelo najti vsega drobca? Ob misli na to še danes zardim. Če človek ne more plačati deset pfennigov, je smešno. Deset mark dolga je že zoprna stvar. Deset tisoč mark je običajna zadeva. Od desetih milijonov mark dolga dalje pa je človek genij.

Za človeka je zelo pomembno, kako si je v življenju prislužil prvi denar. Pri meni pa je to še toliko bolj pomembno, ker bi si ga bil samo skoraj prislužil. In ta skoraj zasluženi denar me spremlja vse življenje. Tedaj sem bil še fantič. Oče je mislil, da sem precej inteligent, zato je med menoj in nekim mojim prijateljem napravil tekmovanje. Temu bi se danes reklo inteligenčni test. Dal nama je kockast prtič in obljubil marko nagrade tistemu, ki bo prvi izračunal število polj na prtiču. Moji prijatelj je takoj začel prizadevno prešteti polja. S prstom si je označeval preštete vrste in je bil čisto bled od razburjenja. Jaz pa sem z domišljivim obrazom prešel polja v osnovni vodoravni in navpični vrsti ter vse skupaj pomnožil. Za to sem potreboval samo četrtino prijateljevega časa. Da pa nisem postal zmagovalec, je bilo krivo samo to, da sem v svoji domišljivosti slabo pomnožil, medtem ko je moj prijatelj sicer z naporom, toda točno sešel vsa polja. Ta človek je danes uspešen poslovni človek z avtom in vilo. Jaz pa sem samo dobrodušen in vesel pisatelj, avtomobile pa imajo moji prijatelji. Toda danes je vrstni red med nama zamenjan: Danes množim on, jaz pa štejem — in plačujem.

Če torej človek nima denarja, lahko mirno govori o njem.

LESNA
INDUSTRIJA
STARI TRG —
LOŠKA DOLINA

NUDIMO POTROŠNIKOM
VELIKO IZBIRO
KUHNJSKEGA POHIŠTVA

SLAVOMIR MROŽEK

Ko bi le imeli nebotičnike

Po veliki maši sem sedel v kuhinji in iz dolgega časa sam s seboj igral 17 in 4. Tedaj je prišel sosed in rekel: »Pojdi hitro z menoj! Ob dvajsetih bo na Okroglem trgu samomor.«

Pravzaprav nisem čutil kakšne posebne želje, da bi si to stvar ogledal, saj sem pravkar dobil. Vendar sem potem pomislil — če ne grem, bom morda kasneje obžaloval. Torej sem le vzela svojo smučarsko čepico, kajti pihal je precej močan veter, in odšla sva ven.

Na trgu se je že zbrala množica. Samomorilec je bil iz našega kraja. Vojaščino je že odslušil in njegov obraz je bil podolgovat. Od takrat, ko je prebral Kočo strica Toma in v njej odkril nekaj o zatiranju črncev, ga življenje ni prav nič več veselilo.

Stopil je v največje stanovanjsko hišo našega kraja, na Okroglem trgu, njen lastnik je bil lekarnar. Hiša je bila nekoč enonadstropna. Toda država je lekarnarja prisilila, da je dožidal še podstrešno nadstropje. Tam je bil tudi balkon.

Ko sva prispela, še ni skočil. Čakali so na predsednika. Predsednik se je namreč z okrožnim zemljemercem odpravil na teren, kjer bi naj odprli rudnik črnega premoga. S te poti se še ni vrnil.

»Skočil bi v teniških čevljih,« je rekel nekdo iz športne zveze. »S teniški čevlji je mogoče dobro startati.«

»Toda saj ima nasproten veter,« je dodal branjevec. »Davi sem nameraval pljunuti v kupca, veter mi je to onemogočil. Kar pošteno pih.«

Ker se je zbiralo vedno več ljudi, med njimi tudi starejše osebe, je prišel lekarnar iz hiše vse stole in jih izpostavil za pet grošev.

Končno je prišel predsednik z zemljemercem. Samomorilec se je zaletel. Toda na našem mu je spodrsnilo in je padel. Kot se je izkazalo, je lekarnarjeva žena postavila puding na balkon, da bi se prej shladila.

»Sezujite teniške čevlje,« je zaklical knjigovodja. »Z gumijastimi podplati vam ne bo uspelo.«

»Skok z bosimi nogami bi bil nehygieničen,« je pripomnil lekarnarjev sin. »Q tem sembral v mladinski prilogi Prijatelj zdravia.«

»Kdo je tukaj neprosvetljen,« je užajeno zaklical knjigovodja. »Že teče, že teče!« je besnela množica ljudi.

Samomorilec je skočil na predznak pred lekarnarjevimi vhodnimi vrati. Morda je bilo krivo samo dejstvo, da so naša nadstropja sgrajena predvsem za provincialno ali pa iz nacionalne pregrešnosti nesolidno — vsakokrat se mu ni nič zgodilo. Takoj se je spet pobral, se na kratko otresel prahu in spet zdril gor.

»Obrišite si vsak nogo!« je za njim nergala lekarnarka. »Stopnice so sveže porihane!«

»Skočite pod kotom 45 stopinj,« mu je zaklical zemljemerec. »V paraboli.« »Parabola mu bo kaj malo pomagala,« je pripomnil brivec. »Najvažnejši je zalet. Spominjam se, kako smo pri vojakih skakali na veliki boben...« Samomorilec je to očitno slišal, kajti odšel je nazaj v sobo, zaradi boljše zaleta stopil v čevljih na posteljo lekarnarskega para in spet skočil. Zal tudi sedaj brez uspeha.

»Ze od nekada pravim, da bi bilo treba Okrogli trg izklopiti s kamni,« nam je dejal predsednik. »Tistih nekaj grošev vam je bilo vedno žal. Sedaj pa imate.«

»V domu kulture je kip,« se je spomnil instruktor. »Tehta kakih deset kilogramov. Privežite mu ga k hlačam in težnost padca se bo povečala.« Samomorilec je vedno znova skakal — dokler ga stalno dirkanje po stopnicah navzgor ni popolnoma utrudilo. Nas pa je bilo vedno bolj sram; kajti naš kraj, čeprav ne posebno velik, na koncu koncev ni bil najslabši. Hiša je kamnita, imamo tudi trgovino s tekstilom... Po enem od naslednjih skokov je samomorilec izgubil na stopnišču in ga dolgo ni bilo na spregled.

Brivec je rekel: »Morda je užajen?« »Morda se mu je kaj pripetilo?« je menil agronom.

Čakali smo dolgo, končno nismo mogli več vzdržati. Tajnik je stopil noter, da bi zadevo pojasnil. Čez nekaj časa se je vrnil.

»Sedi na stopnicah in joče,« nam je pojasnil.

Potem smo odšli domov.

Ah, le zakaj nimamo nebotičnikov, stolpov, palač (kulture)...

NOVOST V CELJU

SAMOIZBIRNA PRODAJALNA

"Plastika"

Stanetova ulica 13

Vam nudi širok asortiment izdelkov iz gume in umetnih mas.

Za obisk se priporoča kolektiv prodajalne!

TEHNO-MERCATOR CELJE

JOŽE GROŠELJ:

REKI

Vsak dobiček ima svoj davek. Zvezde niso večne. Če hočete uspeti, se morate pripraviti. Če se hočete odvdati, prenehajte za vedno. Če si vezan, si zavezan. Dobro mi gre; čeprav mi je pravzaprav slabo. Kaj je prav in kaj ni prav, so si ljudje izmislili. Kaj vse se ne sme, pa se dela. Kaj je nad menoj, ne priznam; kar je pod menoj, ne poznam. Kdor se mlad ne znori, se pa star. Kjer se pričakata dva, jo tretji po glavi dobi. Ne boš povrnil staršem, ampak otrokom. Nič ni težko; samo znati je treba. Povsod ne moreš biti prvi. Prava enakost je takrat, kadar imajo vsi dovolj, ali pa nobeden nič. Stare korenine se na dan rinejo. Stopnice se lahko tudi preskakujejo. Včasih je dobro, da se malo neumnega narediš. Vsi so iztrozeni kakor meč. Vse je važno; samo nekaj bolj, drugo pa manj. Za prepis sta potrebna dva. Za srečo je potrebno tako malo, pa tistega veliko. Če bo dobra cesta, bo vsakdo po nji vozil, ne pa ob nji. Dvakrat ne bi bil rad heroj. Eden mora biti zadnji. Ema ni nobena; nobena pa še ena ni. Hladnokrven kot riba v morju.

Svilanit
Kamnik
Kravate — terital

Dionys
Lippa

ANONIMNO PISMO

Večer. Ura je šest. Iz avtomobila izstopi dama v sivi obleki. Iz ročne torbe vzame ožko, podolgovato pismo. Poišče številko in jo primerja s hišno. Gre na drugo stran ulice in se ustavi pred hišo št. 78.

Pozovni na vratih stanovanja v drugem nadstropju. Takoj jih odpro. Presenetljivo hitro, kakor da je mladenič, ki je vrata odprl, že čakal pred njimi, kdaj bo pozvonila. Mladenič jo spoštljivo pozdravi.

Dama mu pokaze pismo. »Gospod Faltis?« vpraša.

»Da, gospa jaz sem Faltis,« odgovori mladenič vsiljivo.

Dama prikima. »Ali ste mi vi poslali tole pismo?«

»Da.«

»V njem trdite, da ima moj mož ljubavno razmerje z neko igralko.«

»Da.«

»Poleg tega mi sporočate, da ste bili nekako pred dobrim tednom priča, da je moj mož tisto igralko spremil domov in dolgo ostal pri njej.«

»Res je, gospa.«

Mlada dama se malo obotavlja, preden nadaljuje: »Ali smem vprašati, kaj vas je napotilo, da ste me o tem obvestili?«

Mladenič ne odgovori takoj. Nekaj časa gleda mlado damo. Potlej pa pravi:

»Ljubim vas, gospa.«
»Saj me sploh ne poznate.«
»Že večkrat sem vas srečal; sledil sem vam do vaše hiše. Oprostite moji odkritostnosti... Zdaj vam lahko naposled povem, da vas obožujem.«
Dama v sivi obleki odgovori hladno:
»V pismu obljubljate, da mi boste povedali podrobnosti. Torej?«
»Ne govorita zdaj o tem, gospa. Saj vas vendar ljubim...«
Jame ji poljubljati roko. Dama v sivi obleki skloni glavo in gleda čez svojo roko.
»Kako mlad je še,« pomisli.

»Zdaj pa moram iti, ljubček,« pravi dama v sivi obleki čez dve uri. Njen glas zveni toplo, prisrčno, ko se poslovlja. »Pridem v ponedeljek ob istem času. Veselim se te, ti...«

Stopi v prednjo sobo, da bi si pripela klobuk na glavi. V zrcalu se ozre nanj. »Da ne pozabim, kar zadeva mojega moža in igralko, kdaj si ju videl, praviš?«

»Prejšnjo sredo.«
»Izključeno.«
»Zakaj?«
Dama v sivi obleki odpre vrata. »Že tri leta sem vdova.«
In odhiti po stopnicah.

svojo varovanko na vse mogoče načine učila in spodbujala tudi v prostem času. Cele ure je Mabelj pripovedovala pravljice, si izmišljala besedne igre, hodila z njo na sprehode po Cambridgeu, se vozila z njo v Boston — tistikrat je vozil vlak s konjsko vprego — kjer sta nakupovali in si ogledovali zanimivosti. Doma je potem razgrnila zemljevid Bostona in Cambridgea, pojasnila otroku, kje sta bili in napravila vse, kar je bilo mogoče, da je širila njeno obzorje in poglabljala njegovo izkušnjo.

Pa tudi pri skupnem pouku je Mabel lepo napredovala in kmalu se je izkazalo, da brez težave in vse bolj bere z usnic. Pouk se je vsak dan začel s pesmico in kmalu je Mabel pela zraven, ne da bi niti ušla ubranosti. Toda šele čez dolge mesece je začela črkovati besede v knjigi. Zapomnila si je najprej besede in stavke, ki jih je učiteljica napisala na tablo, in si jih vtisnila v spomin, ko jih je bila razbrala z učiteljicinih usnic.

Po tem vznirljivem odkritju je Mabelina vzgoja skokoma napredovala. Knjige so ji odprle vrata v čudežno deželo in ko bi morala zvečer ob devetih zaspati, je bilo zmeraj hudo. »Prosim, mama,« je molodavala vsak večer, »samo še tole poglavje do konca dovoliš?«

Zgodovina je bila najljubši predmet Mary True. Nič čudnega, da je postala tudi Mabelin. Oče Hubbard je nekoč osodil ugotovil, da njegova Mabel zna zgodovino prav toliko kot njeni vrstniki, ki hodijo v normalne šole, če ne več. Nekoč

namreč, ko je komaj začela brati knjige, je prišel v hišo gost. Oče je poklical Mabel in jo predstavil gostu.

»To je naša hči Mabel,« je rekel. »Mabel, to je sir William Fairfax. Sir William prihaja iz Anglije, otrok moj.«

Mabel se je vljudno priklonila in rekla: »O Angliji sem brala v svoji knjigi.«

»In kaj si brala lepega?« je vprašal sir William.

»Nekoč smo imeli vojno z Anglijo in smo vas našeškali,« je odvračila Mabel in oči so ji sijale od ponosa.

Kasneje je oče Hubbard rekel učiteljici, da je Mabel vzgojila v tako plamenčeno patriotko, da je ta užalila gosta. Mary se je zasmejala, vendar pa ni mogla skriti vzhičenja in je trdila, da pozna Mabel več zgodovine, kot bi kak Anglež sodil, vsakakor pa več kot otroci njenih let.

Oče Hubbard je zamišljeno opazoval svojega otroka in je potem rekel: »To bi bilo zanimivo ugotoviti. Nemara bi bil najboljši kar uradni izpit.«

Cez nekaj dni je prišla gospodična Iresson s cambridgeske šolske uprave, da bi izprašala Mabel, primerno njeni starostni stopnji. Mabel je brez težav odgovarjala na njena vprašanja in po nekaj dneh je oče Hubbard dobil njeno poročilo, ki ga je ponosno izročil Mary True:

»Veselim mi se povedati, da se je mala Mabel v primerjavi z drugimi otroki njene starosti zelo dobro odrezala in v nekaterih rečeh celo prednjači pred desetletniki, ki jih poučujem (Mabel jih je takrat imela devet). Presenečena sem, kako lepo govori

in kako spretno bere z usnic, zakaj čeprav nisem poprej še nikdar z njo govorila, me je brez slaherne težave razumela.«

ODLOČILNA PRIČA

Se večje zmagoslavje je Mabel doživela, ko je istega leta nastopila kot priča pred ustavotvornim državnim telesom — državi Massachusetts — kakor se tudi strahno sliši — še ni bilo nikakih ustanov za gluhozorne otroke. Ko so taki otroci dosegli starost deset let, torej po imenju vladajočih načel pravnice leto za vstop v zavod, so jih preprosto potisnili čez mejo v Connecticut. Sele zdaj so končno začeli pripravljati zakone, s katerimi naj bi ustanovili šole za gluhozorne otroke in Gardner se je vneto zavzemal za to, da ne bi poučevali samo govorjenca, z zmanjšani marveč tudi branja z usnic. Te zamisli pa so se funkcionarji svidno otepali, toda Hubbard je kot odvetnik poznal učinek presenečenja in je vzel Mary True in Mabel na sejo poslancev.

Obe stranki sta prikorakali v polnem številu in razprava se je vlekla v neskončnost. Ko so poklicali Mary True, je povedala, kako poučuje malo Mabel, dasi dotihnimal še ni imela opravka z gluhim otrokom. Kazalo je, da je napravila dober vtis na poslance. Toda za njo je govoril neki duhovnik iz hartfordskega zavoda za gluhozorne in zničil vsa njena prizadevanja.

»Učiti gluhe otroke govorjenja stane več, kot je vredno,« je utemeljeval z gla-

som, pršečim od zadovoljne prepričljivosti, »in razen tega se teorije gospoda Hubbard ne opirajo na nikakršne izkušnje.«

»Priznam,« je potrdil neki drug duhovnik, prav tako iz zavoda v Hartfordu, »da gluhe lahko pripravimo do tega, da izgovorijo nekaj besed. Toda,« je povzdignil glas in prst, »najsi gluhi otrok še tako napreduje v izgovorjavi, njegova duševnost bo zmeraj ostala zamaščena. Tako je dejal in se usedel, očitno nadvse zadovoljen, medtem ko je v dvorani završalo.

»No, gospod Hubbard,« je vprašal predsednik, »imate k temu kakšno pripombo?«

»O seveda, sir,« je odgovoril Gardner Hubbard, »prosim vas, da izpratešate moje hčer Mabel.«

Pomislil je Mary True in pripeljala je otroka naprej. Mabel je brez zadržev sedla na klopo za pričo in njena živahnost in prikupnost sta na mah osvojili simpatije v dvorani. Ker ni odrasla osamljena, marveč v krogu družine in številnih sorodnikov, se tudi teh tujih mož ni plašila.

Možje sami so bili spetoheta nekoliko osupli. Odvetniki ali učitelji, zdravniki ali duhovniki, ki so se razvedrali za ta ali oni zakon, so bili zanje vsakdanja stvar, toda otrok — in vrhu tega še gluhi otrok...

Slednjic je eden od njih začel izpraševati Mabel. Kako se imenuje? Kaj si se učila med poukom? Imate brate in sestre? In Mabel je odgovarjala. Njen glas ni zvenel normalno ali brez napak — bil je rahlo previsok in razliti — vendar pa je bil vseskozi prijeten in besede razumljive. Potem ko so se poslanci opomogli od

KJE JE PRAVA ŠOLA

Kmalu nato je Mary True zapustila družino Hubbard, da bi se zaposlila na šoli za gluhe Horacea Manna v Bostonu. Mabel in njeni sestri so začele hoditi v neko zasebno šolo v Cambridgeju. Toda starša je obsedla želja, da bi izšola Mabelin glas in izpopolnila njeno govorico. Ko je bilo Mabeli dvajset let, sta sklenila, da jo bosta peljala v Nemčijo in poiškala zanjo eno od naprednih šol za gluhe.

Ko je tako iskala šolo, je gospa Hubbard šele odkrila, kako imenitno je bila Mabel pravzaprav napredovala. Ravnatelj nemških šol, ki so izpraševali Mabel, namreč sploh niso mogli verjeti, da je gluha.

»Nemogoče, gospa! Noben gluhi otrok ne more imeti tolikšnega znanja in se tako dobro izražati!«

Zato so jo na vse pretege preizkušili. Neki šolski upravitelj jo je poslal po stopnicah navzgor in jo vprašal: »Kaj si počela, ko si klicala. Kdo ni reagiral, je zmignil z rameni.«

»Prepričan sem, gospa,« je rekel. »Toda zato pa tukaj ne moremo zanjo ničesar storiti. Priznati vam moram, da v naših šolah nimamo otroka, ki bi se lahko kakorkoli meril z njo, v branju, govorjenju ali splošno izražanju. Ta otrok je čudež!«

Tako se je zgodilo, da Mabele niso vzeli v šolo za gluhe, marveč v normalno šolo.

(Prilobnjaj naprej)

PESEK V OČI

Usluge krojaških in šiviljskih delavnic so iz dneva v dan dražje, zato se vedno večje število ljudi odloča za nakup cenejših, izgotovljenih oblačil v trgovinah. Prav zaradi tega smo si tudi mi hoteli ogledati modele naših proizvajalcev in s pretvezo, da kupujemo ženski zimski plašč, smo odšli v štiri znane ljubljanske trgovine.

Prva je bila na vrsti prodajalica beograjskega konfekcijskega podjetja Beko, blizu Magistrata. Prijazna prodajalka nam žal ni mogla postreči z modelom, kakršnega smo želeli, zato pa je toliko bolj hvalila plašče, ki so jih imeli na zalogi. In kakšni so bili? Na enoredno zapenjanje s tremi gumbi ali doredno s šestimi, z majhnimi fazonami ali bubi ovrtniki, iz standardnih blagov, v večini nezanemljivih sivih in zelenih odtenkih, izdelava pa je bila bolj ali manj solidna. Vsekakor ni bilo videti modelov, za katere je to podjetje in modni sejmih prejelo veliko nagrad.

Tudi v trgovini Modna oblačila ni bila izbira večja. Prevladovali so standardni kroji v umazano sivih barvah. Redke ljubke modele, ki so jih imeli, pa smo videli že lansko leto. Na interni modni reviji v Modni hiši pa se nam je bilo isto podjetje predstavilo s čudovitimi plašči najnovejšega kroja, ki jih lahko nosimo na obeh straneh.

Napotili smo se potem v Modno hišo. Tu je izbira glede materiala in barv že precej večja, kroji pa so večinoma isti kot v prejšnjih prodajalnicah, le tu in tam jih krasi krzno. Nekoliko izstopal je le ekskluzivni model Modne hiše, ki pa je bil

precej osamljen. Kje so ostali ekskluzivni modeli, ki nam jih je obljubila Modna hiša? Res je, da so imeli namen narediti le nekaj enakih modelov, da ne bi bilo videti na naših ulicah uniformiranosti, toda namesto njih bi bilo treba narediti nove, še lepše. Sedaj ni,

žal, niti prvih niti drugih in na cestah je prav tako uniformiranost kot prej, povrh vsega še s starimi modeli iz prejšnjih let.

V Namu, največji ljubljanski trgovini, so imeli veliko število plaščev, a ravno tako skromno izbiro. Čeprav so nekateri iz

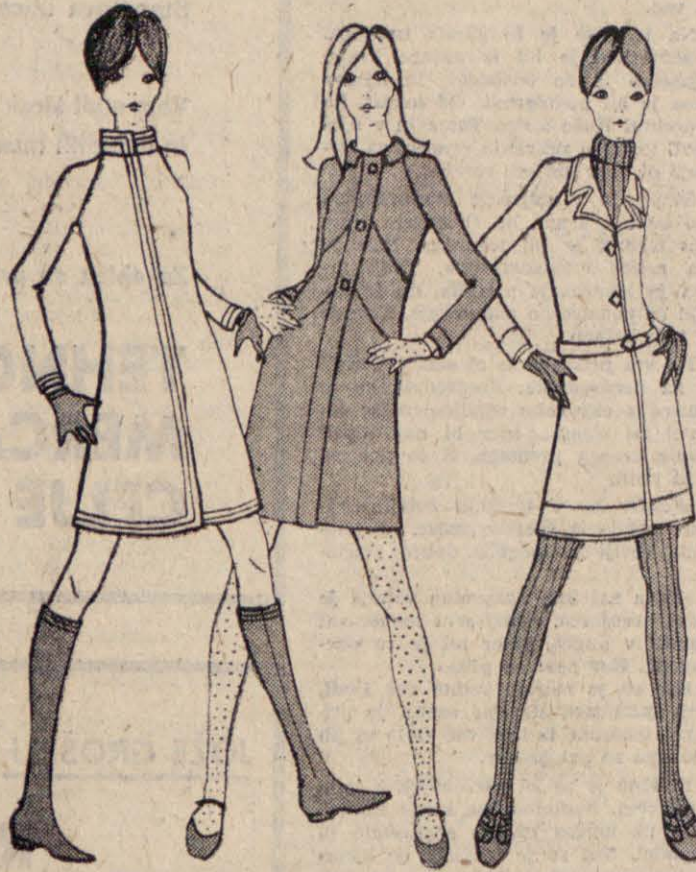
tweeda, drugi iz moherja, eni modri, drugi sivi, je še vedno premalo, da bi bil lahko nekoliko bolj zahteven kupec — in teh je vedno več — zadovoljen.

Poleg tega v vseh štirih trgovinah nekoliko drobnejša ali močnejša žena ne more dobiti zase primerne modele. So Jugoslovanke res tako idealno grajene, da ne čutijo naša konfekcijska podjetja potrebe po izdelovanju najrazličnejših števil?

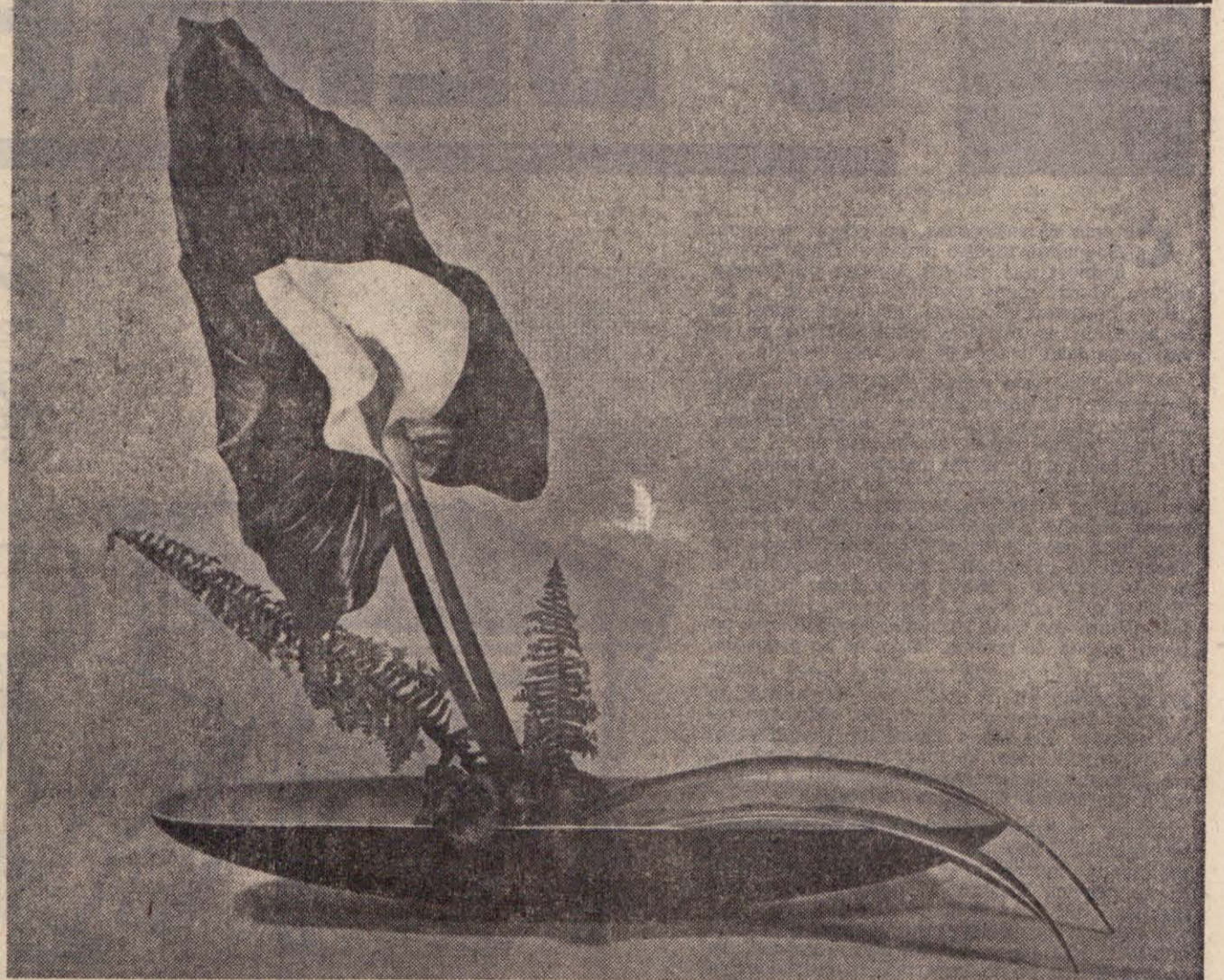
Kaj lahko po vsem tem še rečemo? Da podjetjem, ki se pri nas ukvarjajo s konfekcijo, ni treba več prirejati modnih revij z lepimi in modnimi modeli, ker nas ne zanima, kakšne izdelke pripravljajo za izvoz. Razumemo sicer, da podjetje potrebuje devize, toda s tem se ni rečeno, da lahko pri tem pozabijo na domači trg, oziroma mu z že prej omenjenimi modnimi revijami mečejo le pesek v oči. Se vam ne zdi, da lahko to imenujemo goljufanje domačih kupcev? Priznati sicer moramo, da plašči, ki smo jih videli v trgovinah, niso predragi — cena se vrta okoli 40.000 din — toda to ne opravičuje vedno istih krojev, materialov in barv. In naj se naši modni strokovnjaki ne čudijo, zakaj polovica ljudi hodi še vedno nakupovat v sosednjo Italijo. Tudi tam blago ni kvalitetno, a so modeli ob isti ceni vsaj solidno narejeni in modni. To pa je glavna želja vseh, ki se radi lepo oblačijo.

ZVONKA MAKUC

Isti kroj plašča v treh različicah, primeren za konfekcijsko izdelavo

IKEBANA ZA VSAKOGAR

Kala z velikim listom, praprotno in vijolicami v keramični skodeli

JAPONSKE AKADEMIJE

Na Japonskem so se šole ikebana v zadnjih rodovih razvile v tri velike, vodilne ustanove. Najstarejša je Šola Ikenobo v Kijotu. Temelj uka v tej šoli so kulturne kompozicije, toda mladi nasledniki Semei Ikenobo razvijajo tudi moderni slog, ki ustrezajo današnjemu okusu in si pridobiva vedno več prijateljev.

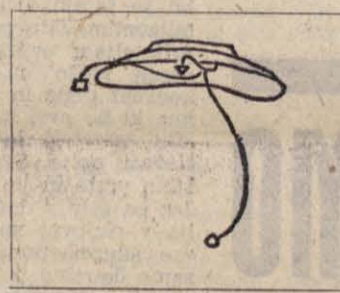
Tudi Houn Ohara, katerega oče je svoj čas ustvaril smoribana kompozicijo v plitvih vazah, ima prav tako kot Ikenobo tisoč podružničnih šol po Japonskem. Sedež Akademije Ohara je v Kobe, čeprav podružnica v Tokiu ni nič manjša od kobejske centrale, rekli bi, da je celo razkošnejša. Kot sicer

vse druge akademije, pa se zlasti Ohara razveseljuje cesarske milosti.

Najslavnejši po svetu pa je mojster Sofu Teisigahara. Njegova dela na mednarodnih razstavah so večinoma bolj skulpturav kot pa cvetni aranžmaji. V Parizu ima Teisigahara več privrženec kot Picasso. Njegov oče je bil za naslednika določil starejšega brata, to pa je svojevoljnega Sofuja tako prizadelo, da je nato v Tokiu ustanovil svojo akademijo, imenovano Sogetsu Kaikan. Tisoči učiteljev iz te šole poučujejo po vsej Japonski in inozemstvu. Mojstra podpira pri njegovem delu nadarjena hči Kasumi Teisigahara.

Začudo se nobena teh šol ne imenuje »šola ikebana«. Tako jim pravijo samo tujci. Japonske šole se vedno imenujejo po ustanovitelju ali pa ji ustanovitelj podeli ime, kakor Sofu Teisigahara svojo šolo imenuje Sogetsu Kaikan.

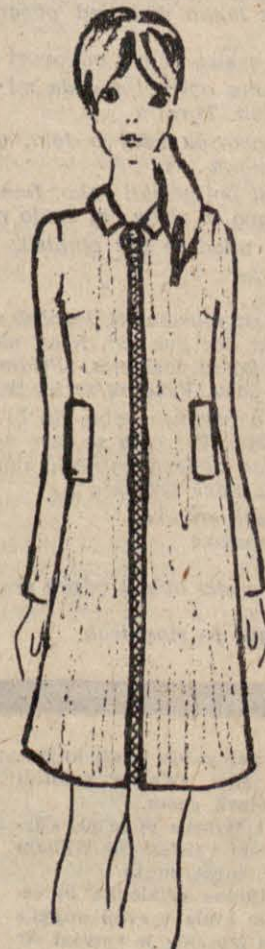
Razen teh treh glavnih akademij je na Japonskem še stotine manjših šol. Mnoge so ohranile staro navado učenja umetnosti in kulture s ceremonijo čaja in ikebano.

MODNI KOTIČEK

ALENKA P. — Iz ravno krojenga žametnega plašča, zapetega do vratu in z majhnim ovrtnikom bi rada naredila kaj drugega. Kaj mi svetujete?

TT — Iz plašča si lahko naredite ravno krojeno obleko, ki se zapenja na zadrgo z velikim obročem na vrhu. Rokavi so ozki, ovrtnik majhen, za okras pa služita še dve navpično postavljeni patni.

Za vaš nasvet se vam že vnaprej zahvaljujem.

TT — Za večerne priloge bi vam najraje svetovali enodelno, poloprizeto in spodaj rahlo razširjeno obleko, ki naj ima nekoliko nižje od pasu 1 cm širok okrasni šiv, da vam bo hrbet optično podaljšal. Sicer pa si lahko model ogledate na naši skici.

IZABELA — Ljubljana: Ze dalj časa si želim malo večerno obleko, a se ne morem odločiti niti za barvo niti za model in kvaliteto blaga. Rada bi bila moderna, toda ne preveč upadljiva. Stara sem 23 let, visoka 162 cm in težka 62 kg. Imam pa kratak hrbet (39 cm) in nosim zato najraje dvodelne obleke.

T. D.

BOROVO

TO ZIMO NOVE ŠKORNJE

BOROVO

BRALKE SVETUJEJO

RIBE PO DALMATINSKO

Na vaše vprašanje o pripravljanju rib po dalmatinsko posredujem naslednje recepte, ki sem jih zbrala na Hvaru.

• Ribna »na lešo«

Oprano in očiščeno ribo damo v vodo, da je riba pokrita, dodamo čebulo, peteršilj, sol, malo olja. Kuhamo pol ure (po ¼ ure obrniti!). Ko koža ribe popoka in ko lahko izvečes kost pri glavi — je riba kuhana. Lahko dodate korenje in zeleno.

• Ribna kuhana po ribarsko

Pripraviš kot ribe na lešo. Pristaviš vse hladno in dodate še paradižnik, krompir in poper. Boljša je kot riba na lešo, ker se ne razkuha zaradi kisline, ki jo ima paradižnik.

Za pripravo kuhanih rib niso priporočljive plave ribe in tudi ugor ne. Zelo dobra je ušata, mol, list — vse globinske ribe.

• Marinirane ribe

Ribe očisti, na hitro operi, povaljaj v moki in speci. Odlij olje v drugo posodo brez usedline, dodaj vinski kis, lovorjev list, prav malo rožmarina, limone, česen, peteršilj, sol.

Pusti, da prevre in to marinado polij po ribah, ki si jih zložila v skledo. To lahko stoji deset dni.

• Brodet

Cebulo pusti, da zarumeni na olju. Dodaj paradižnik, vinski kis (2 dcl za ½ kg ribel), peteršilj, poper, česen in sol. Pusti, da prevre in v to daj očiščeno ribo. Ko dobro prevre, dodate toliko vode, da ribo pokrije. Pusti, da se prevre in ostane samo nekaj žlic omake.

Za pripravo brodetov so priporočljive bele ribe: ugor, škarpena, zobatec.

• Pečene ribe (na žaru)

Za peko se ribe ne perejo, ampak jih očiščene pustijo, da se vse izcedi iz trebušne votline. Če so ribe mokre, je nevarnost, da se bodo lepile na mrežo ter bi pri pečenju izgubile kožo. Odcejene ribe osoli in popraj tik pred pečenjem in pokopaj z oljem. Pridno obračaj in kapaj z oljem, drugače postanejo trde.

• Če pečete ribe v kozici, imenujejo to na Hvaru »pržena riba«. Te ribe pripravijo tako, da očiščene povlažijo v moki in speci v ogretem olju. Pečene ribe osolijo in polijejo s svežim oljem, torej ne s tistim, v katerem so se pekle.

I. B., Ljubljana

Belsad

DOBANI SLADKOR DO 14% VSEBINA 1 LITER

grozdni sok

PREHRAMBNA INDUSTRIJA ČRNOMELJ

V VAŠO DRUŽINO IZDELKI PREHRAMBNE INDUSTRIJE "BELSAD" ČRNOMELJ

NOVOST IZ PARIZA: Trikotni ženski pled

Blizajo se mrzli zimski dnevi, pa se bo morda marsikatera bralka odločila za tale topli in mehki pled. Pletla bo prav lahko same desne zanke, robove bo okrasila s pisanim kvakčkanim vzorcem in prav na koncu izdelala še rese. Da bo šlo delo laže od rok, vam bomo pomagali s podrobnim navodilom.

Potrebujete: zelo mehko volno (morda mohair ali mešanico volne in sintetike) in sicer 300 g rumene za pled, po 100 g turkizne, svetlo rdeče in roza za pisani rob. 150 g borovničeve modre za rese, pletilski št. 10 in kvačko št. 4 ½.

Vzorec: naprej in nazaj pletemo same desne. Zanke naj bodo kar najbolj enakomerne, zato po vsaki vrsti pletenje nategnite, da se bodo zanke lepo zategnile.

13 zank v širino in 22 vrst v višino naj meri 10 x 10 cm.

Pletete pa takole: rumeno nasnujete 3 zanke in na levi strani pletete naravnost v višino, na desni pa v vsaki drugi vrsti 100 x 1 zanko dosnujete — med prvo in drugo zanko zajemite nit in jo prekrizajte, da ne bo nastala luknjica (103 zanke). Po 92 cm višine (202 vrsti) snemite

na desni strani v vsaki drugi vrsti 100 x 1 zanko — tako da 2. in 3. zanko popletete skupaj, zadnje tri zanke pa zaključite.

Kvakčkan rob: 1. vrsta (turkizna): 1 gosto petljo v 1 vrsto, * 1 zračno, v naslednjo 2. vrsto 3 dvójne stebričke, 1 zračno, v naslednjo 2. vrsto 1 gosto petljo*. Od * do * ponavljajte, 3 zračne za višino naslednje vrste. 2. vrsta (turkizna): 1 dvojni stebriček v 1. zračno, 1 zračno, 1 gosto v srednji dvojni stebriček, * 1 zračno, 1 dvojni stebriček v naslednjo zračno, 1 zračno, 1 dvojni stebriček v gosto, 1 zračno, 1 dvojni stebriček v naslednjo zračno, 1 zračno, 1 gosto v srednji dvojni stebriček, 1 zračno, 1 gosto v srednji dvojni stebriček prejšnje vrste *, od * do * ponavljajte, na koncu vrste: 1 zračno, 1 dvojni stebriček v naslednjo zračno, 1 zračno, 1 dvojni stebriček v gosto, 1 zračno za višino naslednje vrste. 3. vrsta (svetlo rdeča): 1 gosto v prvi dvojni stebriček, 1 gosto v prvi gosto petljo na koncu vrste vkrčkatate v 3. zračno za višino vrste, 3 zračne za višino vrste. 4. vrsta (svetlo rdeča): kot 2. vrsta. 5. vrsta (roza): kot 3. vrsta. 6. vrsta (roza): kot 2. vrsta.

Rese: za rese narežemo 20 cm dolge niti in po dve zavozlamo okrog vsake zračne petlje.

T. D.

KAJ MORATE VEDETI

Ce je juha preredita, nastrgajte vanjo surov olupljen krompir.

Mila ne razpoljavajte z nožem, temveč z vrvcico.

Toast pripravite lahko tudi na zelo enostaven način. Na vročo ploščo štedilnika položite metalni strgalnik, ki ga uporabljate

za surovo zelenjavo ali sadje. Nanj položajte 1 cm debele kose kruha, ki jih na obeh straneh zlato rumeno popecite in še tople servirajte.

Sol bo ostala suha, če zmešamo vanjo nekaj zrn ržja.

Ocvrta jajčca bodo še okusnejša, če surovim primesamo nekaj naribanega sira. Najokusnejši je parmezan.

Teletja pečena bo okusna in zelo sočna, če jo boste obložili z rezinami prekajane slanine.

Znatno znižanje gospodinjstkim strojem za devizno plačilo zahtevajte cene in ponudbe pri

BOSCH

LJUBLJANA Titova 25

SARAJEVO Šenoina 8

BEograd Golsvortijeva 23

ZAGREB Petrinjska 51

RIJEKA Rade Končara 44

avtotehna

Svilanit kamnik

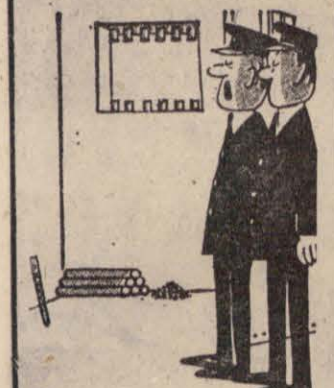
Kravate — terital

— Mislite, da bo do večera gotovo?

— Tako me zebe v vrat!

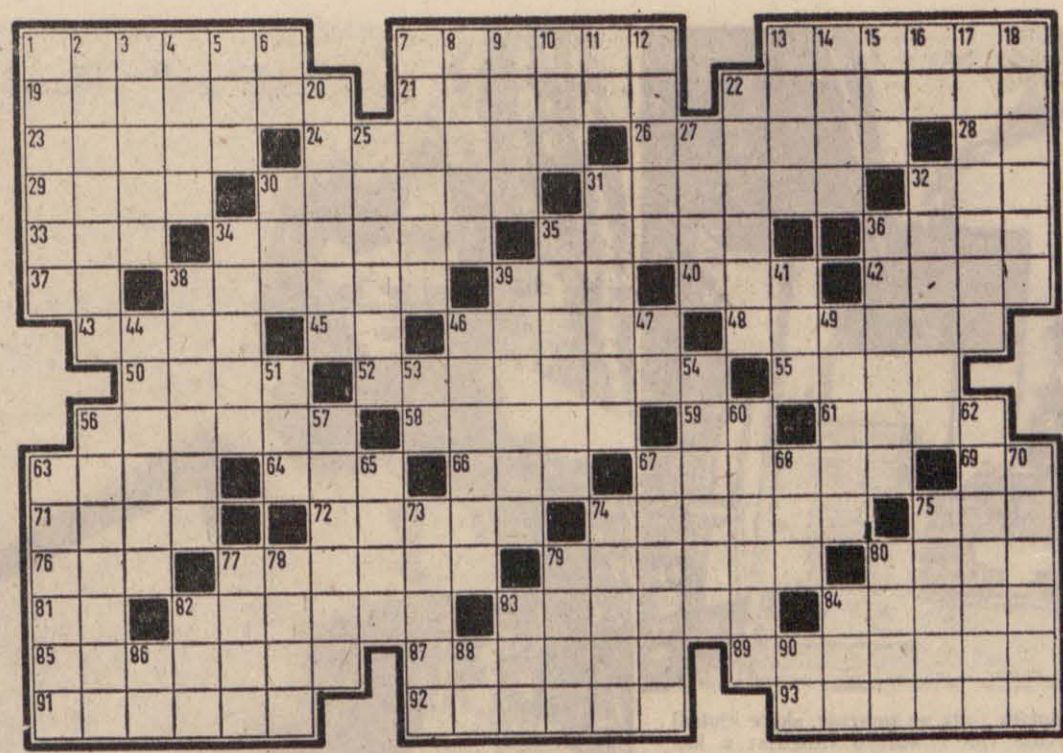
— Moram pa priznati, da je bil zelo redoljuben.

— V hiši je zdaj vse po mojem okusu razen ene stvari.

— Mila moja Izabela! Dovolj, da se malo ljubujem tvoje voljne las!

VODORAVNO:

1. orodje za sekanje, 7. voluhar, 13. vrsta žita, 19. sodobni slovenski pisatelj (Misko), 21. ameriški filmski igralec v spektaklih (Steve), 22. špansko otočje v Sredozemskem morju, 23. izobrazba, 24. geometrijski lik, nepravilni krog, 26. vrani podobna ptica, 28. začetnik slovenskega pisatelja (Bajke in povesti o Gorjancih), 29. ime pisateljice Mihelčeve, 30. lepak, 31. porcelanska glina, 32. tibetansko govedo, 33. japonski državnik, imenovan »japonski Bismarck« (Hiromi), 34. hrvaška filmska igralnica in pevka, ki mnogo gostuje v tujini (Dunja), 35. izumitelj telegrafa (Samuel), 36. ptica, ki živi samo na Novi Zelandiji, 37. kemični znak za galij, 38. drugo ime za kurenta, 39. kraljevič iz indijskega epa Mahabharata, 40. nemški meščanski filozof (Georg), 42. kosilo, 43. prepustitev odtične slušnice, 45. stavčica nikalnica, 46. francoski filmski igralec (Daniel), 48. slovovalnik, 50. egipčanski svetnik, 52. večji obmorski kraj pod Velebitom, 55. okvara, 56. hrbtna stran vrata, 58. žensko ime, 59. kratka človekoljubna organizacija, 61. pripadnik kake organizacije, 63. najstarejša pisemke Germanov, 64. življenjska tekočina, 66. bajestovni začetnik genja vinske trte po bibliji, 67. letoviški kraj južno od Dubrovnika, 69. najvišja igralna karta, 71. Madžar, 72. planina pri Savelju, znana iz NOB, 74. delikatesa iz osoljenih ribjih liker, 75. grobo orientalsko domače suknjo, 76. tremež, 77. vrsta svinjskega mesa, zarebrnica, 79. madžarska denarna enota, 80. sežek, 81. znanaka italijanskih to-

vornjakov in avtobusov, 82. filmski velikan, ki ga je premagal David, 83. človek, ki uživa ob tujem trpljenju, 84. opera ruskega skladatelja Rahmaninova, 85. rudarsko mesto v Saški dolini, 87. igralec pri nogometu, 89. strokovnjak za kmetijstvo, 91. ročni milin, 92. glavno mesto Eritreje, sestavnega dela Etiopije, 93. mesto v Švicah ob istoimenskem jezeru.

NAVPIČNO:

1. zmig z rameni, 2. državni muzej v Leningradu, 3. glavno mesto Združene arabske republike, 4. vladajoči indijanski sloj stare kulture države na ozemlju današnjega Peruja, 5. železov oksid, 6. začetnik sočeta relativnostne teorije, 7. angleška sportna igra s krogli in palicami, 8. naziv za star avstrijski novic, 9. preizkus duševne sposobnosti, 10. vrsta vrbe, 11. glasbena nota, 12. nekdanji arabski najemniški vojak, 13. vzdevek slikarja Jožeta Horvata, 14. polet, zanos, 15. podvočena šikla, 16. primorski vzklík, 17. slovenski pisatelj in naravoslovec (Fran), 18. vse zla-leseno ograde za brajdo, 27. jutranja padavina, 30. dvojica, 31. lesena hiša, 32. italijanska reka, ki teče skozi Rim, 34. ime angleškega narodnega junaka Hooda, 35. ameriška filmska igralnica (Dorothy), 36. železu podobna kovina (zrnko Co), 38. nemški astronom, pomemben po zakonih o gibanju planetov (Johannes), 39. angleški admiral, zmagovalac nad Napoleonom mornarico pri Abukiru (Horatio), 41. trčanje, 44. eno od imen nemškega pesni-

ka Rilkeja, 46. poldrag kamen temno rdeče barve, 47. predlog, 49. pasja pasma, 51. kačji glas, 53. vzklík, 54. poudarno znamenje, kratkice, 56. tragedija Josipa Jurčiča, ki jo je napisal s pomočjo Levstika, 57. zaslonba, 60. peti ton tonovske lestvice, 62. ameriški pisatelj ruskega porekla (Vladimir, »Lolita«, 63. mestna hiša, 65. šivanka, 67. naziv nekdanje ruske vladarice, 68. kraljice, 70. opera Richarda Straussa, 73. ljubovalno žensko ime, 74. vodilni slovenski jazz trobentar (Urban), 75. glavno mesto balkanske države, 77. vrtna žival, 78. tekoča masčoba, 79. najstarejša elektrana na našem delu Drave, 80. velika afriška in azijska žival, 82. politri koloid, 83. angleški karakterni filmski igralec (Alastair), 84. dolgorepe južnoameriške papige, 86. začetnik obeh imen skladatelja Škerjanca, 88. začetnik umetniškega imena skladatelja Fridrika Širca, 90. različna kosgor.

(KOR)

BERITE PO KOSILU

V nekem pariškem baru se gost komaj drži na nogah, a še vedno naroča kozarec za kozarec. Opazuje ga gospod resnega videza in se mu čez nekaj časa približa:

»Ali veste, prijatelj moj, da je alkohol uničil dva milijona Francozov?«

Pijavec se sladko nasmehne: »Me prav malo briga, jaz sem Belgijec.«

»Ali lahko slikam vaše krave?« vpraša umetnik kmata.

»Ne, so mi všeč kar take, kot so.«

»Janez, ali tvoja žena čisto zagotovo ne, da bom nočjo večerjal pri nas?«

»Seveda ne! Zakaj pa misliš, da sva se zjutraj pol ure kregala?«

»Oškodovanec trdi, da ste mu ukradli zlato uro,« pravi sodnik. »Ali priznate krivdo?«

»Se na misel mi ne pride. Prvič mi sploh nisem vzel ure...« Obtoženec požre slino in potem nadaljuje:

»Drugič pa sploh ni bila zlata!«

»Naša meglja je prav gotovo najboljši gost na vsem svetu,« se baha Londončan tuju.

»To pa ne. Videl sem že huššo.«

»Le kje?« se čudi Anglež.

»Bila je tako gosta, da sploh nisem mogel ugotoviti, kje.«

Najnovejšje statistike so pokazale, da sestavljajo povprečno moderno družino oče, mati, dva otroka in televizor.

v nasprotniku desni kotle mu ukažejo.

»In potem?« vpraša prijatelj.

»In potem...« nadaljuje veliki igralec tenisa, »se začudi moje telo: Kdo? Jaz?«

»Zakaj ste brčili svojega sosedu v trebuhu?« vpraša sodnik obtoženca.

»Ker se je obrnil.«

Ciganka pride na policijsko postajo prijavit, da ji je izginil mož. — Hočejo jo malo potražiti in ji pravijo:

»Kako da prihajaš k nam? Saj si drugače jasnovidka. Ali ne moreš pogledati v karte?«

»Za petsto din,« je ciganka takoj pripravljena. »vam povem, kje ga boste našli.«

ČE NE VESTE...

1. Od kdaj do kdaj je bil Trst pod avstrijsko oblastjo?
2. Kateri pomembni slovenski skladatelj je bil po poklicu univerzitetni profesor in ugleden znanstvenik v pravni stroki?
3. Koliko kosov trgovskega artikla je en gros?
4. Kaj je pravzaprav »porridge«, tradicionalni angleški zajtrk?
5. Kaj pomeni latinski izrek: »Tempora mutantur et nos mutamur in illis?«
6. Kateri angleški pisatelj je prav tako kot francoski slikar Paul Gauguin zapustil Evropo, se naselil na otokih Južnega morja in umrl leta 1894 na Samoi?
7. Kako se je imenovala v grški mitologiji prva žena?
8. Koliko promilov alkohola pokaže krvna preiskava eno uro potem, ko človek popije pol litra navadnega vina?
9. V kateri operi poje zbor: »Brez piva bi človek revež bil še bolj, že s pivom težav ima več kot dovolj?«
10. Kako se imenuje topel morsk tok, ki ogreva jugozahodno Japonsko, podobno kot Zalivski tok Zahodno Evropo?

Nekega možakarja nujno prepeljejo v bolnišnico in takoj operirajo. Ko se zbudi iz narkoze, mu pravi zdravnik:

»Napadla vas je izredno akutna oblika zlatenice in operacija je bila tako nujna, da vas nismo prej niti utegnili vprašati, kako se počutite. Bi mi zdaj povedali?«

»Fu-Man-Li.«

»Ali res misliš, da kdo bere oglase podjetij po časopisih?«

»Čisto prepričan sem o tem. Hočem dokaz? Včeraj je izšel v časopisu oglas, da išče podjetje v soseshčni nočnega čuvaja in danes ponoči so podjetju vplomilci temeljito izpraznili skladišče.«

Močno ljubosumna ameriška filmska zvezda potuje v spremstvu moža čez Atlantik. Nekega večera se soprogo zelo pozno vrne v kabino in žena ga začne zasliševati:

»Bi lahko izvedela, kje si bil do zdaj?«

»Igral sem bridge s tremi sopotniki. Spravili smo se v mirni kotiček bara, da nas ne bi kdo motil,« pojasni mož.

»Lažeš!« zatuli besna soproga.

»Skala sem te povsod! Sploh nisi bil na ladji!«

Pri Korenovih pozvoni telefon. Sluškinja se niti ne premakne.

»Tončka,« se razburi gospa, »ti sočkrat sem ti že rekla, da moraš iti k telefonu, vprašati kdo je in odgovoriti...«

»Saj grem vedno, gospa,« odgovori dekle, »pa nima smisla: vedno hočejo vas...«

Plesast debelkino opisuje v družbi tehniko svoje teniške igre.

»Moji možgani bilskovito prenašajo povleke mojemu telesu, pripoveduje. »Teci naprej, čisto do mreže in močno udari žogo do mreže!«

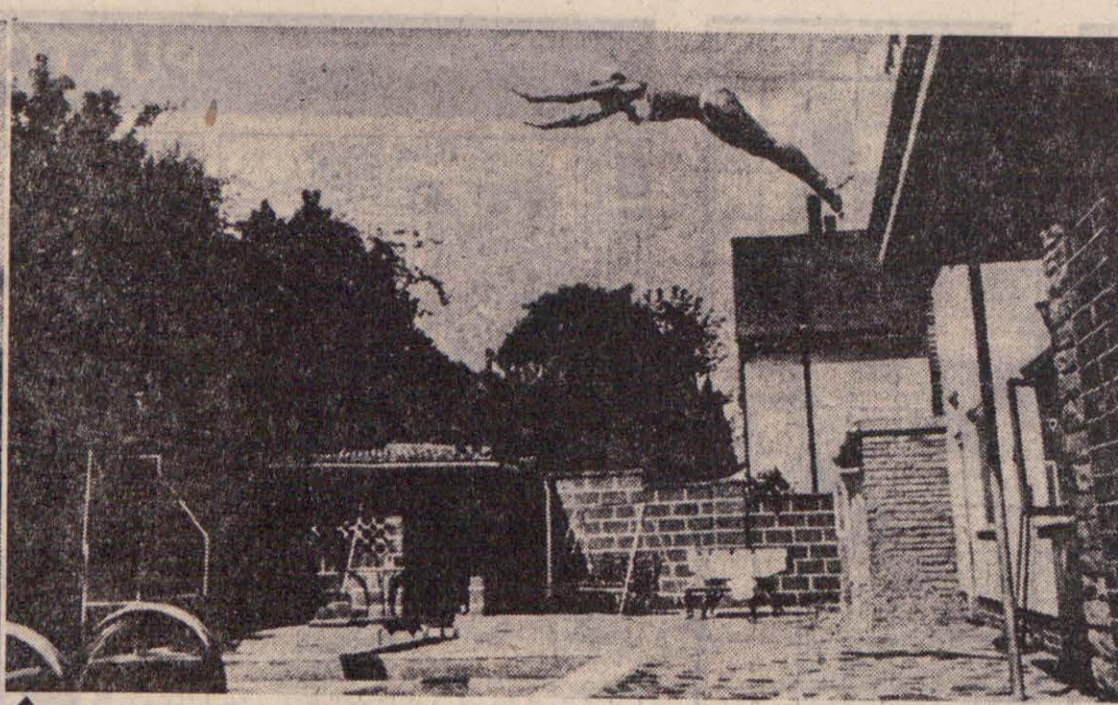
LAHKO POGLEDATE

1. 8 krajišnji prekinjavni od leta 1302 do 1918. 2. Gregor Krak (1875-1942), strokovnjak v civilnem pravu. 3. Dvanajst ducevov, torej 144 kosov. 4. Na mleku kuhana ovsena kaša. 5. Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi. 6. Robert Louis Stevenson, avtor »Otoka zakladov« (1850-1894). 7. Pandora. 8. Po sni uri 0,6 promila alkohola v krvi (za več kot 0,6 promila je človek v prometu negotov, pri 1,5 promila je večina za vožnjo nesposobna). 9. V. I. Čavčava. 10. dejanja Smetanove opere »Prodaná nevesta«. 10. Kuro Siro (Tok toplje vode).

PUSTOLOVŠČINE CISCA KIDA

izdaja in tiska GP »Dela« Ljubljani — Glavni in odgovorni urednik Zoran Jariš — Javni list, št. 150-111, tel. 23-522 do 23-528 — Prodajni oddelki: Ljubljana Titova 1, tel. 20-463 — naročnina: celoletna N din 36 — ali din 3.800 — polletna N din 18 — ali din 1.800 — četrtletna N din 9 — ali din 900 — mesečna N din 3 — ali din 30 — Za naročništvo plačana v ugostiteljski listni N din 60 — ali din 6.000 — mesečna N din 1 — ali din 500 — plačana v tu tujini — celoletna v USA dolar 18 — 8,4 dolarja v britanskih funtih 2 funta 3 šilinga, v za odnomenih markah 26 mark švedskih kronah 33,5 krome — italijanski lireh 4.000 — Dglasi oddelki: Ljubljana, Titova 1, tel. 21-896 — Stev. Zirc — učna SDN 901 1 167 — Rokopisov ne vračamo.

TVEGANO jutranje kopanje: svetlolasa Paula Reed, vse dokler voda ne zamrzne, skače zjutraj naravnost iz spalnice v prvem nadstropju svoje vile v Sureyu (Anglija) v kar precej oddaljen in tudi ozek bazen. No, tveganje za dekle ni prehudo, saj je po poklicu filmski kaskader.

UTO LEVKO, dvaindvajsetletno zvezdico, so zahodnonemški časopisi kljub poljskemu očetu namreč kar lepo uspelo z vlogami v nekaterih italijanskih filmih in se sedaj vrača snemat v München.

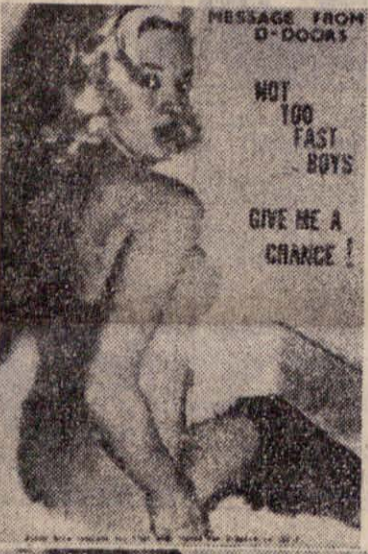
NEŠTETO filmov od nekih časov pa do danes je nekako že ustalilo podobo Američana — vojaka ali civilista — ki deli cigare na levo in desno. Eden takih Američanov se je znašel tudi v južnovietnamski vasi Pleinu in Vietnamka s fotografije je takoj spravila podarjeno cigaro na najbolj »primerno« mesto.

MLADI Londončan John Tredgett, očito s'niček petičnega očeta, je izpopolnil svoj avtomobil: kovinska ščita za faromete je spremenil v svečke s trepalnicami in tako lahko sedaj pridrno pomežikuje mimoidočim lepoticam.

NAMEN LEPAKA

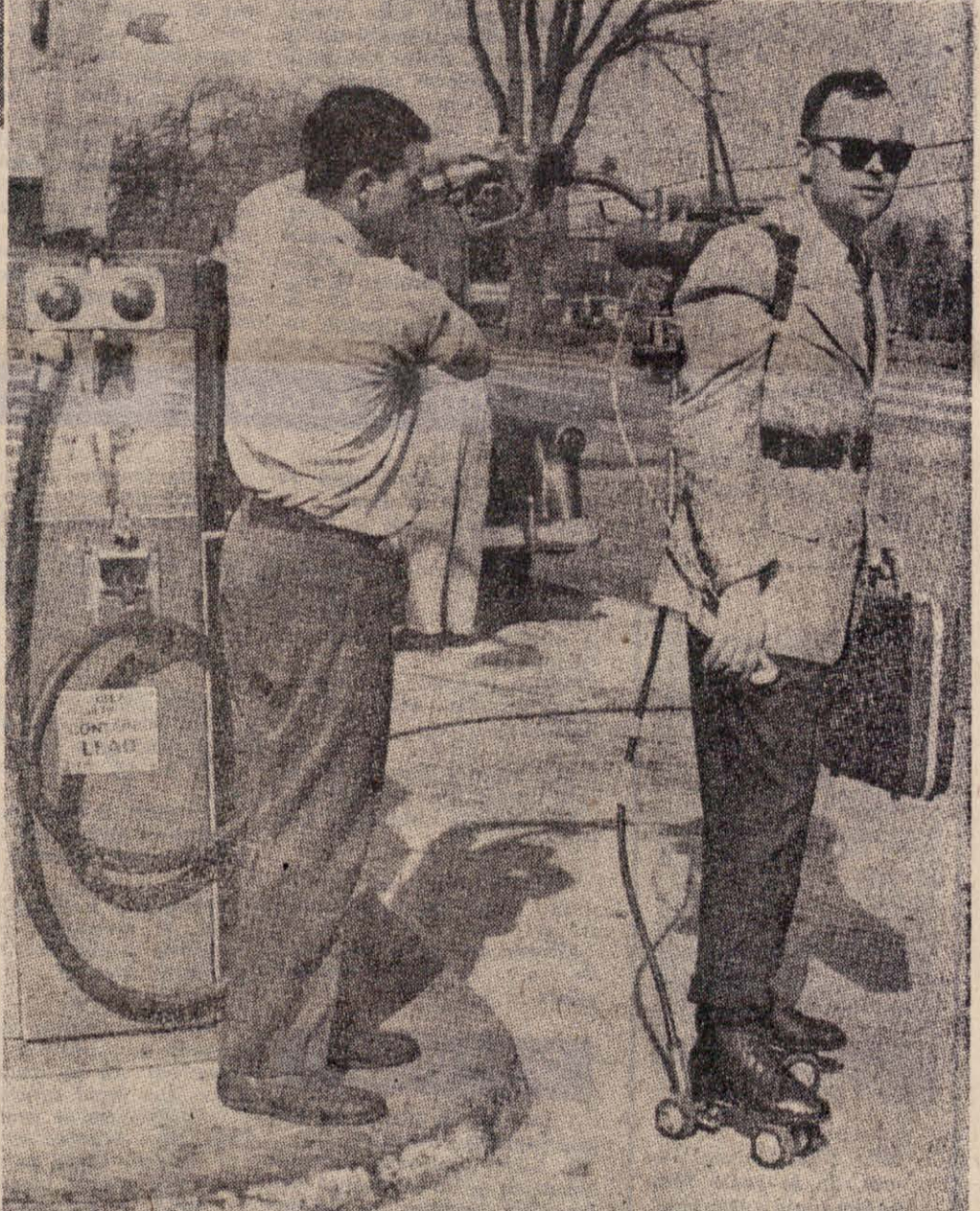
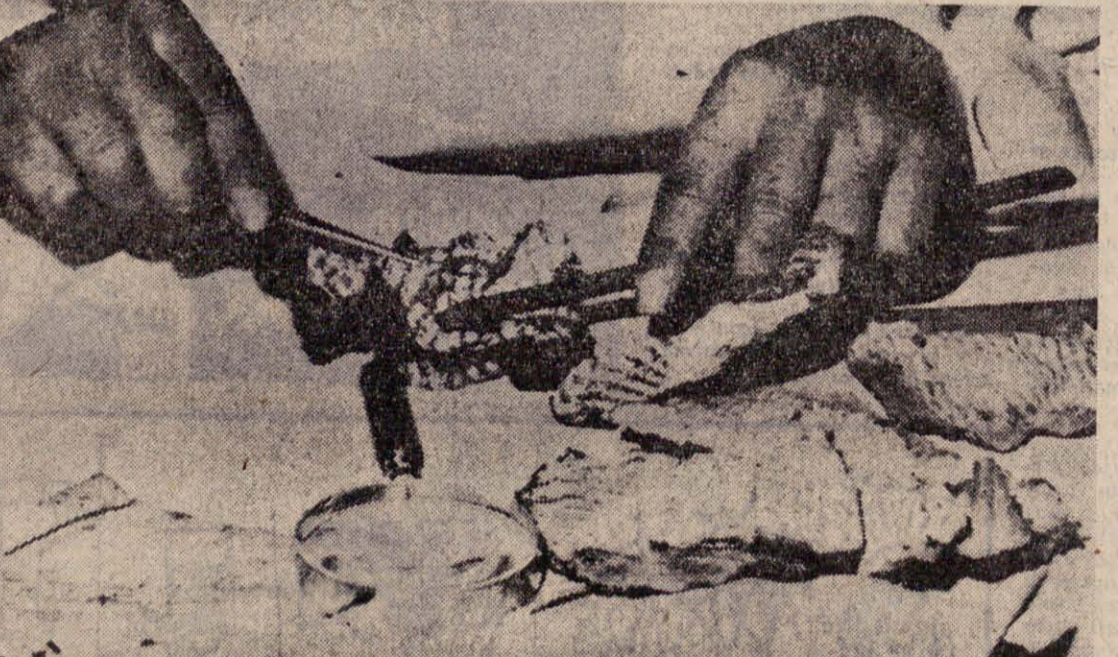
je pritegniti pozornost ljudi in mogoče so se prav v Angliji še najbolj približali temu cilju, seveda velja za moške, saj so taki lepaki, kot ga objavljamo vse pogostejši. Diana Doors z lepaka opozarja moške na previdnejšo vožnjo, saj piše: »Ne tako hitro, fantje, dajte mi priložnost!«

PO ZASLUGI fotoreporterja se je osemdesetletna »Hitrica« iz wellškega živalskega vrta spremenila v taksi za osemdeset dni staro »Archie«. »Hitrica« namreč vsako leto dvakrat obkroži živalski vrt in »Archie« bo pač lahko potovala na njeni glavi, dokler ne bo izgubila ravnotežja.

HITROST 30 kilometrov na uro, poraba goriva 1 liter na 50 kilometrov, teža motorja dobrih osem kilogramov, cena pa je za sedaj 225 dolarjev. Motor za kotalke, ki ga hladi zrak, izdelujejo v Detroitu.

RESTAVRATORJI starih rokopisov in knjig se kaj po-fotografija — spremene v prave papirne kirurge. Med njihovo orodje sodijo pincete, med drugim tudi skalpeli, injekcije in povečevalna stekla.

GLADIATOR

POZDRAVLJEN, GAJUS! POZDRAVLJAJO TE TISTI, KI MORAJO UMRETI!

MED TEM... ČAS JE, DA GA ZBUDIMO. JAJZ VODE!

O BOGOVI!... SVAJ TO JE... POLJ GA!

ZBUDI SE LEPI MOJ! DOVOLJ DOLGO SI SMREAL!

BRRR... KJE SEM... KAJ SE JE... OJJOJ, MOJA GLAVA!

ŽE VEM! TI SI ME! JA, JAZ SEM TE, IMAS KAJ PROTI?

ALI VEŠ, KDO SEM JAZ?! LEVOM TE BOM VIRGEL!!

SE BOŠ TRAO URICAL, NE BOŠ NICESAR SLIŠAL...

...SLIŽIM ROPOT OROŽJA IN URJAKE! TO SO GOTOVO MOJI VOTRANI, KI ME IŠČEJO IN KI TE BODO...

...TO SO GLADIATORJI IN TULE NAD NAMI JE ARENA.

ARENA?! GLADIATORJI?! BREZ MENE VENDAR NE MORESO...

MORESO, MORESO... KOT VIDIS, NISI NEPOGREŠ=LJIV.

TVOJ SLAVNI PRIJATELJ ČRNI GAJUS JE OTVORIL IGRE IN ZJAJ SE UBOGI FANTJE KOLSEJO MED SABA, NSEMU V ZABAVO.

TOREJ SEM TVOJ UJETNIK... KAJ NAMERA=VAS Z MENOJ?

ZA SPREMEMBO BOŠ ENURAT TI ZABAVAL JREJAE! NASTOPILO V ARENI!